

Regionalna energetska agencija Sjever

ČETVEROGODIŠNJE IZVJEŠĆE O PROVEDBI AKCIJSKOG PLANA ENERGETSKI ODRŽIVOG RAZVITKA (SEAP) GRADA VARAŽDINA

Koprivnica, 2018.

NARUČITELJ:

Grad Varaždin

IZDAVAČ:

Regionalna energetska agencija Sjever

Miroslava Krleže 81

48 000 Koprivnica

<http://www.rea-sjever.hr>

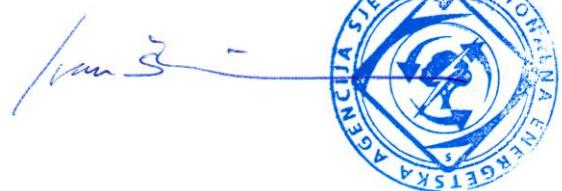
AUTORI:

Jurica Perko, mag. ing. el.

Petra Orehovački, mag. ing. oeconoing.

ODOBRILO RAVNATELJ:

Ivan Šimić, dipl.ing.

Sadržaj

Popis slika.....	I
Popis tablica.....	IV
Popis kratica	VI
1 Uvod.....	1
1.1 Sporazum Gradonačelnika	2
1.2 Grad Varaždin i Sporazum gradonačelnika.....	5
2 Metodologija	6
3 Usporedba emisija CO ₂ u 2010. i 2017. godini.....	8
4 Analiza energetske potrošnje u sektoru zgradarstva Grada Varaždina.....	10
4.1 Zgrada gradske uprave i zgrada ustanova/poduzeća kojima je Grad Varaždin osnivač, vlasnik ili suvlasnik	10
4.1.1 Odgojno – obrazovne ustanove.....	11
4.1.2 Sportski objekti	13
4.1.3 Kulturne ustanove.....	15
4.1.4 Objekti gradske uprave i javne službe	17
4.1.5 Struktura ukupne energetske potrošnje zgrada gradske uprave i zgrada ustanova/poduzeća kojima je Grad Varaždin osnivač, vlasnik ili suvlasnik	19
4.2 Zgrade komercijalnog i uslužnog sektora	23
4.2.1 Analiza potrošnje električne energije	23
4.2.2 Analiza potrošnje toplinske energije.....	23
4.2.3 Analiza ukupne energetske potrošnje	24
4.3 Stambeni objekti.....	26
4.3.1 Analiza potrošnje električne energije	26
4.3.2 Analiza potrošnje toplinske energije.....	27
4.3.3 Analiza ukupne energetske potrošnje	28
4.4 Analiza ukupne energetske potrošnje u sektoru zgradarstva	30
4.4.1 Analiza potrošnje električne energije	30
4.4.2 Analiza potrošnje toplinske energije.....	31
4.4.3 Analiza ukupne energetske potrošnje	33
5 Analiza energetske potrošnje u sektoru javne rasvjete	34
5.1 Analiza strukture rasvjetnih tijela.....	34
5.2 Analiza potrošnje električne energije.....	36
6 Analiza energetske potrošnje u sektoru prometa.....	37

6.1	Vozila gradske uprave i ustanova/poduzeća kojima je Grad Varaždin osnivač, vlasnik ili suvlasnik	38
6.1.1	Analiza prema vrsti vozila	38
6.1.2	Analiza prema pogonskom gorivu.....	38
6.1.3	Analiza potrošnje goriva.....	40
6.2	Javni prijevoz	42
6.3	Gradski cestovni promet.....	44
6.3.1	Analiza prema vrsti vozila	44
6.3.2	Analiza prema pogonskom gorivu.....	45
6.3.3	Analiza potrošnje goriva.....	46
6.4	Analiza ukupne energetske potrošnje u sektoru prometa.....	50
7	Analiza ukupne energetske potrošnje Grada Varaždina	53
8	Referentni inventar emisija CO ₂	55
8.1	Sektor zgradarstva.....	56
8.1.1	Zgrade gradske uprave i ustanova/poduzeća kojima je Grad Varaždin osnivač, vlasnik ili suvlasnik.....	56
8.1.2	Zgrade komercijalnog i uslužnog sektora	58
8.1.3	Stambeni objekti	60
8.1.4	Ukupne emisije CO ₂ u sektoru zgradarstva	62
8.2	Sektor javne rasvjete	65
8.3	Sektor prometa.....	66
8.3.1	Vozila gradske uprave i gradskih ustanova/poduzeća	66
8.3.2	Javni prijevoz.....	68
8.3.3	Gradski cestovni promet.....	69
8.3.4	Ukupne emisije CO ₂ u sektoru prometa	71
8.4	Ukupne emisije CO ₂ na području Grada Varaždina	73
9	Revizija mjera.....	75
9.1	Usklađivanje SEAP-a s planom razvoja prometnog sustava.....	87
10	Mjerila izvrasnosti (engl. <i>Benchmark of Excellence</i>)	94
10.1	Energetska obnova kolodvora Varaždin.....	94
10.2	Energetska obnova zgrada u vlasništvu Grada	95
10.3	Energetska obnova obiteljskih kuća.....	96
11	Analiza utrošenih sredstava	97
12	Prijedlog izvora financiranja predloženih mjera	99
12.1	Lokalni/regionalni izvori financiranja	101
12.2	Nacionalni izvori financiranja	101

12.3	Europski izvori financiranja	102
12.3.1	Europski strukturni i investicijski fondovi	102
12.3.2	Europski programi financiranja	105
12.3.3	Pomoć u izradi projekata	112
12.3.4	Instrumenti finansijskih institucija.....	115
12.4	Alternativni izvori financiranja	118
13	Zaključak.....	125

Popis slika

Slika 1 Grad Varaždin.....	1
Slika 2 Tijek izvještavanja o provedbi SEAP-a.....	6
Slika 3 Specifična potrošnja energenata odgojno – obrazovnih ustanova.....	12
Slika 4 Struktura potrošnje energije odgojno – obrazovnih ustanova.....	13
Slika 5 Specifična potrošnja energije sportskih objekata	14
Slika 6 Struktura potrošnje energije sportskih objekata	15
Slika 7 Specifična potrošnja energije kulturnih ustanova	16
Slika 8 Struktura potrošnje energije kulturnih ustanova	17
Slika 9 Specifična potrošnja energenata objekata javne uprave i gradske službe.....	19
Slika 10 Struktura potrošnje energije objekata javne uprave i gradske službe	19
Slika 11 Specifična potrošnja električne energije objekata zgrada gradske uprave i gradskih ustanova/poduzeća	20
Slika 12 Specifična potrošnja toplinske energije objekata zgrada gradske uprave i gradskih ustanova/poduzeća	20
Slika 13 Ukupna energetska potrošnja zgrada gradske uprave i gradskih ustanova/poduzeća..	22
Slika 14 Struktura ukupne energetske potrošnje zgrada gradske uprave i gradskih ustanova/poduzeća	22
Slika 15 Specifična potrošnja električne i toplinske energije zgrada komercijalnog i uslužnog sektora	25
Slika 16 Struktura potrošnje energije zgrada komercijalnog i uslužnog sektora.....	25
Slika 17 Specifična potrošnja energije po vrsti energenta	27
Slika 18 Struktura potrošnje enerenata koji se koriste za zagrijavanje prostora stambenih objekata	28
Slika 19 Specifična potrošnja električne i toplinske energije stambenih objekata.....	29
Slika 20 Struktura potrošnje energije stambenih objekata	29
Slika 21 Udjeli podsektora u ukupnoj potrošnji električne energije.....	30
Slika 22 Udjeli podsektora u ukupnoj potrošnji toplinske energije	32
Slika 23 Udjeli enerenata u ukupnoj potrošnji toplinske energije	32
Slika 24 Ukupna potrošnja električne i toplinske energije prema podsektorima	33
Slika 25 Specifična potrošnja električne i toplinske energije prema podsektorima	33
Slika 26 Udio instaliranih rasvjetnih tijela prema vrsti i broju	35
Slika 27 Udio instaliranih rasvjetnih tijela prema vrsti i instaliranoj snazi	35
Slika 28 Potrošnja električne energije u sektoru javne rasvjete Grada Varaždina 2010. i 2017.	36
Slika 29 Struktura vozila gradske uprave i gradskih ustanova/poduzeća	38
Slika 30 Struktura vozila gradske uprave i gradskih ustanova/poduzeća prema pogonskom gorivu	39
Slika 31 Potrošnja goriva i električne energije u 2010. i 2017. godini.....	41
Slika 32 Struktura potrošnje pogonskog goriva i električne energije vozila gradske uprave i gradskih ustanova/poduzeća	41
Slika 33 Raspodjela potrošnje energije javnog cestovnog prijevoza na području grada Varaždina	43
Slika 34 Broj registriranih vozila na području Grada Varaždina 2010. – 2017.....	44
Slika 35 Struktura vozila gradskog cestovnog prometa.....	45

Slika 36 Struktura vozila gradskog i cestovnog prometa prema pogonskom gorivu	46
Slika 37 Potrošnja goriva vozila gradskog cestovnog prometa u 2010. i 2017. godini	48
Slika 38 Struktura potrošnje pogonskog goriva vozila gradskog cestovnog prometa	48
Slika 39 Struktura potrošnje pogonskog goriva vozila gradskog cestovnog prometa prema kategorijama vozila.....	49
Slika 40 Struktura svih vozila prema pogonskom gorivu.....	50
Slika 41 Struktura svih vozila prema potrošnji goriva	52
Slika 42 Potrošnja energije sektora prometa prema podsektorima	52
Slika 43 Struktura ukupne potrošnje energije na području Grada Varaždina	54
Slika 44 Ukupna potrošnja energije prema sektorima u MWh.....	54
Slika 45 Udjeli izvora energije u ukupnoj emisiji CO ₂ podsektora zgrada gradske uprave i zgrada ustanova/poduzeća kojima je Grad Varaždin osnivač, vlasnik ili suvlasnik.....	57
Slika 46 Emisije CO ₂ prema grupama zgrada podsektora zgrada gradske uprave i zgrada ustanova/poduzeća kojima je Grad Varaždin osnivač, vlasnik ili suvlasnik.....	57
Slika 47 Udjeli grupe zgrada u ukupnoj emisiji CO ₂ podsektora zgrada gradske uprave i zgrada ustanova/poduzeća kojima je Grad Varaždin osnivač, vlasnik ili suvlasnik.....	58
Slika 48 Emisije CO ₂ prema izvorima energije podsektora zgrada komercijalnog uslužnog sektora	59
Slika 49 Udjeli izvora energije u ukupnoj emisiji CO ₂ podsektora zgrada komercijalnog i uslužnog sektora	59
Slika 50 Udjeli izvora energije u ukupnoj emisiji CO ₂ podsektora stambenih objekata	60
Slika 51 Emisije CO ₂ podsektora stambenih zgrada prema korištenom energentu	61
Slika 52 Udjeli podsektora u ukupnoj emisiji CO ₂ sektora zgradarstva.....	63
Slika 53 Udjeli izvora energije u ukupnoj emisiji CO ₂ sektora zgradarstva	63
Slika 54 Emisije CO ₂ podsektora stambenih zgrada	64
Slika 55 Usporedba emisije CO ₂ 2010. i 2017. godine javne rasvjete	65
Slika 56 Struktura emisija CO ₂ podsektora vozila u vlasništvu gradske uprave i gradskih ustanova/poduzeća prema vrsti goriva	67
Slika 57 Ukupne emisije CO ₂ podsektora vozila u vlasništvu gradske uprave i gradskih ustanova/poduzeća prema grupi vozila	67
Slika 58 Emisije CO ₂ iz javnog prijevoza na području Grada Varaždina	68
Slika 59 Struktura emisija CO ₂ sektora prometa prema vrsti goriva.....	70
Slika 60 Ukupne emisije CO ₂ podsektora gradskog i cestovnog prometa prema vrsti vozila	70
Slika 61 Struktura ukupnih emisija CO ₂ na području Grada Varaždina.....	72
Slika 62 Ukupne emisije CO ₂ sektora prometa prema podsektorima	72
Slika 63 Struktura ukupnih emisija CO ₂ na području Grada Varaždina.....	73
Slika 64 Ukupne emisije CO ₂ prema sektorima u 2010. i 2017	74
Slika 65 Obnovljeni autobusni kolodvor u Varaždinu.....	94
Slika 66 Energetska obnova vrtića u Varaždinu	95
Slika 67 Primjer energetske obnove kuće.....	96
Slika 68 Udio sufinanciranih sredstava u ukupnom investiranom iznosu svih mjera povećanja energetske učinkovitosti	98
Slika 69 Izvori financiranja.....	99
Slika 70 Podjela glavnih izvora financiranja	100
Slika 71 Gradske zadruge	118

Slika 72 Crowdfunding.....	119
Slika 73 Ugovor o energetskom učinku.....	120
Slika 74 Zelene obveznice	121
Slika 75 On-bill financing.....	122
Slika 76 Revolving financiranje	123
Slika 77 Povoljni zajmovi i jamstva.....	124

Popis tablica

Tablica 1 Popis gradova i općina potpisnika Sporazuma u Hrvatskoj.....	2
Tablica 2 Usporedba emisija CO ₂ u 2010. i 2017. godini.....	8
Tablica 3 Ukupna i specifična potrošnja električne energije.....	11
Tablica 4 Ukupna i specifična potrošnja toplinske energije	11
Tablica 5 Ukupna potrošnja energije odgojno-obrazovnih ustanova.....	12
Tablica 6 Potrošnja električne energije sportskih objekata	13
Tablica 7 Potrošnja toplinske energije sportskih objekata.....	14
Tablica 8 Ukupna potrošnja energije sportskih objekata.....	14
Tablica 9 Potrošnja električne energije kulturnih ustanova	15
Tablica 10 Potrošnja toplinske energije kulturnih ustanova	16
Tablica 11 Ukupna potrošnja energije kulturnih ustanova	16
Tablica 12 Potrošnja električne energije objekata gradske uprave i javne službe	17
Tablica 13 Potrošnja električne energije objekata gradske uprave i javne službe	18
Tablica 14 Ukupna potrošnja energije objekata gradske uprave i javne službe	18
Tablica 15 Ukupna potrošnja energije objekata zgrada gradske uprave i gradskih ustanova/poduzeća	21
Tablica 16 Potrošnje električne energije zgrada komercijalnog i uslužnog sektora.....	23
Tablica 17 Potrošnja toplinske energije zgrada komercijalnog i uslužnog sektora	24
Tablica 18 Ukupna potrošnja energije objekata komercijalnog i uslužnog sektora.....	24
Tablica 19 Potrošnja električne energije u sektoru stambenih objekata.....	26
Tablica 20 Potrošnja toplinske energije u sektoru stambenih objekata	27
Tablica 21 Ukupna potrošnja energije stambenih objekata	28
Tablica 22 Potrošnja električne energije sektora zgradarstva	30
Tablica 23 Potrošnja toplinske energije u sektoru zgradarstva	31
Tablica 24 Struktura rasvjetnih tijela na području Grada Varaždina	34
Tablica 25 Potrošnja električne energije u sektoru javne rasvjete Grada Varaždina	36
Tablica 26 Struktura vozila gradske uprave i gradskih ustanova/poduzeća prema pogonskom gorivu za 2010. i 2017. godinu.....	39
Tablica 27 Ogrjevne vrijednosti naftnih derivata	40
Tablica 28 Struktura potrošnje goriva i električne energije vozila gradske uprave i gradskih ustanova/poduzeća	40
Tablica 29 Karakteristike javnog cestovnog prijevoza na području grada Varaždina	42
Tablica 30 Potrošnja goriva javnog cestovnog prijevoza na području grada Varaždina	42
Tablica 31 Struktura vozila gradskog cestovnog prometa prema pogonskom gorivu	46
Tablica 32 Struktura potrošnje goriva vozila gradskog cestovnog prometa	47
Tablica 33 Struktura potrošnje goriva vozila gradskog i cestovnog prometa u kWh.....	47
Tablica 34 Ukupna potrošnja goriva u 2010. i 2017. godini.....	47
Tablica 35 Broj vozila prema pogonskom gorivu	50
Tablica 36 Udjeli vozila prema gorivu prometu Grada Varaždina	50
Tablica 37 Potrošnja energije po sektorima.....	51
Tablica 38 Ukupna potrošnja energije Grada Varaždina	53
Tablica 39 Emisijski faktori prema vrsti goriva.....	55

Tablica 40 Emisije CO ₂ podsektora zgrada gradske uprave i zgrade ustanova/poduzeća kojima je Grad Varaždin osnivač, vlasnik ili suvlasnik	56
Tablica 41 Emisije CO ₂ podsektora zgrada komercijalnog i uslužnog sektora.....	58
Tablica 42 Emisije CO ₂ podsektora stambenih objekata.....	60
Tablica 43 Emisije CO ₂ sektora zgradarstva.....	62
Tablica 44 Emisija CO ₂ sektora javne rasvjete Grada Varaždina za 2010. i 2017. godinu	65
Tablica 45 Emisije CO ₂ vozila u vlasništvu gradske uprave i gradskih ustanova/ poduzeća	66
Tablica 46 Usporedba emisija CO ₂ vozila u vlasništvu gradske uprave i gradskih ustanova/ poduzeća u 2010. i 2017. godini.....	66
Tablica 47 Emisije CO ₂ iz javnog prijevoza na području Grada Varaždina.....	68
Tablica 48 Struktura emisija CO ₂ podsektora gradskog i cestovnog prometa.....	69
Tablica 49 Usporedba emisija CO ₂ podsektora gradskog i cestovnog prometa u 2010. i 2017. godini.....	69
Tablica 50 Emisija CO ₂ ukupnog prometa Grada Varaždina	71
Tablica 51 Ukupne emisije CO ₂ na području Grada Varaždina i uštede.....	73
Tablica 52 Mjere energetske učinkovitosti čija je provedba u tijeku i koje su završene	75
Tablica 53 Prikaz mjera planiranih za provedbu do 2020. godine sa statusom provedenosti u 2018. godini	77
Tablica 54 Plan mjera za razvoj prometnog sustava	87
Tablica 55 Ukupni trošak provedenih mjeru i postotak sufinanciranja po podsektorima	98

Popis kratica

AP Varaždin – Autobusni prijevoz Varaždin

CEF – Instrument za povezivanje Europe (engl. *Connecting Europe Facility*)

CF – Kohezijski fond (engl. *Cohesion Fund*)

CLLD – Lokalni razvoj pod vodstvom zajednice (engl. *Community Led Local Development*)

CO₂ – ugljikov dioksid

COPERT IV – Računalni program za izračun emisija iz cestovnog prometa (engl. *Computer Programme to calculate Emission from Road Traffic*)

CTS – centralni toplinski sustav

DSI – Infrastruktura za digitalne usluge (engl. *Digital Service Infrastructure*)

DV Varaždin – Dječji vrtić Varaždin

DZS – Državni zavod za statistiku

EAFRD – Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj (engl. *European Agricultural Fund for Rural Development*)

EEA – Europska agencija za okoliš (engl. *European Environmental Agency*)

EEEF – Europski fond za energetsку učinkovitost (engl. *European Energy Efficiency Fund*)

EEFF – Darovnica iz Programa Europske komisije (engl. *Energy Efficiency Finance Facility*)

EFSI – Europski fond za strateška ulaganja (engl. *European Fund for Strategic Investments*)

EIB – Europska investicijska banka (engl. *European Investment Bank*)

ELENA – Europski instrument za lokalnu energetsku podršku (engl. *European Local Energy Assistance*)

EMFF – Europski fond za pomorstvo i ribarstvo (engl. *European Maritime Fisheries Fund*)

EnU – energetska učinkovitost

EPC – Ugovor o energetskom učinku (engl. *Energy Performance Contracting*)

ERDF – Europski fond za regionalni razvoj (engl. *European Regional Development Fund*)

ESCO – Poduzeće za energetske usluge (engl. *Energy Service Company*)

ESF – Europski socijalni fond (engl. *European Social Fund*)

ESI fond – Europski strukturni i investicijski fond (engl. *European Structural and Investment Fund*)

EU – Europska unija

FZOEU – Fond za zaštitu okoliša i energetsku učinkovitost

HBOR – Hrvatska banka za obnovu i razvitak

HEP ODS – Hrvatska elektroprivreda Operator distribucijskog sustava

HNK – Hrvatsko narodno kazalište

HQI – metal halogene svjetiljke (engl. *Hydrargyrum quartz iodide*)

ISGE – Informacijski sustav za gospodarenje energijom

ITI – integrirana teritorijalna ulaganja (engl. *Integrated Territorial Investment*)

JASPERS – Inicijativa za zajedničku pomoć pri potpori projektima u europskim regijama (engl. *Joint Assistance to Support Projects in European Region*)

JPI – Zajednička inicijativa za donošenje programa (engl. *Joint Programming Initiative*)

LED – svjetleća dioda (engl. *Light emitting diode*)

MEI – Kontrolni inventar emisija (engl. *Monitoring emission inventory*)

MSP – mala i srednja poduzeća

NCFF – Instrument za financiranje prirodnog kapitala (engl. *Natural Capital Financing Facility*)

OIE – obnovljivi izvori energije (engl. *Renewable Energy Sources, RES*)

PDA – Pomoć u izradi projekata (engl. *Project Development Assistance*)

PVC – polivinil klorid

REA Sjever – Regionalna energetska agencija Sjever

SC – Društveni izazovi (engl. *Societal Challenge*)

SEAP – Akcijski plan energetski održivog razvijanja (engl. *Sustainable Energy Action Plan*)

SRIA – Strateška agenda za istraživanje i inovacije (engl. *Strategic Research and Innovation Agenda*)

TAF – Instrument za tehničku pomoć (engl. *Technical Assistance Facility*)

UIA – Inovativne mjere za gradove (engl. *Urban Innovative Actions*)

UNP – ukapljeni naftni plin (engl. *Liquid Petroleum Gas, LPG*)

VTF – visokotlačna živina žarulja

VTNa – visokotlačna natrijeva žarulja

1 Uvod

Grad Varaždin (Slika 1) nalazi se u sjevernoj Hrvatskoj, na desnoj obali rijeke Drave i danas je sjedište Varaždinske županije. Smješten je na $16^{\circ}20'33''$ istočne zemljopisne dužine i $46^{\circ}18'29''$ sjeverne zemljopisne širine, a njegova nadmorska visina varira između 169 i 173 m. Administrativno područje Grada obuhvaća naselja Črnec Biškupečki, Donji Kućan, Gojanec, Gornji Kućan, Hrašćica, Jalkovec, Kućan Marof, Poljana Biškupečka, Varaždin i Zbelava, ukupne površine 59,45 km². Prema posljednjem popisu stanovništva iz 2011. godine, na području Grada Varaždina živi 46.946 stanovnika (11. po veličini u Hrvatskoj) u 17.161 kućanstvu.

Slika 1 Grad Varaždin

Izvrstan prometni položaj velika je prednost Varaždina: od Zagreba je udaljen 80 km, od Graza (Austrija) 140 km, od Ljubljane (Slovenija) 180 km, od glavne hrvatske luke – Rijeke 250 km, od Budimpešte (Mađarska) i Trsta (glavne talijanske luke) 280 km, a od Beča (Austrija) 330 km.

Od obrazovnih institucija na području Grada nalazi se sedam osnovnih i dvanaest srednjih škola te Centar za odgoj i obrazovanje i Učenički dom. Fakultetsko obrazovanje pokriveno je Sveučilištima iz Zagreba, Osijeka i Koprivnice (Sveučilište Sjever), sa ukupnim brojem od 24 (dvadeset četiri) studija. Kroz povijest Varaždin je poznat po statusu glavnog sjedišta Banske Hrvatske koji je trajao do velikog požara 1776. godine. Danas je jedno od industrijskih središta Hrvatske, a najrazvijenije grane su prehrambena, građevinska, tekstilna, metaloprerađivačka i drvoprerađivačka industrija.

1.1 Sporazum Gradonačelnika

Usvajanjem Europske energetske politike u 2007. godini postavljeni su temelji za aktivno sudjelovanje regionalne i lokalne uprave u energetskom razvitu zemalja članica Europske unije. Pokretanjem inicijative Sporazum gradonačelnika (engl. Covenant of Mayors), Europska komisija je istaknula važnost donošenja ispravnih odluka i pokretanja projekata održivog energetskog razvita na lokalnim/gradskim razinama za razvitak čitave države na načelima održivosti, energetske učinkovitosti i zaštite okoliša. Osnovni je cilj pokretanja inicijative Sporazum gradonačelnika povezati gradonačelnike energetski osvišeštenih europskih gradova u trajnu mrežu gradova koji će zajedničkim radom i naporima izgraditi energetski održivu Europu. Sporazum je, ustvari, odgovor naprednih europskih gradova na izazove globalne promjene klime, te prva i najambicioznija inicijativa Europske komisije koja izravno potiče lokalne vlasti i građane na njihovo aktivno uključivanje u zajedničku borbu protiv globalnog zatopljenja. Potpisivanjem Sporazuma gradonačelnici se obvezuju na provedbu konkretnih mjera energetske učinkovitosti koje će omogućiti ispunjavanje osnovnih ciljeva Europske energetske politike do 2020. godine:

- smanjenje emisije stakleničkih plinova za 20 %
- povećanje energetske učinkovitosti za 20 %
- povećanje udjela obnovljivih izvora energije na 20 %
- povećanje udjela biogoriva u prometu na 10 %.

Ovoj dragovoljnoj inicijativi do kolovoza 2018. godine pristupilo je 7.755 gradova i općina u 53 zemlje svijeta sa svojih preko 250 milijuna stanovnika, a osim europskih gradova Sporazumu su pristupili i gradovi smješteni na drugim kontinentima, primjerice Jordan, Kazahstan, Tunis, Maroko itd. Na području Republike Hrvatske Sporazum je potpisalo 70 gradova i općina koje obuhvaćaju preko 2 milijuna stanovnika (Tablica 1).

Tablica 1 Popis gradova i općina potpisnika Sporazuma u Hrvatskoj

Grad/Općina	Broj stanovnika	Datum pristupanja
Zagreb	790.017	30. listopada 2008.
Rijeka	144.043	10. veljače 2009.
Osijek	107.784	6. prosinca 2011.
Zadar	75.062	28. svibnja 2012.
Velika Gorica	63.517	15. ožujka 2010.
Karlovac	59.802	16. veljače 2010.
Pula-Pola	59.286	26. travnja 2011.
Sisak	52.236	9. ožujka 2010.
Varaždin	47.056	24. listopada 2012.
Bjelovar	40.443	14. listopada 2011.
Samobor	36.206	22. srpnja 2010.
Vinkovci	35.375	5. lipnja 2012.
Koprivnica	30.872	29. srpnja 2010.
Čakovec	27.104	7. svibnja 2015.

Zaprešić	23.125	16. ožujka 2010.
Poreč-Parenzo	19.696	31. listopada 2012.
Dugo Selo	19.260	3. studeni 2011.
Našice	16.224	11. listopada 2013.
Sveta Nedelja	15.506	15. prosinca 2010.
Rovinj – Rovigno	14.294	14. lipnja 2016.
Rovinj	14.235	20. svibnja 2011.
Ogulin	13.915	8. srpnja 2011.
Umag	12.901	14. travnja 2011.
Gospic	12.729	1. srpnja 2011.
Opatija	12.719	8. prosinca 2010.
Labin	11.703	16. svibnja 2011.
Daruvar	11.633	22. rujna 2014.
Križevci	11.541	12. srpnja 2011.
Buje	11.426	18. ožujka 2011.
Matulji	11.246	26. ožujka 2015.
Brdovec	11.143	15. studenog 2011.
Belišće	10.790	22. ožujka 2012.
Beli Manastir	10.549	24. travnja 2012.
Kastav	10.472	24. veljače 2011.
Otočac	10.411	22. prosinca 2011.
Pitomača	10.059	30. rujna 2015.
Ludbreg	9.177	22. veljače 2013.
Pazin	8.360	20. prosinca 2012.
Konavle	8.577	3. prosinca 2013.
Župa Dubrovačka	8.331	26. studenog 2013.
Preko	8.000	26. srpnja 2017.
Ozalj	7.932	25. studenog 2009.
Prelog	7.840	27. prosinca 2013.
Ivanić-Grad	7.714	24. veljače 2009.
Čavle	7.220	15. svibnja 2014.
Pregrada	7.165	1. veljače 2010.
Vodnjan – Dignano	6.611	7. prosinca 2017.
Duga Resa	6.601	17. prosinca 2009.
Buzet – Pinguente	6.133	9. ožujka 2016.
Buzet	6.105	19. svibnja 2011.
Krk	5.941	25. svibnja 2011.

Korčula	5.663	14. kolovoza 2013.
Jastrebarsko	5.419	9. ožujka 2010.
Orahovica	5.304	11. siječnja 2017.
Slunj	5.019	12. srpnja 2011.
Nijemci	4.705	2. listopada 2013.
Novigrad - Cittanova	4.345	18. lipnja 2015.
Vela Luka	4.130	30. rujna 2013.
Blato	3.593	20. prosinca 2013.
Kloštar Podravski	3.306	30. ožujka 2015.
Klanjec	3.234	24. rujna 2009.
Barban	2.802	13. travnja 2011.
Petlovac	2.407	7. listopada 2013.
Ston	2.407	11. studenog 2013.
Pirovac	2.038	23. rujna 2013.
Mljet	1.100	19. kolovoza 2013.
Smokvica	1.021	11. listopada 2013.
Opptalj	981	17. ožujka 2011.
Lastovo	792	31. srpnja 2013.
Grožnjan	785	22. studenog 2011.

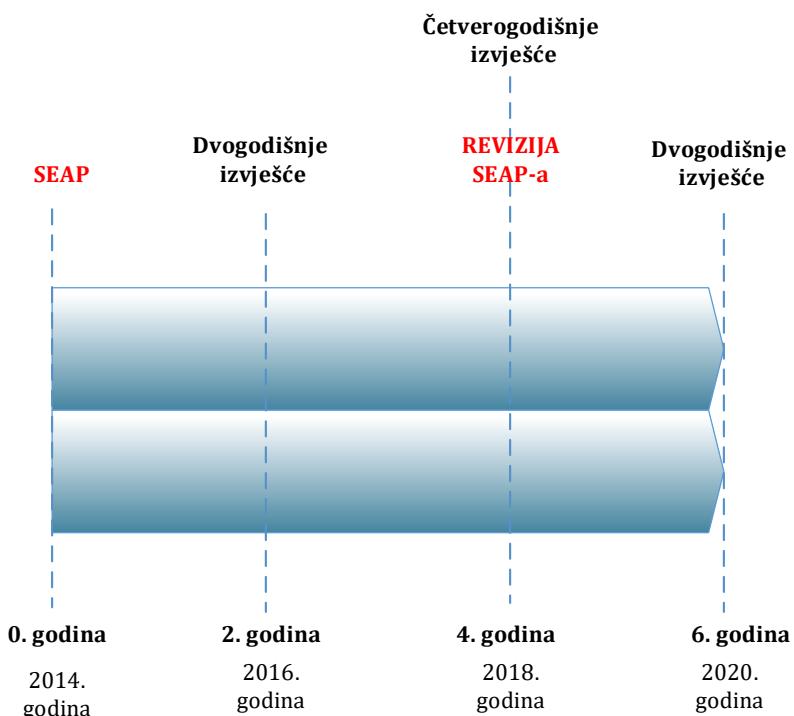
1.2 Grad Varaždin i Sporazum gradonačelnika

Grad Varaždin je 24. listopada 2012. godine pristupio Sporazumu gradonačelnika. Potpisivanjem Sporazuma, gradska uprava obvezala se na primjenu brojnih mjera energetske učinkovitosti kojima će u konačnici do 2020. godine smanjiti emisije CO₂ za više od 20 %. 2014. godine Regionalna energetska agencija Sjever (REA Sjever) izradila je Akcijski plan energetski održivog razvijanja (engl. *Sustainable Energy Action Plan, SEAP*), dokument koji se sastoji od analize potrošnje energije na administrativnom području Grada i prijedloga mjera za smanjenje emisija CO₂. Analiza potrošnje imala je za cilj pokazati postojeće stanje u glavnim sektorima/potrošačima energije: sektor zgradarstva, prometa i javne rasvjete, a podijeljena je na dva dijela – analizu potrošnje energije i analizu emisija ugljičnog dioksida. Početkom 2018. godine, Grad Varaždin, u suradnji sa REA Sjever, krenuo je u izradu Četverogodišnjeg izvješća akcijskog plana energetski održivog razvijanja s ciljem gospodarskog i energetskog razvijanja Grada Varaždina uz povećanje udjela energije proizvedenih iz obnovljivih izvora te postizanje ekološke i energetske održivosti.

Valja naglasiti još jednom, da je ovo isključivo dragovoljna inicijativa i da Grad neće snositi nikakve posljedice za eventualni neuspjeh u ispunjenju planiranih ciljeva.

2 Metodologija

Prema "Priručniku za izvještavanje i kontrolu provedbe Akcijskog plana energetski održivog razvijanja" izrađenom od strane Ureda Sporazuma gradonačelnika te Zajedničkog istraživačkog centra Europske komisije, potpisnici Sporazuma dužni su izvještavati o provedbi Akcijskog plana pri čemu svaki potpisnik odabire učestalost i opseg izvještavanja s tim da je svakako dužan provesti cijelovito izvještavanje svake 4 godine. Ovisno o pristupu, potpisnici provode aktivnosti izvještavanja i kontrole provedbe (Slika 2).

Slika 2 Tijek izvještavanja o provedbi SEAP-a

Dvogodišnje izvješće (engl. *Action reporting*) je usredotočeno na izvještavanje o provedbi aktivnosti, odnosno mjera energetske učinkovitosti i ne uključuje izradu Kontrolnog inventara emisija CO₂. Za četverogodišnji izvještaj (engl. *Full reporting*), osim adresiranja provedenih aktivnosti, potrebno izraditi i Kontrolni inventar emisija CO₂ (engl. *Monitoring Emission Inventory – MEI*).

Budući da je prošlo četverogodišnje razdoblje od izrade te donošenja Akcijskog plana, u dalnjim poglavljima bit će izrađena podloga za četverogodišnje izvještavanje prema uputama i metodologiji definiranim u Priručniku koji obuhvaćaju analizu energetske potrošnje i inventar emisija CO₂ te reviziju mjera definiranih SEAP-om.

Na temelju analize potrošnje energije razvijen je Kontrolni inventar emisija CO₂ za praćenje provedbe Akcijskog plana koji prikazuje količine emisija nastale potrošnjom energije na području Grada Varaždina u referentnoj godini. MEI omogućuje prepoznavanje glavnih izvora emisija CO₂ uzrokovanih ljudskim djelovanjem, a služi kao indikator na temelju kojeg se prate učinci provedenih mjera u odnosu na referentnu 2010. godinu. Iako emisije CO₂ nisu jedini oblik emisija,

uobičajeno je da se emisije odnose prvenstveno na njih. Analiza energetske potrošnje i pripadajućih emisija od iznimne je važnosti za gradsku upravu jer predstavlja instrument na temelju kojeg je moguće mjeriti učinak mjera definiranih SEAP-om. MEI pokazuje gdje se Grad Varaždin nalazi nakon četiri godine od donošenja SEAP-a, a stalno praćenje emisija pokazuje napredak i poslužit će kao alat u motiviranju svih dionika koji su spremni pružiti doprinos nastojanjima gradske uprave u smanjenju emisija CO₂. Specifična potrošnja energetskih resursa prikazana je kao aritmetička sredina.

Drugi dio sveobuhvatnog plana smanjenja emisija CO₂ čine mjere čiji je cilj definiranje akcija potrebnih za smanjenje emisija CO₂ za minimalno 20 % do 2020. godine. Detaljnog razradom analiziran je status provedbe mjera energetske učinkovitosti definiranih Akcijskim planom, investicijski troškovi te očekivane energetske uštede i potencijali smanjenja emisija CO₂ u 2020. godini. Osim identifikacije mjera, uvrštene su i mjere izvrsnosti (engl. *Benchmark of Excellence*) koje označavaju uspješno provedene mjere te predstavljaju primjere dobre prakse u ostvarenju ciljeva definiranih SEAP-om.

3 Usporedba emisija CO₂ u 2010. i 2017. godini

Tablica 2 prikazuje smanjenje potrošnje energije i emisije CO₂ po sektorima u referentnoj 2017. godini u odnosu na baznu 2010. godinu.

Tablica 2 Usporedba emisija CO₂ u 2010. i 2017. godini

Sektor	Potrošnja energije i emisije CO ₂																	
	Električna energija						Toplinska energija						Ukupno					
	Potrošnja energije (MWh)			Emisije CO ₂ (t)			Potrošnja energije (MWh)			Emisije CO ₂ (t)			Potrošnja energije (MWh)			Emisija CO ₂ (t)		
	2010.	2017.	%	2010.	2017.	%	2010.	2017.	%	2010.	2017.	%	2010.	2017.	%	2010.	2017.	%
Zgradarstvo																		
Zgrade gradske uprave i gradskih ustanova / poduzeća	2.274	2.297	+1,01	855	540	-36,87	10.290	8.629	-16,14	2.079	1.743	-16,14	12.565	10.927	-13,03	2.934	2.283	-22,18
Zgrade komercijalnog i uslužnog sektora	62.844	59.830	-4,80	23.629	14.060	-40,50	82.302	96.833	+17,66	16.625	19.560	+17,66	145.146	156.663	+7,93	40.254	33.620	-16,48
Stambeni objekti	56.914	54.064	-5,01	21.400	12.705	-40,63	290.928	225.703	-22,42	56.702	43.996	-22,41	347.843	279.767	-19,57	78.102	56.701	-27,40
<i>Ukupno po sektoru</i>	<i>122.033</i>	<i>116.191</i>	<i>-4,79</i>	<i>45.884</i>	<i>27.305</i>	<i>-40,49</i>	<i>383.521</i>	<i>331.165</i>	<i>-13,65</i>	<i>75.406</i>	<i>65.300</i>	<i>-13,40</i>	<i>505.554</i>	<i>447.357</i>	<i>-11,51</i>	<i>121.290</i>	<i>92.605</i>	<i>-23,65</i>
Promet																		
Vozila gradske uprave i gradskih ustanova / poduzeća							-						3.714	2.724	-26,67	985	725	-26,36
Gradski / cestovni prijevoz							-						172.962	210.303	+21,59	45.109	55.226	+22,43
Javni prijevoz							-						1.413	3.880	+174,61	377	1.036	+174,61
<i>Ukupno po sektoru</i>							-						<i>178.090</i>	<i>216.907</i>	<i>+21,79</i>	<i>46.473</i>	<i>56.987</i>	<i>+22,63</i>
Javna rasvjeta																		
<i>Ukupno po sektoru</i>	4.187	4.353	+3,96	1.552	1.023	-34,08							4.187	4.353	+3,96	1.552	1.023	-34,08
Ukupno	126.220	120.544	-4,50	47.436	28.328	-40,28	383.521	331.165	-13,65	75.406	65.300	-13,40	505.554	447.357	-11,51	121.290	92.605	-23,65

Prema navedenim podacima Grad Varaždin napreduje po pitanju smanjenja potrošnje energenata i emisija CO₂.

Sektor gradskog/cestovnog prometa i javni prijevoz bilježi rast potrošnje energenata i emisija CO₂ na što u velikoj mjeri utječe rast potrošnje energenata u sektoru prometa. Uspoređujući neposrednu potrošnju energije u prometu na razini Republike Hrvatske u razdoblju od 2010. do 2017. godine također je vidljiv trend povećanja potrošnje.

Zgrade gradske uprave i gradskih ustanova/poduzeća bilježe ukupno smanjenje emisija CO₂ za 36,87 %. Potrebno je istaknuti kako je smanjenje potrošnje energenata te emisija CO₂ u javnim zgradama rezultat gradske politike kojoj je cilj smanjenje potrošnje i očuvanje okoliša. Sektor javnih zgrada obuhvaća objekte u vlasništvu Grada čime je olakšana provedba željenih mjera kojima se smanjuje potrošnja energije.

Sektor komercijalnih i uslužnih djelatnosti i stambeni sektor također bilježi ukupno smanjenje emisija CO₂ za 40,56 % što je posljedica energetskih obnova objekata na području Grada, ali i činjenice da je zima 2017. godine bila nešto blaža nego prijašnjih godina.

Sektor javne rasvjete bilježi značajno smanjenje emisije CO₂ za 34,08 %. Razlog je isključivo promjena vrijednosti emisijskog faktora CO₂ za električnu energiju.

4 Analiza energetske potrošnje u sektoru zgradarstva Grada Varaždina

Analiza energetske potrošnje sektora zgradarstva Grada Varaždina podijeljena je na sljedeće podsektore:

- zgrade gradske uprave i zgrade ustanova/poduzeća kojima je Grad Varaždin osnivač, vlasnik ili suvlasnik (u dalnjem tekstu: zgrade gradske uprave i gradskih ustanova/poduzeća)
- zgrade komercijalnog i uslužnog sektora
- stambeni objekti – kućanstva.

Izvori podataka o energetskoj potrošnji prikupljeni su od strane Grada Varaždina te iz Informacijskog sustava za gospodarenje energijom (ISGE). Za podsektore u sektoru zgradarstva Grada prikazani su sljedeći parametri:

- opći podaci
- ukupna površina [m^2]
- ukupna potrošnja električne energije [kWh_{el}]
- specifična potrošnja električne energije [kWh_{el}/m^2]
- ukupna potrošnja toplinske energije [kWh_{topl}]
- specifična potrošnja toplinske energije [kWh_{topl}/m^2].

4.1 Zgrada gradske uprave i zgrada ustanova/poduzeća kojima je Grad Varaždin osnivač, vlasnik ili suvlasnik

Podaci o objektima zgrada gradske uprave i gradskih ustanova/poduzeća te o njihovoj energetskoj potrošnji prikupljeni su uz pomoć predstavnika Grada i iz ISGE-a.

U ovaj sektor uvrštene su sljedeće zgrade:

- dječji vrtići
- osnovne i područne škole
- knjižnice
- sportski objekti
- kulturne ustanove
- gradska uprava i javne službe.

Za grijanje prostora zgrade u vlasništvu Grada Varaždina koriste isključivo prirodni plin.

4.1.1 Odgojno – obrazovne ustanove

Odgojno – obrazovne ustanove u ovom poglavlju sačinjavaju dječji vrtići, osnovne i područne škole te zgrade Sveučilišta Sjever i Centra za odgoj i obrazovanje „Tomislav Špoljar“. U grupu je svrstano 16 objekata ukupne površine 37.856 m².

4.1.1.1 Analiza potrošnje električne energije

Pod pojmom potrošnja električne energije podrazumijeva se potrošnja električne energije u sve svrhe osim u svrhu grijanja prostora – rasvjeta, kondicioniranje zraka, priprema tople vode (ovisno o objektu) i ostali električni potrošači. Tablica 3 prikazuje ukupnu i specifičnu potrošnju električne energije objekata obrazovnih ustanova i dječijih vrtića za 2010. i 2017.godinu.

Tablica 3 Ukupna i specifična potrošnja električne energije

	Površina objekata [m ²]	Potrošnja električne energije [kWh _{el}]		Specifična potrošnja električne energije [kWh _{el} /m ²]	
		2010.	2017.	2010.	2017.
Obrazovne ustanove	31.703	615.864	721.345	19,43	22,75
Dječji vrtići	6.153	177.491	178.038	28,85	28,94
Ukupno	37.856	793.355	899.383	20,96	23,76

Na temelju analize podataka potrošnja električne energije u obrazovnim ustanovama povećala se za 17,13 %, dok se u dječjim vrtićima povećala za 0,31 % u odnosu na referentnu 2010. godinu. Ukupna potrošnja energije odgojno – obrazovnih ustanova povećana je za 13,36 % u odnosu na 2010. godinu. Porast potrošnje električne energije posljedica je razvijanja obrazovnih ustanova u Varaždinu (Sveučilište Sjever).

4.1.1.2 Analiza potrošnje toplinske energije

Tablica 4 prikazuje ukupnu i specifičnu potrošnju toplinske energije, odnosno prirodnog plina objekata obrazovnih ustanova i dječijih vrtića za 2010. i 2017. godinu.

Tablica 4 Ukupna i specifična potrošnja toplinske energije

	Površina objekata [m ²]	Potrošnja toplinske energije [kWh _{topl}]		Specifična potrošnja toplinske energije [kWh _{topl} /m ²]	
		2010.	2017.	2010.	2017.
Obrazovne ustanove	31.703	4.401.189	3.632.066	138,83	114,57
Dječji vrtići	6.153	1.370.546	1.110.037	222,74	180,41
Ukupno	37.856	5.771.735	4.742.103	152,47	125,27

Na temelju analize podataka potrošnja toplinske energije u obrazovnim ustanovama smanjila se za 17,48 %, a u dječjim vrtićima za 19,00 % u odnosu na referentnu 2010. godinu. Ukupna potrošnja energije odgojno – obrazovnih ustanova se smanjila za 17,84 % u odnosu na 2010. godinu. Smanjenje potrošnje toplinske energije posljedica su energetskih obnova obrazovnih ustanova i dječjih vrtića te korištenjem novih tehnologija za dobivanje toplinske energije (npr. dizalice topline, solarni kolektori i sl.).

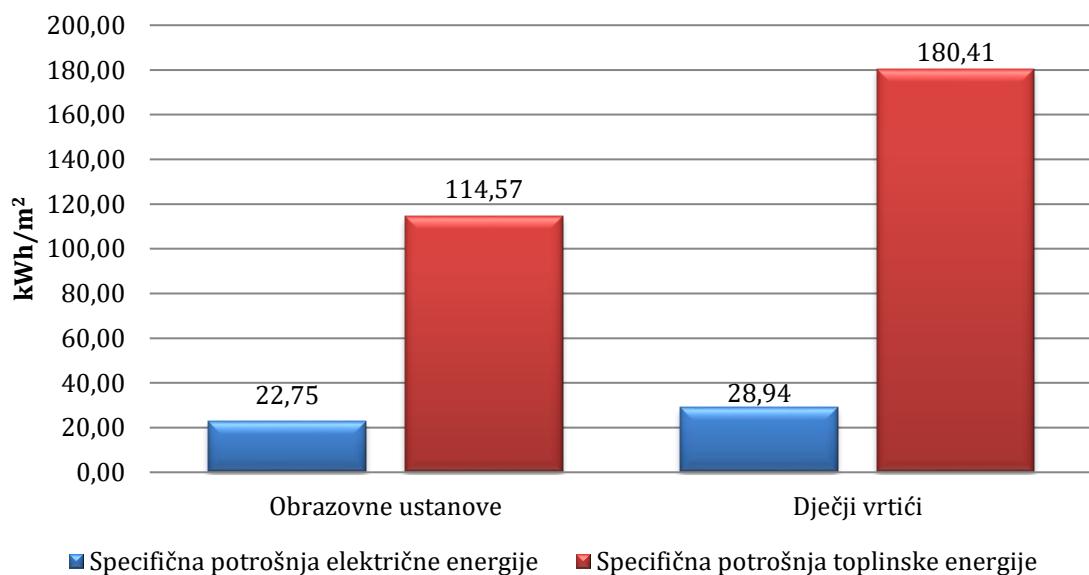
4.1.1.3 Analiza ukupne energetske potrošnje

Tablica 5 prikazuje ukupnu potrošnju toplinske i električne energije za kategoriju odgojno – obrazovne ustanove u vlasništvu Grada Varaždina za 2010. i 2017. godinu.

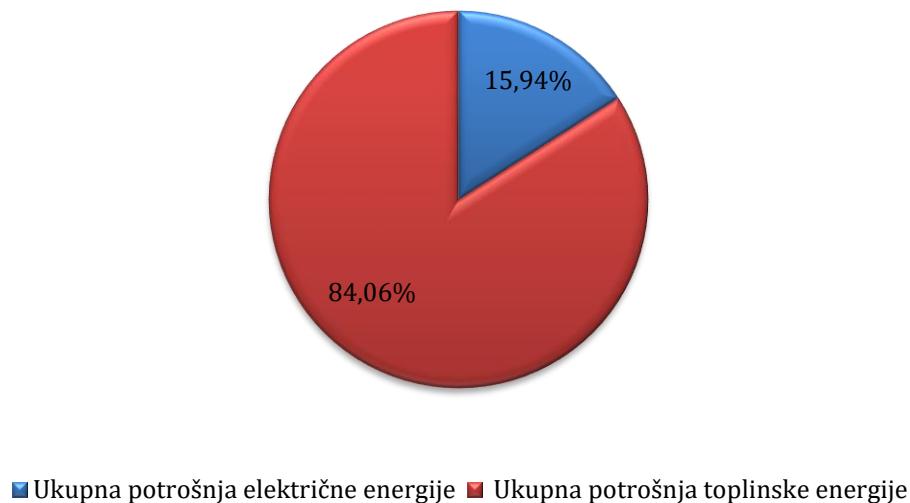
Tablica 5 Ukupna potrošnja energije odgojno-obrazovnih ustanova

	Potrošnja električne energije [kWh _{el}]		Potrošnja toplinske energije [kWh _{topl}]	
	2010.	2017.	2010.	2017.
Obrazovne ustanove	615.864	721.345	4.401.189	3.632.066
Dječji vrtići	177.491	178.038	1.370.546	1.110.037
Ukupno	793.355	889.383	5.771.735	4.742.103

Slika 3 prikazuje specifičnu potrošnju električne i toplinske energije odgojno – obrazovnih objekata u vlasništvu Grada Varaždina. Slika 4 prikazuje udjele električne i toplinske energije u ukupnoj potrošnji. Gledajući prema specifičnoj potrošnji energije vidljivo je da dječji vrtići prosječno troše čak 57,47 % više toplinske energije i 27,21 % više električne energije po m² od obrazovnih ustanova. Ukupna specifična potrošnja električne energije iznosi 23,76 kWh_{el}/m², a ukupna specifična potrošnja toplinske energije iznosi 125,27 kWh_{topl}/m².

Slika 3 Specifična potrošnja energetika odgojno – obrazovnih ustanova

Slika 4 Struktura potrošnje energije odgojno – obrazovnih ustanova

4.1.2 Sportski objekti

Sportske objekte na području Grada Varaždina čini samo objekt gradskih bazena Varaždin¹. Obzirom da njihova potrošnja električne i toplinske energije uvelike odskače od prosjeka, njih valja promatrati kao posebnu kategoriju.

4.1.2.1 Analiza potrošnje električne energije

Tablica 6 prikazuje ukupnu i specifičnu potrošnju električne energije sportskih objekata u vlasništvu Grada Varaždina za 2010. i 2017. godinu.

Tablica 6 Potrošnja električne energije sportskih objekata

	Površina objekata [m ²]	Potrošnja električne energije [kWh _{el}]		Specifična potrošnja električne energije [kWh _{el} /m ²]	
		2010.	2017.	2010.	2017.
Sportski objekti	3.722	1.065.790	945.549	286,35	254,04

Na temelju analize podataka potrošnja električne energije u sportskim objektima smanjila se za 11,28 % u odnosu na 2010. godinu.

4.1.2.2 Analiza potrošnje toplinske energije

Tablica 7 prikazuje ukupnu i specifičnu potrošnju toplinske energije sportskih objekata u vlasništvu Grada Varaždina za 2010. i 2017. godinu.

¹ U Informacijski sustav za gospodarenje energijom (ISGE) nisu uneseni svi sportski objekti, posebice sportske dvorane u vlasništvu Grada Varaždina.

Tablica 7 Potrošnja toplinske energije sportskih objekata

	Površina objekata [m ²]	Potrošnja toplinske energije [kWh _{topl}]		Specifična potrošnja toplinske energije [kWh _{topl} /m ²]	
		2010.	2017.	2010.	2017.
Sportski objekti	3.722	2.624.556	2.197.284	705,15	590,35

Na temelju analize podataka potrošnja toplinske energije sportskih objekata smanjila se za 16,28 % u odnosu na 2010. godinu

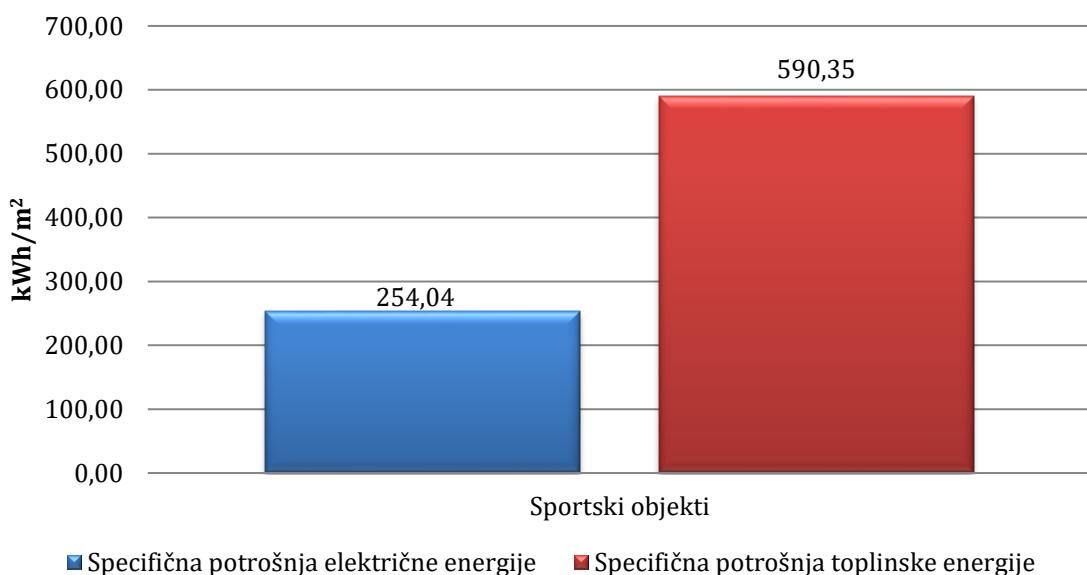
4.1.2.3 Analiza ukupne energetske potrošnje

Tablica 8 prikazuje ukupnu potrošnju toplinske i električne energije sportskih objekata u vlasništvu Grada Varaždina.

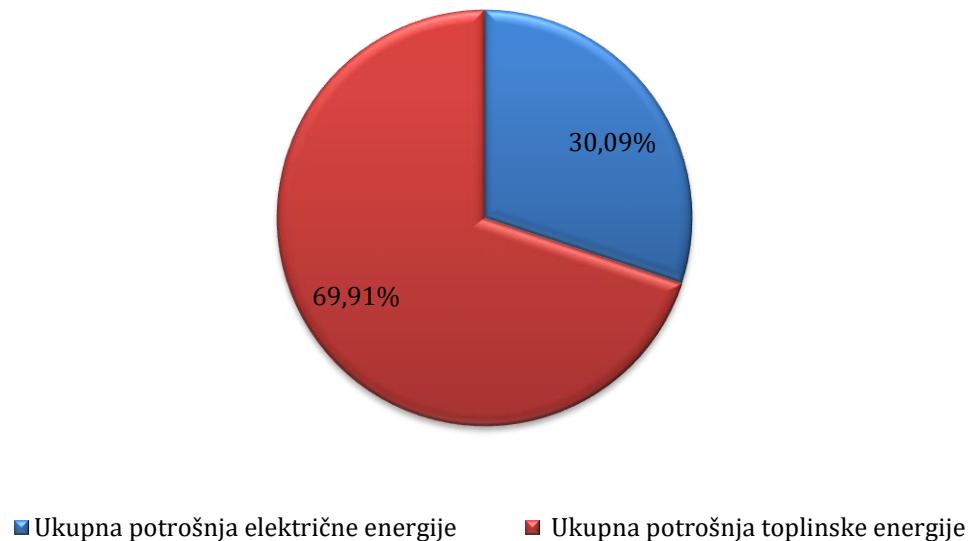
Tablica 8 Ukupna potrošnja energije sportskih objekata

	Ukupna potrošnja električne energije [kWh _{el}]		Ukupna potrošnja toplinske energije [kWh _{topl}]	
	2010.	2017.	2010.	2017.
Sportski objekti	1.065.790	945.549	2.624.556	2.917.284

Slika 5 prikazuje specifičnu potrošnju električne i toplinske energije sportskih objekata u vlasništvu Grada Varaždina. Slika 6 prikazuje udjele električne i toplinske energije u ukupnoj potrošnji. Na temelju analize podataka vidljivo je da je potrošnja električne i toplinske energije uvjerljivo veća od prosjeka zgrada u vlasništvu Grada, što je dokaz da je sportske objekte, naročito bazene, potrebno zasebno promatrati.

Slika 5 Specifična potrošnja energije sportskih objekata

Slika 6 Struktura potrošnje energije sportskih objekata

4.1.3 Kulturne ustanove

U kulturne ustanove u vlasništvu Grada Varaždina ubrajaju se objekti HNK (Hrvatsko narodno kazalište) i Gradska knjižnica, Kompleks Stari Grad, Palača Herczer i Palača Sermage, ukupne površine 12.135 m².

4.1.3.1 Analiza potrošnje električne energije

Tablica 9 prikazuje ukupnu i specifičnu potrošnju električne energije sportskih objekata u vlasništvu Grada Varaždina za 2010. i 2017. godinu.

Tablica 9 Potrošnja električne energije kulturnih ustanova

Površina objekata [m ²]	Potrošnja električne energije [kWh _{el}]		Specifična potrošnja električne energije [kWh _{el} /m ²]	
	2010.	2017.	2010.	2017.
Kulturne ustanove	12.135	300.940	267.239	24,80

Na temelju analize podataka potrošnja električne energije u kulturnim ustanovama smanjila se za 11,20 % u odnosu na 2010. godinu.

4.1.3.2 Analiza potrošnje toplinske energije

Tablica 10 prikazuje ukupnu i specifičnu potrošnju toplinske energije sportskih objekata u vlasništvu Grada Varaždina za 2010. i 2017. godinu.

Tablica 10 Potrošnja toplinske energije kulturnih ustanova

	Površina objekata [m ²]	Potrošnja toplinske energije [kWh _{topl}]		Specifična potrošnja toplinske energije [kWh _{topl} /m ²]	
		2010.	2017.	2010.	2017.
Kulturne ustanove	12.135	1.228.046	1.089.876	101,20	89,81

Na temelju analize podataka potrošnja toplinske energije u kulturnim ustanovama smanjila se za 11,25 % u odnosu na 2010. godinu.

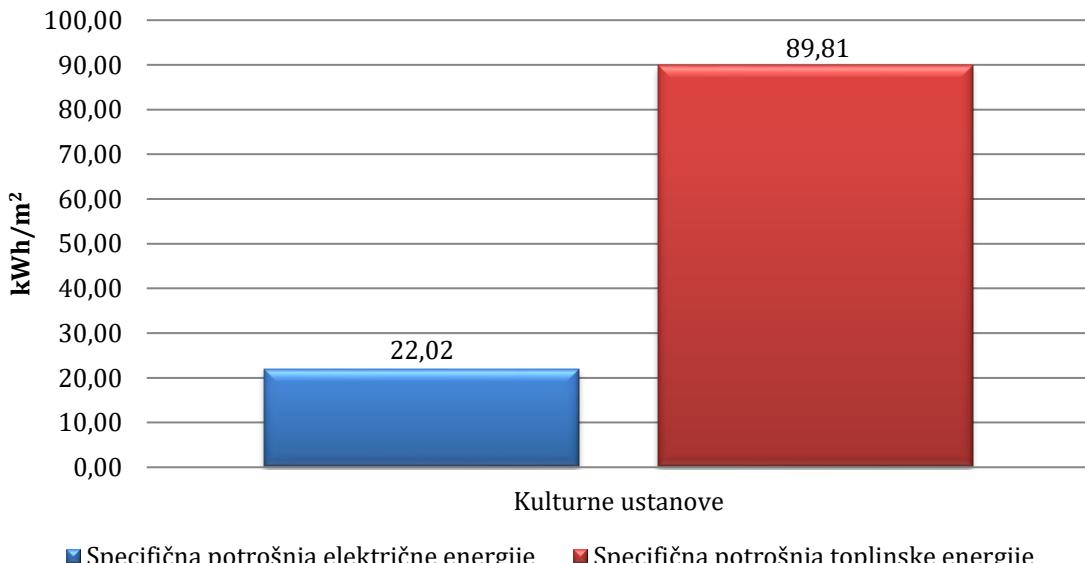
4.1.3.3 Analiza ukupne energetske potrošnje

Tablica 11 prikazuje ukupnu potrošnju električne i toplinske energije za kategoriju kulturne ustanove u vlasništvu Grada Varaždina.

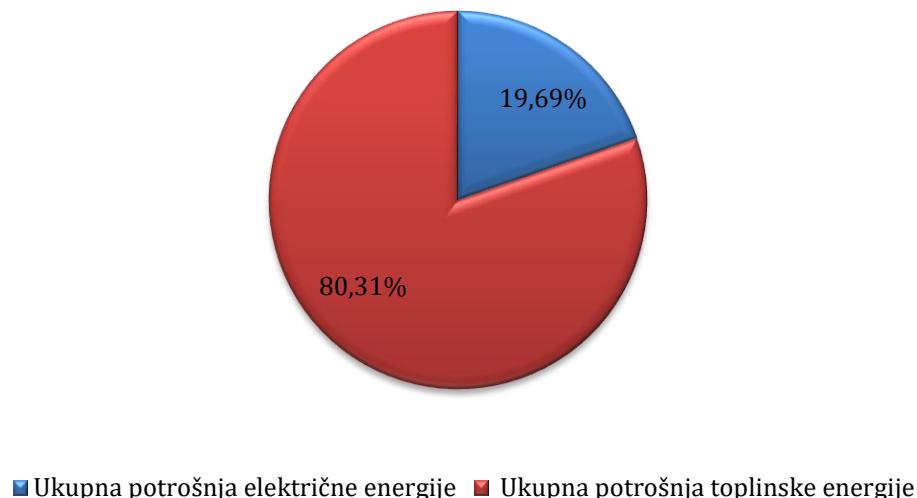
Tablica 11 Ukupna potrošnja energije kulturnih ustanova

	Potrošnja električne energije [kWh _{el}]		Potrošnja toplinske energije [kWh _{topl}]	
	2010.	2017.	2010.	2017.
Kulturne ustanove	300.940	267.239	1.228.046	1.089.876

Slika 7 prikazuje specifičnu potrošnju električne i toplinske energije objekata kulturnih ustanova u vlasništvu Grada Varaždina. Slika 8 prikazuje udjele električne i toplinske energije u ukupnoj potrošnji.

Slika 7 Specifična potrošnja energije kulturnih ustanova

Slika 8 Struktura potrošnje energije kulturnih ustanova

4.1.4 Objekti gradske uprave i javne službe

U kategoriju objekata gradske uprave i javne službe u vlasništvu Grada Varaždina svrstane su zgrade gradske vijećnice Varaždin, gradske uprave Varaždin² i Javne vatrogasne postrojbe, ukupne površine 3.633 m².

4.1.4.1 Analiza potrošnje električne energije

Tablica 12 prikazuje ukupnu i specifičnu potrošnju električne energije objekata gradske uprave i javne službe za 2010. i 2017. godinu.

Tablica 12 Potrošnja električne energije objekata gradske uprave i javne službe

	Površina objekata [m ²]		Potrošnja električne energije [kWh _{el}]		Specifična potrošnja električne energije [kWh _{el} /m ²]	
	2010.	2017.	2010.	2017.	2010.	2017.
Objekti gradske uprave i javne službe	2.973	3.633 ³	114.322	185.133	38,45	50,96

Na temelju analize podataka potrošnja električne energije u objektima gradske uprave i javne službe povećala se za 61,94 % u odnosu na 2010. godinu. Povećanoj potrošnji električne energije uvelike je pridonijelo premještanje dijela ureda gradske uprave na novu adresu.

² Gradska uprava Grada Varaždina nalazi se u dvije odvojene zgrade, na Trgu slobode 12 te u Ulici Petra Preradovića 10

³ Površina objekata je povećana jer se dio ureda gradske uprave preselio u posebnu zgradu u Ulici Petra Preradovića

4.1.4.2 Analiza potrošnje toplinske energije

Tablica 13 prikazuje ukupnu i specifičnu potrošnju toplinske energije objekata gradske uprave i javne službe u vlasništvu Grada Varaždina za 2010. i 2017. godinu.

Tablica 13 Potrošnja električne energije objekata gradske uprave i javne službe

	Površina objekata [m ²]		Potrošnja toplinske energije [kWh _{topl}]		Specifična potrošnja toplinske energije [kWh _{topl} /m ²]	
	2010.	2017.	2010.	2017.	2010.	2017.
Objekti gradske uprave i javne službe	2.973	3.633	666.036	600.120	224,03	165,19

Na temelju analize podataka potrošnja toplinske energije u objektima gradske uprave i javne službe smanjila se za 9,90 % u odnosu na 2010. godinu.

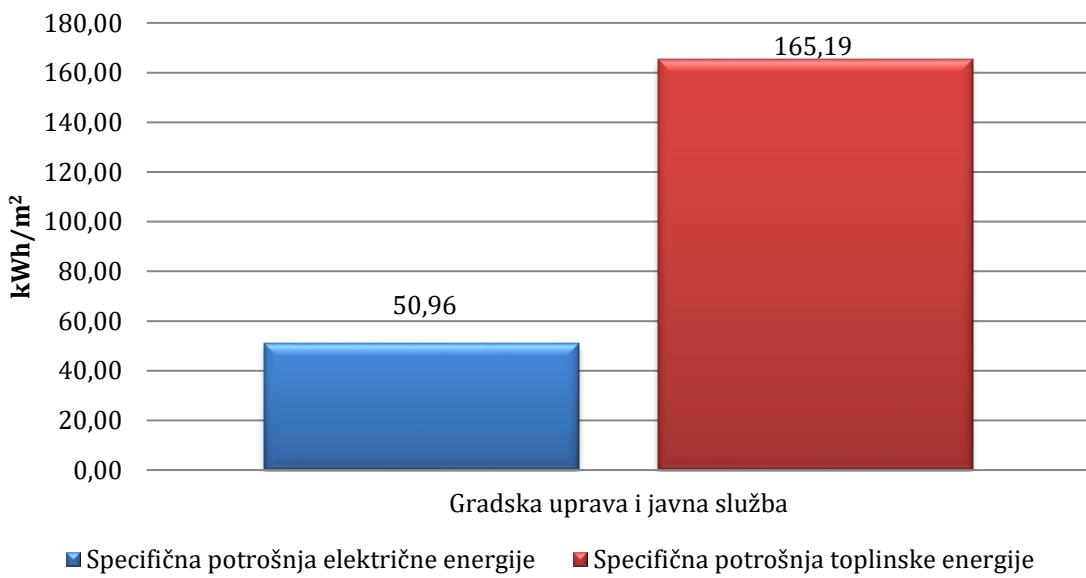
4.1.4.3 Analiza ukupne energetske potrošnje

Tablica 14 prikazuje ukupnu i specifičnu potrošnju toplinske energije objekata gradske uprave i javne službe u vlasništvu Grada Varaždina.

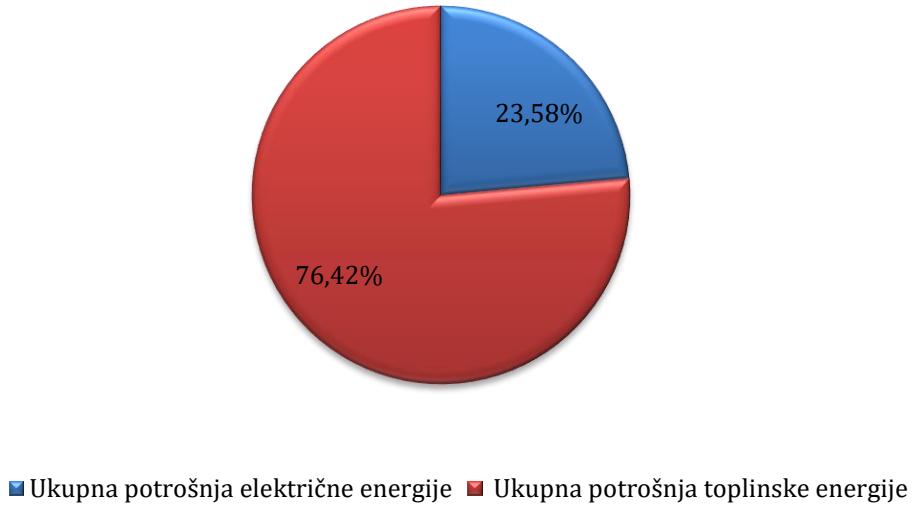
Tablica 14 Ukupna potrošnja energije objekata gradske uprave i javne službe

	Ukupna potrošnja električne energije [kWh _{el}]		Ukupna potrošnja toplinske energije [kWh _{topl}]	
	2010.	2017.	2010.	2017.
Objekti gradske uprave i javne službe	114.322	185.133	666.036	600.120

Slika 9 prikazuje specifičnu potrošnju električne i toplinske energije objekata gradske uprave i javne službe u vlasništvu Grada Varaždina. Slika 10 prikazuje udjele električne i toplinske energije u ukupnoj potrošnji.

Slika 9 Specifična potrošnja energetskih objekata javne uprave i gradske službe

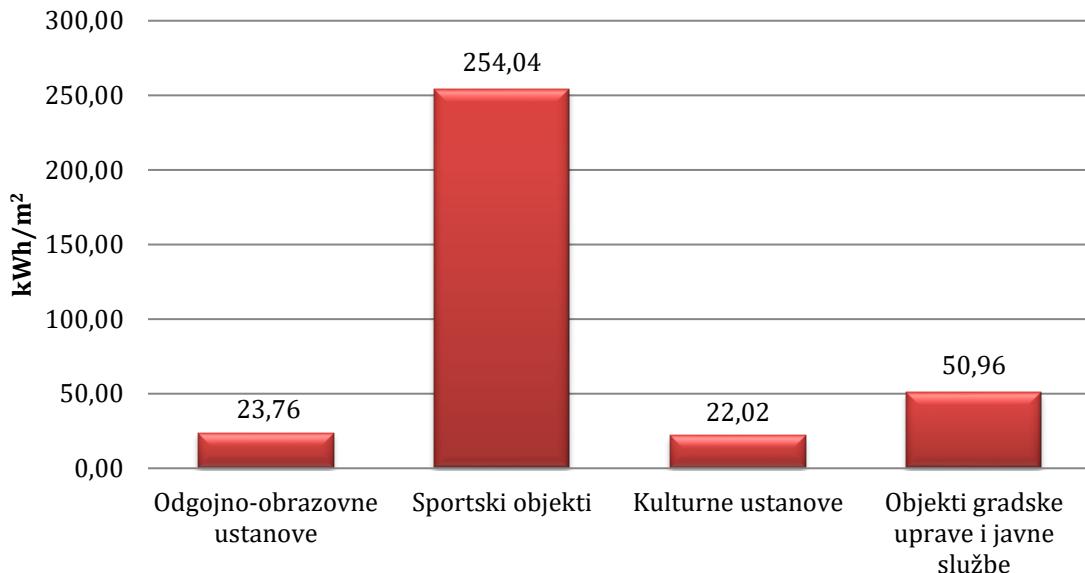
Slika 10 Struktura potrošnje energije objekata javne uprave i gradske službe

4.1.5 Struktura ukupne energetske potrošnje zgrada gradske uprave i zgrada ustanova/poduzeća kojima je Grad Varaždin osnivač, vlasnik ili suvlasnik

Ukupna struktura energetske potrošnje opisuje ukupnu i specifičnu potrošnju električne energije, te strukturu ukupne i specifične potrošnje toplinske energije u kategoriji zgrada gradske uprave i gradskih ustanova/poduzeća s ciljem kasnijeg izračuna ukupne emisije CO₂.

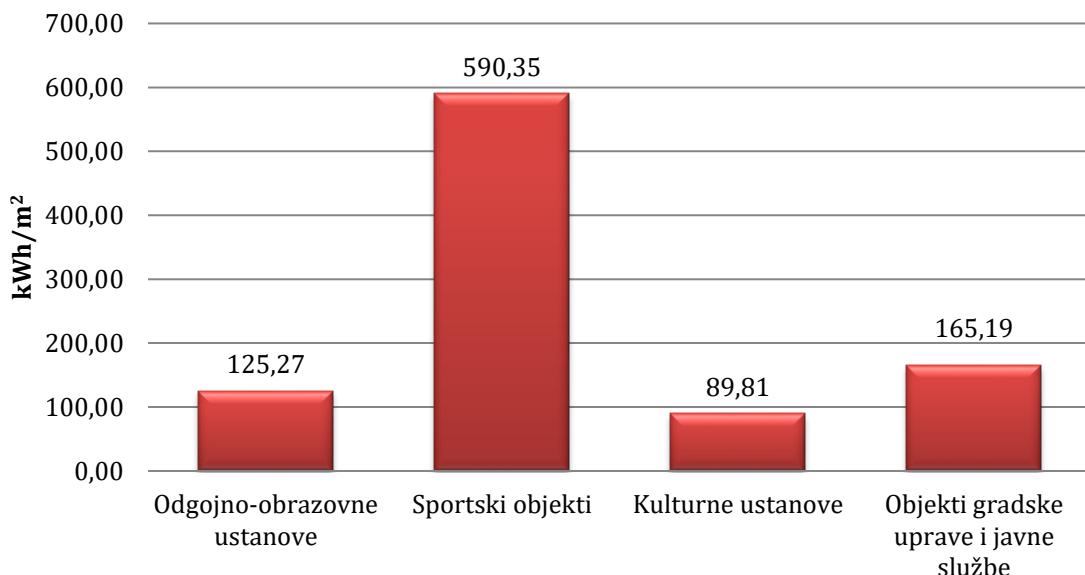
Slika 11 prikazuje specifičnu potrošnju električne energije (po korisnoj površini objekta) prema kojoj je vidljivo da su najveći potrošači sportski objekti sa 254,04 kWh_{el}/m². Slijede zgrade

gradske uprave i javne službe se $50,96 \text{ kWh}_{\text{el}}/\text{m}^2$, odgojno – obrazovne ustanove sa $23,76 \text{ kWh}_{\text{el}}/\text{m}^2$ i kulturne ustanove sa $22,02 \text{ kWh}_{\text{el}}/\text{m}^2$.

Slika 11 Specifična potrošnja električne energije objekata zgrada gradske uprave i gradskih ustanova/poduzeća

Slika 12 prikazuje specifičnu potrošnju toplinske energije (po korisnoj površini objekta) prema kojoj je vidljivo da su najveći potrošači sportski objekti sa $590,35 \text{ kWh}_{\text{topl}}/\text{m}^2$. Slijede zgrade gradske uprave i javne službe se $165,19 \text{ kWh}_{\text{topl}}/\text{m}^2$, odgojno – obrazovne ustanove sa $125,27 \text{ kWh}_{\text{topl}}/\text{m}^2$, i kulturne ustanove sa $89,81 \text{ kWh}_{\text{topl}}/\text{m}^2$.

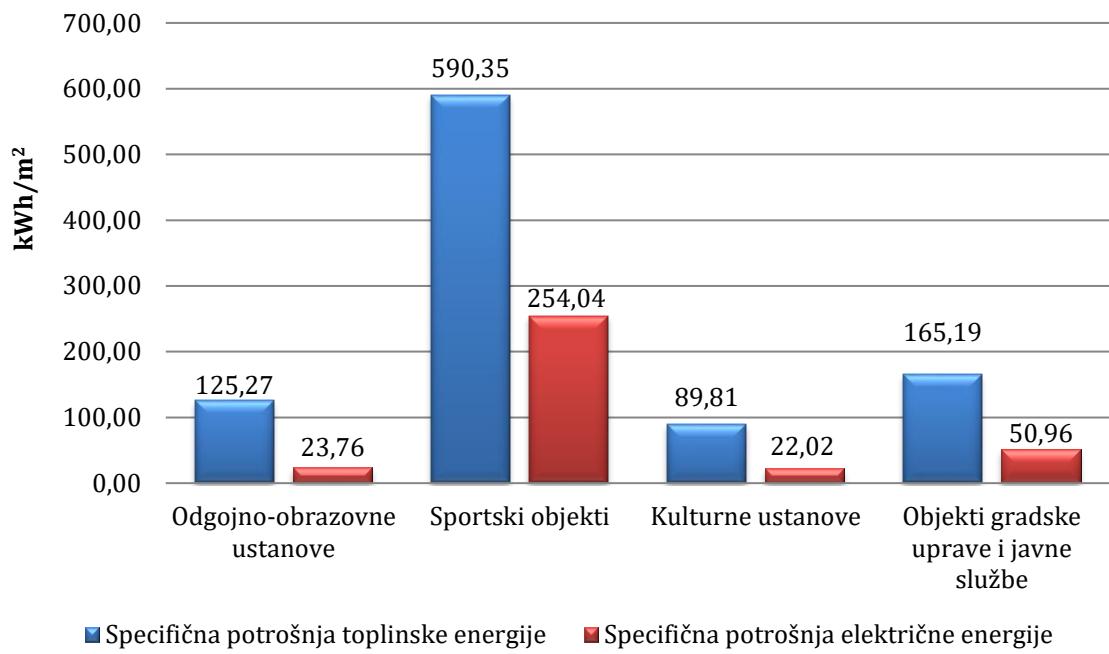
Slika 12 Specifična potrošnja toplinske energije objekata zgrada gradske uprave i gradskih ustanova/poduzeća

Slika 13 i Tablica 15 prikazuju ukupnu potrošnju toplinske i električne energije po kategorijama podsektora zgrada gradske uprave i gradskih ustanova/poduzeća. Kategorija sportski objekti poprilično odškače potrošnjom električne i toplinske energije ali isto tako i specifičnom potrošnjom električne i toplinske energije. Ta potrošnja je očekivana zbog velike potrošnje električne energije za pogon pumpi bazena i toplinske energije za zagrijavanje prostora.

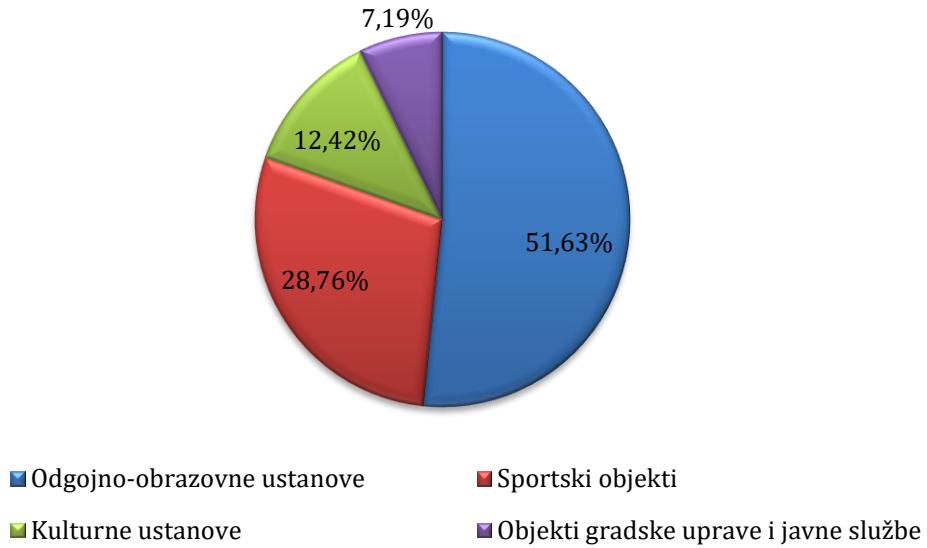
Slika 14 prikazuje strukturu ukupne energetske potrošnje objekata zgrada gradske uprave i gradskih ustanova/poduzeća. Gledajući prema ukupnoj energetskoj potrošnji, najveći potrošači su odgojno – obrazovne ustanove, slijede sportski objekti, kulturne ustanove i zgrade gradske uprave i javne službe.

Tablica 15 Ukupna potrošnja energije objekata zgrada gradske uprave i gradskih ustanova/poduzeća

	Površina objekata [m ²]		Potrošnja električne energije [kWh _{el}]		Potrošnja toplinske energije [kWh _{topl}]	
	2010.	2017.	2010.	2017.	2010.	2017.
Odgojno-obrazovne ustanove	37.856	37.856	793.355	899.383	5.771.735	4.742.103
Sportski objekti	3.722	3.722	1.065.790	945.549	2.624.556	2.917.284
Kulturne ustanove	12.135	12.135	300.940	267.239	1.228.046	1.089.876
Objekti gradske uprave i javne službe	2.973	3.633	114.322	185.133	666.036	600.120
Ukupno	56.687	57.346	2.274.407	2.297.304	10.290.372	8.629.383

Slika 13 Ukupna energetska potrošnja zgrada gradske uprave i gradskih ustanova/poduzeća

Slika 14 Struktura ukupne energetske potrošnje zgrada gradske uprave i gradskih ustanova/poduzeća

4.2 Zgrade komercijalnog i uslužnog sektora

Podsektor zgrada komercijalnog i uslužnog sektora obuhvaća površinu od 975.887 m². Podaci o površini dobiveni su od Upravnog odjela za komunalni sustav i urbanizam Grada Varaždina. S obzirom na to da u obračun komunalne naknade ulazi i negrijana površina, zbog nedostupnosti podataka o grijanim površinama izvedeni su modeli na temelju kojih je procijenjeno da se grijе otprilike 30 % ukupne površine zgrada komercijalnog i uslužnog sektora.

Podaci o potrošnji električne energije dobiveni su od HEP ODS Elektra Varaždin. Ukupna potrošnja električne energije za 2017. godinu iznosi 59.830.357 kWh_{el}.

Podaci o potrošnji prirodnog plina i toplinske energije dobiveni su od Termoplina d.d. i Vartop d.o.o. Varaždin. Potrošnja prirodnog plina u 2017. godini iznosila je 96.415.602 kWh, od čega je 417.221 kWh potrošeno za proizvodnju toplinske energije u samostalnim i/ili zatvorenim toplinskim sustavima. S obzirom da stupanj plinofikacije administrativnog područja Grada Varaždina za 2017. godinu iznosi 96,5 %, smatra se da se svi objekti komercijalnog i uslužnog sektora griju na prirodni plin.

4.2.1 Analiza potrošnje električne energije

Tablica 16 prikazuje ukupnu i specifičnu potrošnju električne energije zgrada komercijalnog i uslužnog sektora Grada Varaždina.

Tablica 16 Potrošnje električne energije zgrada komercijalnog i uslužnog sektora

	Površina objekata [m ²]		Potrošnja električne energije [kWh _{el}]		Specifična potrošnja električne energije [kWh _{el} /m ²]	
	2010.	2017.	2010.	2017.	2010.	2017.
Zgrade komercijalnog i uslužnog sektora	1.041.000	975.887	62.844.224	59.830.357	60,37	61,31

Na temelju analize podataka površina objekata se smanjila za 6,25 %, u odnosu na 2010. godinu dok se potrošnja električne energije smanjila za 4,80 %.

4.2.2 Analiza potrošnje toplinske energije

Tablica 17 prikazuje ukupnu i specifičnu potrošnju toplinske energije zgrada komercijalnog i uslužnog sektora Grada Varaždina.

Tablica 17 Potrošnja toplinske energije zgrada komercijalnog i uslužnog sektora

	Površina objekata [m ²]		Potrošnja toplinske energije [kWh _{topl}]		Specifična potrošnja toplinske energije [kWh _{topl} /m ²]	
	2010.	2017.	2010.	2017.	2010.	2017.
Prirodni plin	306.889	290.254 ⁴	81.012.891	96.415.602	263,98	332,18
CTS (Prirodni plin)	5.411	2.512	1.289.124	417.221	238,24	166,08
Ukupno	312.300	292.766	82.302.015	96.832.823	263,54	330,75

Na temelju analize podataka potrošnja toplinske energije iz prirodnog plina porasla je za 19,01 % u odnosu na 2010. godinu, dok je potrošnja toplinske energije iz centralnih toplinskih sustava smanjena za čak 67,64 %. Ukupno povećanje potrošnje toplinske energije iznosi 17,66 %.

4.2.3 Analiza ukupne energetske potrošnje

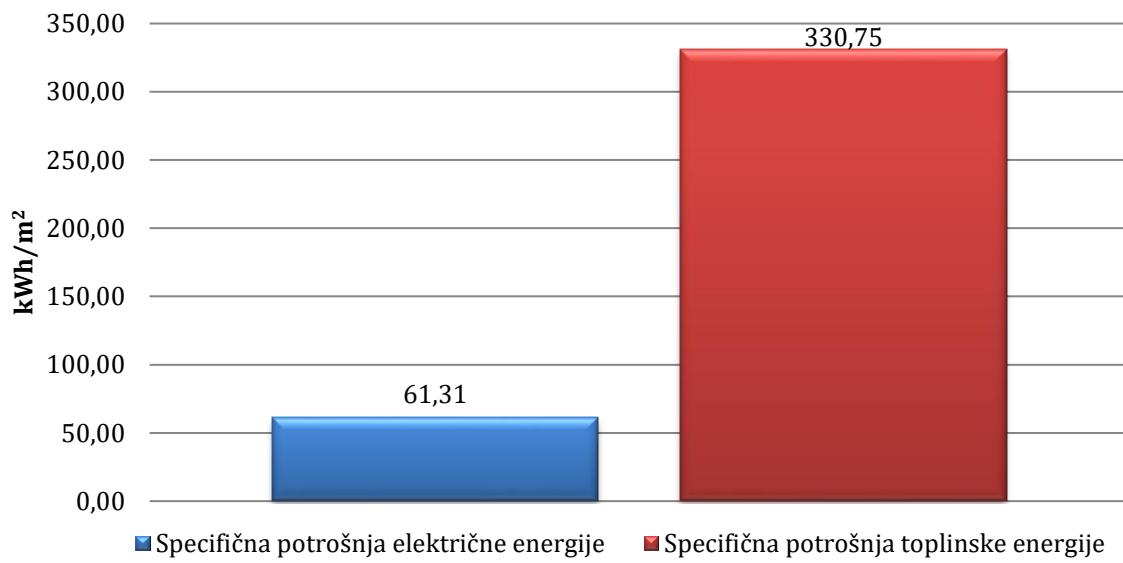
Tablica 18 prikazuje ukupnu potrošnju električne i toplinske energije objekata komercijalnog i uslužnog sektora Grada Varaždina za 2010. i 2017. godinu.

Tablica 18 Ukupna potrošnja energije objekata komercijalnog i uslužnog sektora

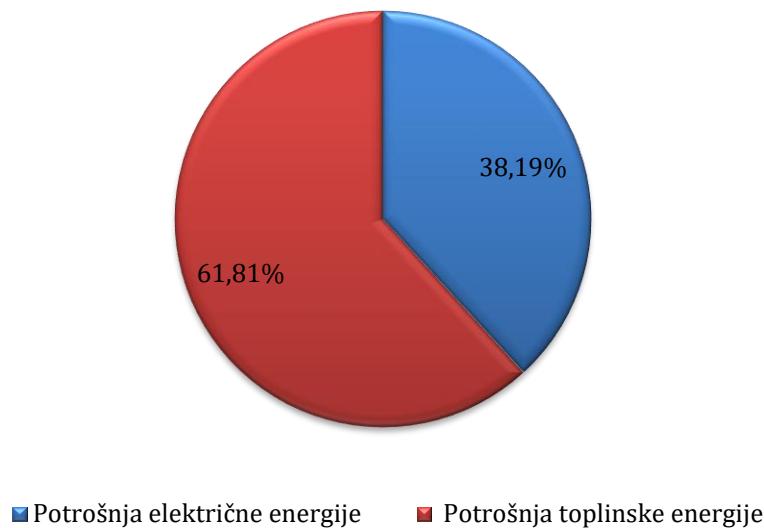
	Ukupna potrošnja električne energije [kWh _{el}]		Ukupna potrošnja toplinske energije [kWh _{topl}]	
	2010.	2017.	2010.	2017.
Zgrade komercijalnog i uslužnog sektora	62.844.224	59.830.357	82.302.014	96.832.823

Slika 15 prikazuje specifičnu potrošnju električne i toplinske energije zgrada komercijalnog i uslužnog sektora. Slika 16 prikazuje udjele električne i toplinske energije u ukupnoj potrošnji.

⁴ Zbog nedostupnosti podataka o grijanim površinama izvedeni su modeli na temelju kojih je procijenjeno da je otprilike 30 % ukupne površine zgrada komercijalnog i uslužnog sektora grijano. Ukupna površina zgrada komercijalnog i uslužnog sektora iznosi 975.887 m².

Slika 15 Specifična potrošnja električne i toplinske energije zgrada komercijalnog i uslužnog sektora

Slika 16 Struktura potrošnje energije zgrada komercijalnog i uslužnog sektora

4.3 Stambeni objekti

Na temelju statističkih podataka Državnog zavoda za statistiku (DZS) i Popisu stanovništva, kućanstava i stanova 2011. godine, Grad Varaždin ima 46.946 stanovnika i 17.161 kućanstava.⁵

Prema podacima Upravnog odjela za komunalni sustav i urbanizam Grada Varaždina, ukupna površina kućanstava iznosi 1.508.533 m².

Podaci o potrošnji i proizvodnji električne energije dobiveni su od HEP ODS Elektra Varaždin. Ukupna potrošnja za 2017. godinu iznosi 54.063.504 kWh_{el}. Ukupna instalirana snaga svih fotonaponskih sustava na području Grada Varaždina iznosi otprilike 3.800 kW_p. Uzveši u obzir specifičnu proizvodnju koja iznosi 1050 kWh/kW_p, procijenjeno je da se na području Grada Varaždina godišnje proizvede približno 3.990 kWh električne energije, što znači da je tek 0,007 % električne energije proizvedeno iz instaliranih fotonaponskih sustava.

Podaci o potrošnji prirodnog plina i toplinske energije dobiveni su od Termoplinske d.d., Vartop d.o.o. i Univerzal d.o.o. Ukupna potrošnja prirodnog plina stambenog sektora u 2017. godini iznosila je 207.568,250 kWh, od čega je 10.235.296 kWh utrošeno na proizvodnju toplinske energije u samostalnim i/ili zatvorenim toplinskim sustavima. S obzirom da je stupanj plinifikacije u 2017. godini iznosio 96,5 %, pretpostavljen je da ostatak kućanstava (3,5 %) za zagrijavanje prostora koristi ogrjevno drvo. Obnovljivi izvori energije poput solarnih kolektora za dobivanje potrošne tople vode su vrlo slabo zastupljeni tako da su izuzeti iz analize.

Analiza potrošnje energije dijeli se na:

- potrošnju toplinske energije: u tu kategoriju ubrajaju se prirodni plin, toplinski sustavi te ogrjevno drvo
- potrošnju električne energije u sve svrhe osim zagrijavanja prostora: hlađenje, razni kućanski aparati i rasvjeta.

4.3.1 Analiza potrošnje električne energije

Tablica 19 prikazuje ukupnu i specifičnu potrošnju električne energije stambenih objekata na području Grada Varaždina za 2010. i 2017. godinu. Podaci o potrošnji dobiveni su od strane HEP ODS Elektra Varaždin.

Tablica 19 Potrošnja električne energije u sektoru stambenih objekata

	Površina objekata [m ²]		Potrošnja električne energije [kWh _{el}]		Specifična potrošnja električne energije [kWh _{el} /m ²]	
	2010.	2017.	2010.	2017.	2010.	2017.
Stambeni objekti	1.281.624	1.508.533	56.914.065	54.063.504	44,41	35,84

⁵ Zadnji Popis stanovništva je bio 2011. godine i nema novijih podataka.

Na temelju analize podataka, površina objekata stambenog sektora povećala se za 17,70 % u odnosu na 2010. godinu međutim potrošnja električne energije smanjila se za 5,01 %.

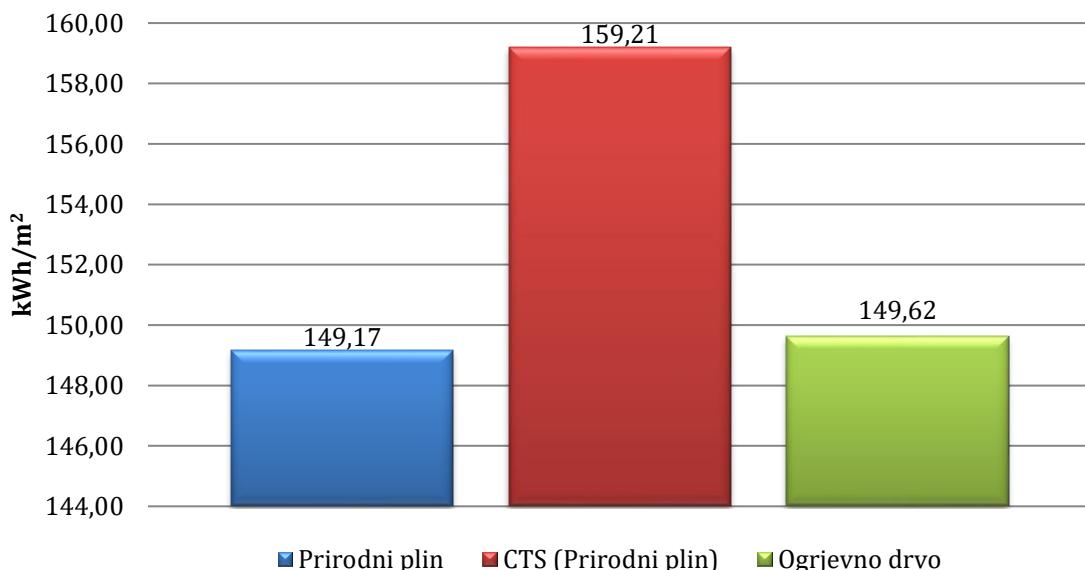
4.3.2 Analiza potrošnje toplinske energije

Tablica 20 prikazuje ukupnu i specifičnu potrošnju toplinske energije stambenih objekata na području Grada Varaždina u 2010. i 2017. godini.

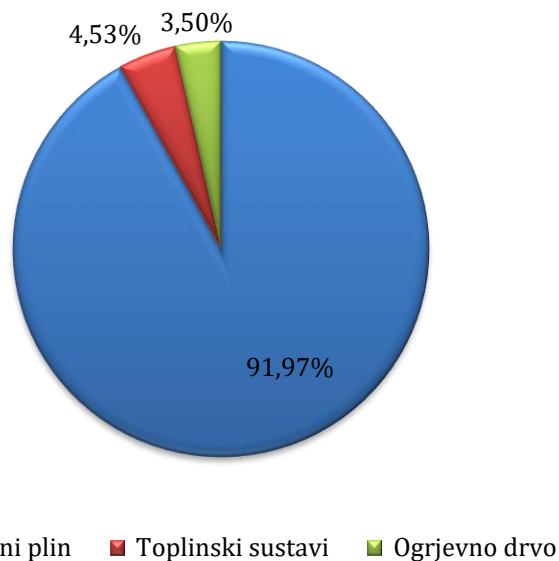
Tablica 20 Potrošnja toplinske energije u sektoru stambenih objekata

	Površina objekata [m ²]		Potrošnja toplinske energije [kWh _{topl}]		Specifična potrošnja toplinske energije [kWh _{topl} /m ²]	
	2010.	2017.	2010.	2017.	2010.	2017.
Prirodni plin	1.085.936	1.391.445	247.518.639	207.568.250	227,93	149,17
CTS (Prirodni plin)	150.831	64.289	33.185.531	10.235.296	220,02	159,21
Ogrjevno drvo	44.857	52.799	10.224.269	7.899.610	227,93	149,62
Ukupno	1.281.624	1.508.533	290.928.439	225.703.156	227,00	149,62

Ukupna potrošnja toplinske energije u sektoru stambenih objekata je za 22,42 % manja u odnosu na 2010. godinu. Prosječna specifična potrošnja toplinske energije iznosi 149,62 kWh_{topl}/m². Slika 17 prikazuje specifičnu potrošnju energije prema vrsti energenta gdje je vidljivo da najveća specifična potrošnja toplinske energije u centralnim toplinskim sustavima, a najmanja korištenjem prirodnog plina. Slika 18 prikazuje raspodjelu energije prema energentima koji se koriste za zagrijavanje prostora stambenih objekata na području Grada Varaždina.

Slika 17 Specifična potrošnja energije po vrsti energenta

Slika 18 Struktura potrošnje energenata koji se koriste za zagrijavanje prostora stambenih objekata

4.3.3 Analiza ukupne energetske potrošnje

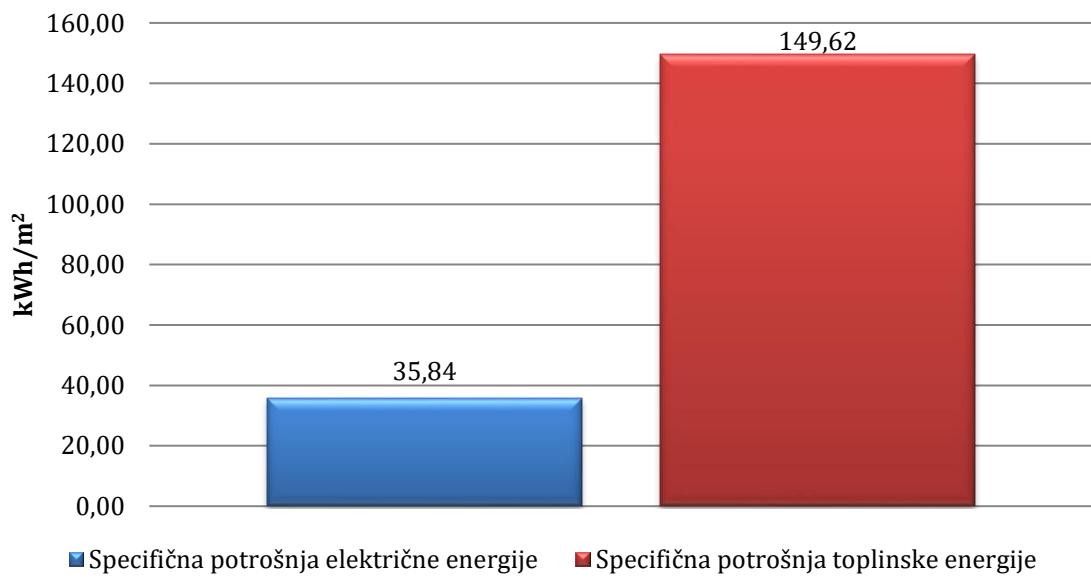
Ukupna struktura energetske potrošnje opisuje ukupnu i specifičnu potrošnju električne energije, te strukturu ukupne i specifične potrošnje toplinske energije u kategoriji stambenih objekata, s ciljem kasnijeg izračuna ukupne emisije CO₂.

Tablica 21 prikazuje ukupnu potrošnju električne i toplinske energije stambenih objekata Grada Varaždina.

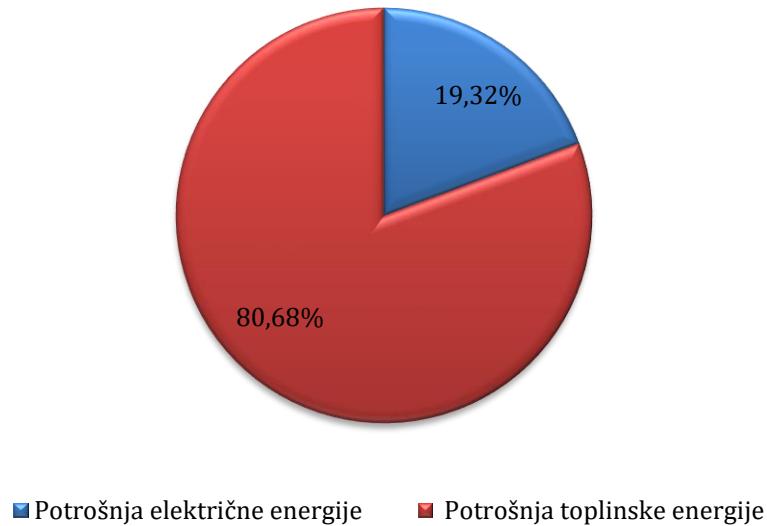
Tablica 21 Ukupna potrošnja energije stambenih objekata

	Ukupna potrošnja električne energije [kWh _{el}]		Ukupna potrošnja toplinske energije [kWh _{topl}]	
	2010.	2017.	2010.	2017.
Stambeni objekti	56.914.065	54.063.504	290.928.439	225.703.156

Slika 19 prikazuje specifičnu potrošnju električne i toplinske energije. Slika 20 prikazuje strukturu ukupne energetske potrošnje, odnosno udjele električne i toplinske energije u ukupnoj potrošnji energije stambenih objekata.

Slika 19 Specifična potrošnja električne i toplinske energije stambenih objekata

Slika 20 Struktura potrošnje energije stambenih objekata

4.4 Analiza ukupne energetske potrošnje u sektoru zgradarstva

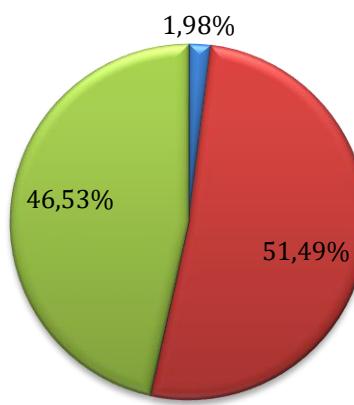
Prema rezultatima provedene analize, u absolutnom iznosu najviše energije (električne i toplinske) troši stambeni sektor (274.951.262 kWh), zatim sektor komercijalnih i uslužnih djelatnosti (137.812.398 kWh) te podsektor zgrade gradske uprave i gradskih ustanova/poduzeća (10.926.687 kWh).

4.4.1 Analiza potrošnje električne energije

Tablica 22 prikazuje ukupnu potrošnju električne energije sektora zgradarstva i udjele podsektora u ukupnoj potrošnji za 2010. i 2017. godinu. Slika 21 prikazuje udjele podsektora u ukupnoj potrošnji električne energije.

Tablica 22 Potrošnja električne energije sektora zgradarstva

	Električna energija [kWh]		Udio [%]	
	2010.	2017.	2010.	2017.
Zgrade gradske uprave i gradskih ustanova/poduzeća	2.274.407	2.297.304	1,86	1,98
Zgrade komercijalnog i uslužnog sektora	62.844.224	59.830.357	51,50	51,49
Stambeni objekti	56.914.065	54.063.504	46,64	46,53
Ukupno	122.032.696	116.191.165	100,00	100,00

- Zgrade Gradske uprave i gradskih ustanova/poduzeća
- Zgrade komercijalnog i uslužnog sektora
- Stambeni objekti

Slika 21 Udjeli podsektora u ukupnoj potrošnji električne energije

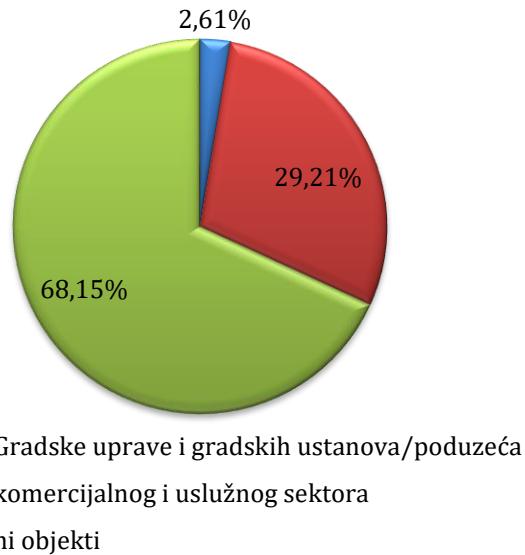
4.4.2 Analiza potrošnje toplinske energije

Tablica 23 prikazuje ukupnu potrošnju toplinske energije sektora zgradarstva prema energentima i podsektorima.

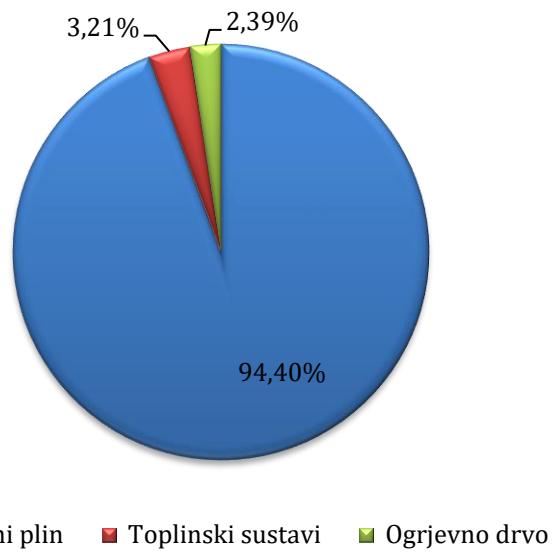
Tablica 23 Potrošnja toplinske energije u sektoru zgradarstva

	Prirodni plin [MWh]		Toplinski sustavi [MWh]		Ogrjevno drvo [MWh]		Ukupno [MWh]	
	2010.	2017.	2010.	2017.	2010.	2017.	2010.	2017.
Zgrade gradske uprave i gradskih ustanova/poduzeća	10.290,37	8.629,38	0,00	0,00	0,00	0,00	10.290,37	8.629,38
Zgrade komercijalnog i uslužnog sektora	81.012,89	96.415,60	1.289,12	417,22	0,00	0,00	82.302,01	96.832,82
Stambeni objekti	247.518,64	207.568,25	33.185,53	10.235,30	10.224,27	7.899,61	290.928,44	225.703,16
Ukupno	338.821,90	312.613,24	34.474,65	10.652,52	10.224,27	7.899,61	383.520,83	331.165,36

Slika 22 prikazuje udjele podsektora u ukupnoj potrošnji električne energije. Slika 23 prikazuje udjele strukturu potrošnje energije prema energentima.

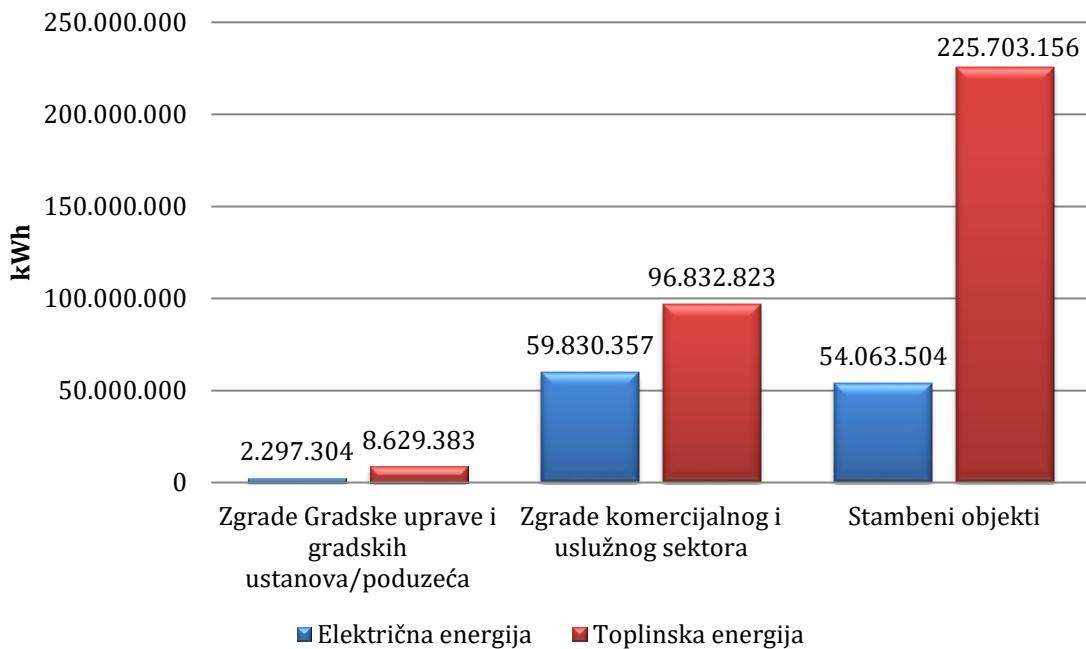
Slika 22 Udjeli podsektora u ukupnoj potrošnji toplinske energije

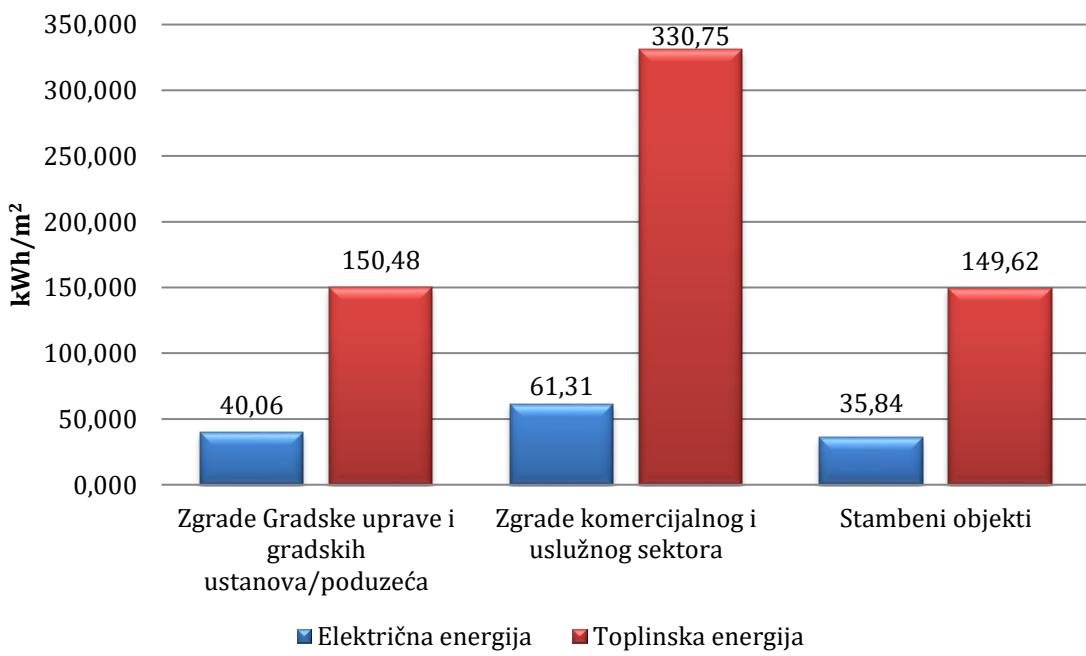
Slika 23 Udjeli energenata u ukupnoj potrošnji toplinske energije

4.4.3 Analiza ukupne energetske potrošnje

Slika 24 prikazuje ukupnu potrošnju električne i toplinske energije prema podsektorima. Slika 25 prikazuje specifičnu potrošnju električne i toplinske energije.

Slika 24 Ukupna potrošnja električne i toplinske energije prema podsektorima

Slika 25 Specifična potrošnja električne i toplinske energije prema podsektorima

5 Analiza energetske potrošnje u sektoru javne rasvjete

5.1 Analiza strukture rasvjetnih tijela

U sektoru javne rasvjete na temelju prikupljenih podataka izvedena je analiza strukture rasvjetnih tijela prema:

- vrsti, instaliranoj snazi, broju
- potrošnji.

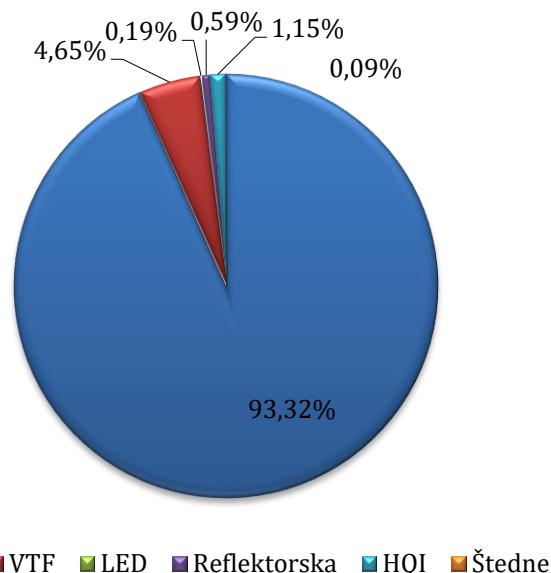
Tablica 24 prikazuje strukturu rasvjetnih tijela na području Grada Varaždina za 2010. i 2017. godinu.

Tablica 24 Struktura rasvjetnih tijela na području Grada Varaždina

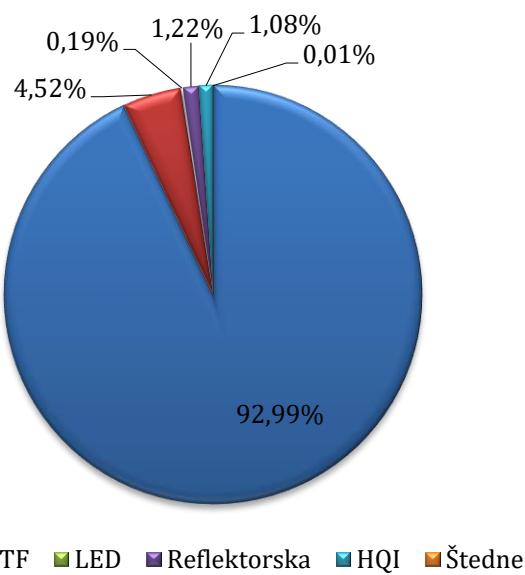
	Snaga žarulje [W]	Broj žarulja		Ukupna snaga [kW]	
		2010.	2017.	2010.	2017.
VTF	125	750	237	93,75	29,63
	250	650	52	162,50	13,00
	400	100	10	40,00	4,00
VTNa	70	900	159	63,00	11,13
	100	0	1.762	0,00	176,20
	150	1.100	2.634	165,00	395,10
	250	1.200	1.364	300,00	341,00
	400	600	18	240,00	7,20
	500	0	58	0,00	29,00
Metal halogene (HQI)	150	0	74	0,00	11,10
	250	31	7	7,75	1,75
	400	0	24	0,00	9,60
Reflektori (VTNa)	150	100	0	15,00	0,00
	70	0	8	0,00	0,56
	400	150	28	60,00	11,20
Reflektori (Metal halogeni)	1000	10	0	10,00	0,00
	400	0	2	0,00	0,80
LED	96	9	0	0,86	0,00
	72	0	12	0,00	0,86
Štedne žarulje	120	0	9	0,00	1,08
	18	0	6	0,00	0,11
Ukupno	-	5.600	6.464	1.157,86	1.043,32

Sveukupno na području Grada Varaždina instalirano je 6.464 rasvjetnih tijela ukupne snage 1.043,32 kW. Analizirajući podatke iz 2010. godine broj rasvjetnih tijela povećao se za 15,43 % dok se ukupna snaga smanjila za 9,90 %. Slika 26 prikazuje udio rasvjetnih tijela prema vrstama i

broju rasvjetnih tijela. Slika 27 prikazuje raspodjelu rasvjetnih tijela prema ukupnoj instaliranoj snazi.

Slika 26 Udio instaliranih rasvjetnih tijela prema vrsti i broju

Slika 27 Udio instaliranih rasvjetnih tijela prema vrsti i instaliranoj snazi

Na temelju analize vidljivo je da najveći udio u ukupnom broju rasvjetnih tijela zauzimaju VTNa žarulje (93,41 %) što se očituje i u ukupno instaliranoj snazi od 92,99 %. VTF, LED, reflektorska, HQI te štedna rasvjetna tijela zauzimaju mali udio u ukupnom broju rasvjetnih tijela i ukupnoj instaliranoj snazi.

5.2 Analiza potrošnje električne energije

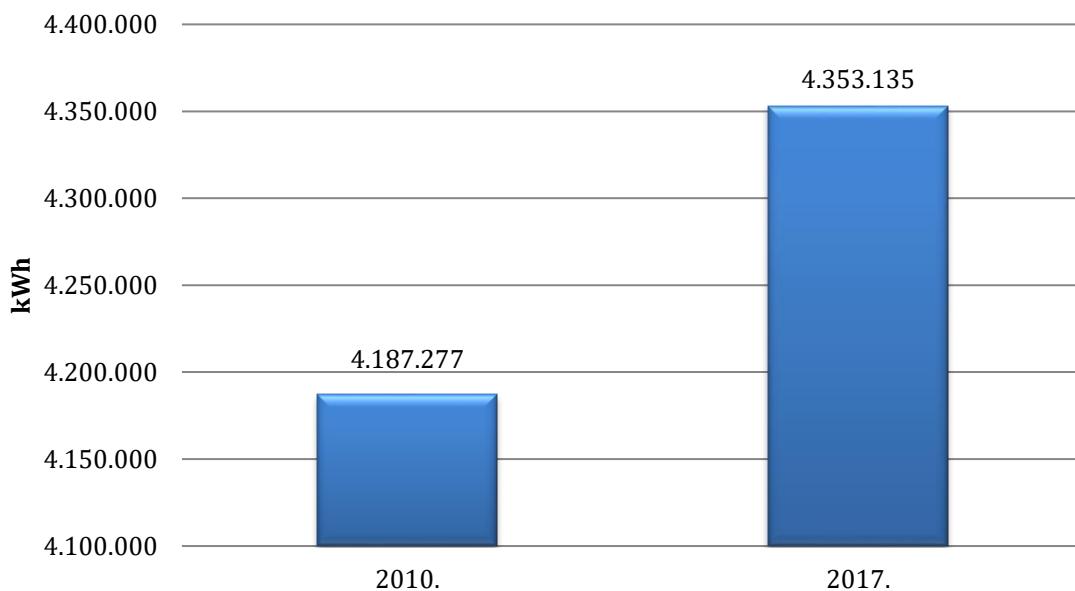
Tablica 25 pokazuje potrošnju električne energije u sektoru javne rasvjete Grada Varaždina za 2010. i 2017. godinu.

Tablica 25 Potrošnja električne energije u sektoru javne rasvjete Grada Varaždina

	Potrošnja električne energije [kWh]	
	2010	2017
Javna rasvjeta	4.187.277	4.353.135

Prema tablici, u 2017. godini je na javnu rasvjetu potrošeno 3,96 % više električne energije nego u 2010. godini. Približno jednaka potrošnja energije, a s druge strane smanjena ukupna snaga rasvjetnih tijela za 9,90 %, može se pripisati povećanju broja radnih sati rasvjete.

Slika 28 prikazuje potrošnju električne energije u 2010. i 2017. godini.

Slika 28 Potrošnja električne energije u sektoru javne rasvjete Grada Varaždina 2010. i 2017.

6 Analiza energetske potrošnje u sektoru prometa

Sektor prometa u ovoj je analizi podijeljen u tri podsektora na kojima je izvedena energetska analiza:

- vozila gradske uprave i gradskih ustanova/poduzeća
- javni prijevoz
- gradski cestovni promet.

Podaci o broju registriranih vozila na području Grada Varaždina po kategorijama dostavljeni su od strane MUP-a – Policijske uprave Varaždinske. Prikupljeni su podaci za razdoblje od 2010. do 2017. godine te su razvrstani prema sljedećoj kategorizaciji vozila:

• mopedi• motocikli• osobni automobili• autobusi• teretna i radna vozila• kombinirani automobili	• radni strojevi• traktori• priključna vozila• laki četverocikli• četverocikli.

Za model analize energetske potrošnje korištena je sljedeća klasifikacija vozila:

- osobna vozila = osobni automobili
- kombinirana vozila = kombinirani automobili
- teretna i radna vozila = autobusi + teretna i radna vozila
- motocikli i mopedi = mopedi + motocikli + laki četverocikli + četverocikli
- radni strojevi i traktori
- priključna vozila.

Na temelju prikupljenih podataka za svaki sektor Grada izvedene su sljedeće analize:

- klasifikacija prema vrsti vozila
- klasifikacija prema pogonskom gorivu
- klasifikacija prema potrošnji.

Prema pogonskom gorivu klasifikacija prometa svedena je na:

• dizelsko gorivo• motorni benzin	• UNP.

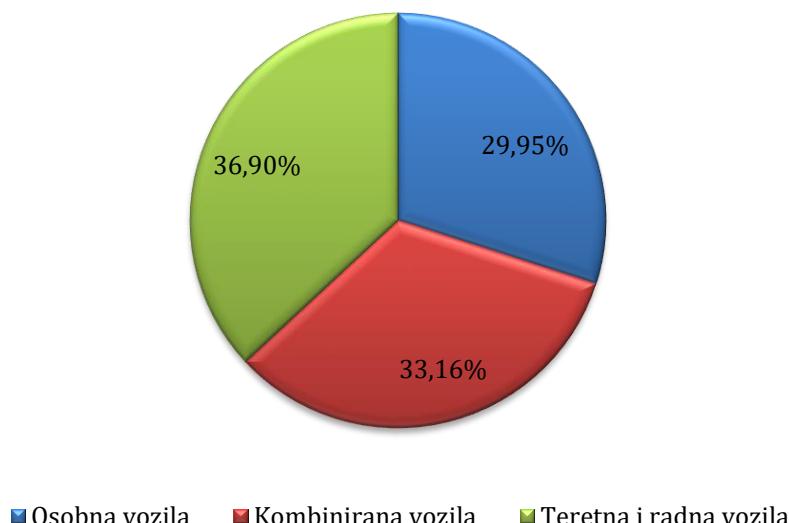
6.1 Vozila gradske uprave i ustanova/poduzeća kojima je Grad Varaždin osnivač, vlasnik ili suvlasnik

Vozila u vlasništvu gradske uprave i gradskih ustanova/poduzeća podijeljena su u tri skupine:

- osobna vozila
- kombinirana vozila
- teretna i radna vozila.

6.1.1 Analiza prema vrsti vozila

Ukupan broj vozila u vlasništvu gradske uprave i gradskih ustanova/poduzeća iznosi 187, od čega je 69 teretnih i radnih vozila, 56 osobnih i 62 kombinirana vozila. Slika 29 prikazuje strukturu vozila u vlasništvu gradske uprave i gradskih ustanova/poduzeća.

Slika 29 Struktura vozila gradske uprave i gradskih ustanova/poduzeća

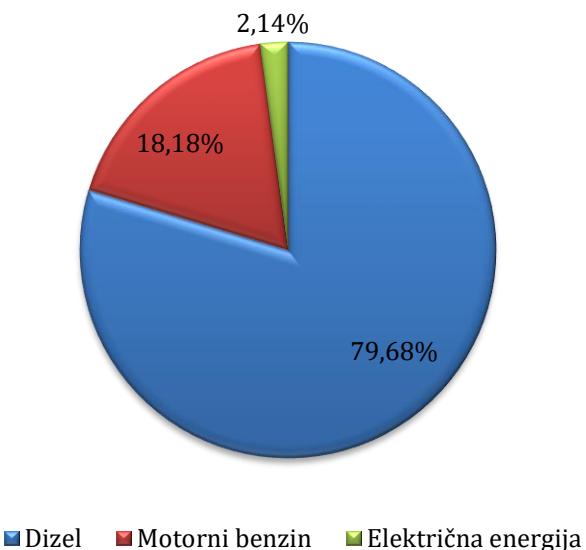
6.1.2 Analiza prema pogonskom gorivu

Prema pogonskom gorivu vozila su podijeljena na benzin, dizel te električnu energiju. Prema prikupljenim podacima 149 vozila koristi dizel kao pogonsko gorivo, 34 benzin i 4 električnu energiju. Tablica 26 prikazuje strukturu vozila prema pogonskom gorivu za 2010. i 2017. godinu. Vidljiv je porast broja osobnih i kombiniranih vozila, dok je broj teretnih i radnih vozila smanjen za 21,60 %.

Tablica 26 Struktura vozila gradske uprave i gradskih ustanova/poduzeća prema pogonskom gorivu za 2010. i 2017. godinu

	Dizel		Motorni benzin		UNP	Električna energija	Ukupno	
	2010.	2017.	2010.	2017.	2010.	2017.	2010.	2017.
Osobna vozila	18	25	22	31	2	0	42	56
Kombinirana vozila	31	62	14	0	0	0	45	62
Teretna i radna vozila	88	62	0	3	0	4	88	69
Ukupno	137	149	36	34	2	4	175	187

Dizel kao pogonsko gorivo ukupno koristi 79,68 % vozila gradske uprave i gradskih ustanova/poduzeća, u najvećoj mjeri teretna i radna vozila (95,38 %). Električna energija se koristi samo u 4 radna vozila, a motorni benzin u 31 osobnom vozilu. Slika 30 prikazuje strukturu vozila gradske uprave i gradskih ustanova/poduzeća prema pogonskom gorivu.

Slika 30 Struktura vozila gradske uprave i gradskih ustanova/poduzeća prema pogonskom gorivu

6.1.3 Analiza potrošnje goriva

Prema količini utrošenog goriva (benzin, dizelsko gorivo) i električne energije, izračunati su udjeli u ukupnoj potrošnji. Pošto se električna energija izražava u kWh, količina benzinskog i dizelskog goriva je pretvorena iz litre u kWh. Potrošnja električne energije izračunata je uzimajući u obzir broj radnih sati godišnje svakog vozila, broj ciklusa punjenja i kapacitete baterija (260 Ah). Tablica 27 prikazuje ogrjevne vrijednosti naftnih derivata koje se koriste za izračun utrošenih količina goriva.⁶

Tablica 28 prikazuje podatke o potrošnji goriva i električne energije vozila gradske uprave i gradskih ustanova/poduzeća. Slika 31 prikazuje usporedbu potrošnje goriva i električne energije za 2010. i 2017. godinu.

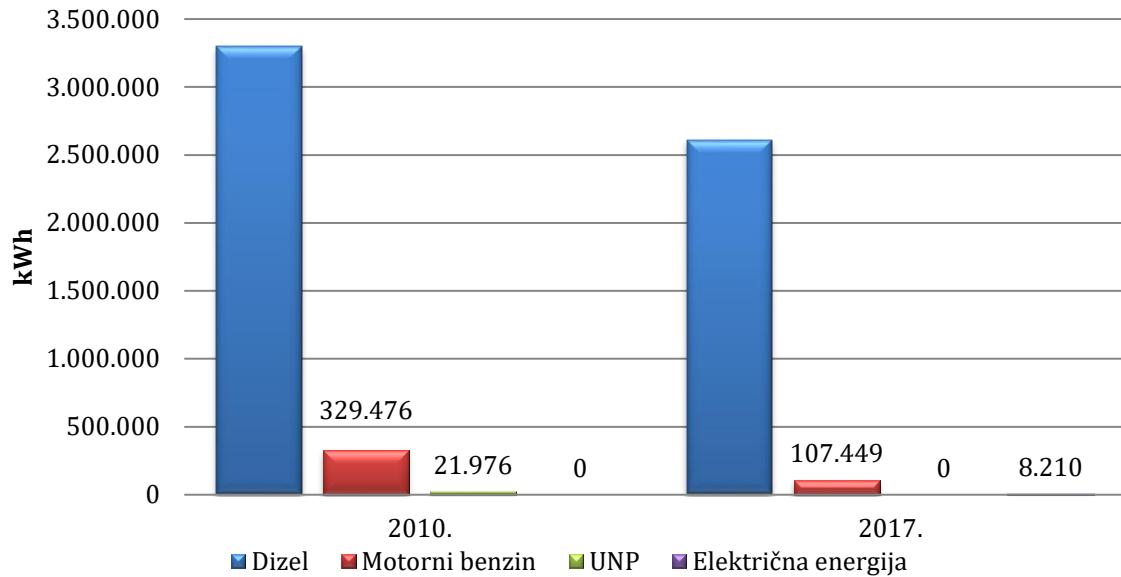
Tablica 27 Ogrjevne vrijednosti naftnih derivata

Gorivo	Ogrjevna vrijednost [kWh/l]
Motorni benzin	8,64
Dizelsko gorivo	9,85
UNP	7,32

Tablica 28 Struktura potrošnje goriva i električne energije vozila gradske uprave i gradskih ustanova/poduzeća

	Dizel [l]	Dizel [kWh]	Motorni benzin [l]	Motorni benzin [kWh]	Električna energija [kWh]
Osobna vozila	30.196,46	297.351	12.378,95	107.284	0
Kombinirana vozila	76.875,08	757.006	0	0	0
Teretna i radna vozila	157.836,62	1.554.252	19,06	165,19	8.210
Ukupno	264.908,20	2.608.610	12.398,02	107.449	8.210

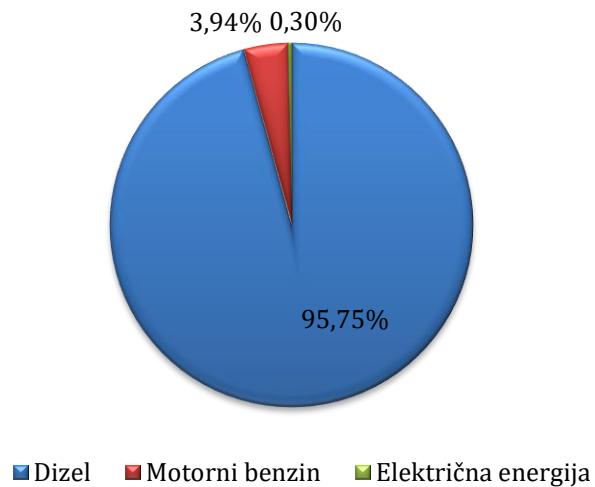
⁶ Izvor: Energija u Hrvatskoj 2016.

Slika 31 Potrošnja goriva i električne energije u 2010. i 2017. godini

Analizirajući podatke, najviše je utrošeno dizelskog goriva (95,75 %) dok ostatak opada na benzin i električnu energiju.

Količinski veća potrošnja dizel goriva proizlazi iz činjenice da radna i teretna vozila zauzimaju više od polovice (56,54 %) udjela te većina koristi dizel kao pogonsko gorivo. Iako je njihova aktivnost u prometu manja od osobnih vozila, teretna i radna vozila su znatno veći potrošači u odnosu na osobna i kombinirana vozila. Slika 32 prikazuje strukturu potrošnje goriva.

Slika 32 Struktura potrošnje pogonskog goriva i električne energije vozila gradske uprave i gradskih ustanova/poduzeća

6.2 Javni prijevoz

Na području Grada Varaždina organizirani javni prijevoz odvija se putem autobusnog prijevoza te putem kombi prijevoza.⁷ AP Varaždin prometuje u posebnom linijskom prijevozu (prijevoz učenika) te su tijekom 175 školskih dana u 2017. godini posebni linijski prijevoz svakodnevno koristila 5.709 učenika osnovnih škola. U tom razdoblju prijeđeno je 1.119.475 kilometara. Prema dostavljenim podacima⁸, prosječna starost autobusa je 13 godina, a prosječna potrošnja goriva na razini voznog parka iznosi 32 l/100 km. Vincek Gradski bus sa svojih 5 kombija prometuje u gradskom prijevozu na 5 linija. Prema dostavljenim podacima⁹, u 2017. godini prijeđeno je 298.410 km i prevezeno 125.858 putnika. Sva kombinirana vozila su proizvedena 2013. godine sa prosječnom potrošnjom goriva 12 l/100 km. Tablica 29 prikazuje broj prevezenih putnika i prijeđenih kilometara javnog cestovnog prijevoza na području Grada Varaždina.

Tablica 29 Karakteristike javnog cestovnog prijevoza na području grada Varaždina

	Broj prevezenih putnika		Broj prijeđenih kilometara	
	2010.	2017.	2010.	2017.
Gradski prijevoz	96.967	125.858	417.534	298.410
Učenici/djeca	57.614	999.075	281.601	1.119.475
Ukupno	154.581	1.124.933	699.135	1.417.885

Broj prevezenih putnika koji koriste gradski prijevoz povećao se za 29,76 % dok se pritom broj prijeđenih kilometara smanjio 30,69 %. Razlog tome je što u gradskom prijevozu AP Varaždin više ne prometuje nego ga je sa 5 novih gradskih linija zamijenio Vincek Gradski bus. Gradske linije su strateški određene kako bi se prevezao što veći broj putnika a prešao što manji broj kilometara. Nadalje, prihvatljiva cijena javnog prijevoza i bolja prometna povezanost unutar grada pogoduje povećanju broja putnika.

Tablica 30 prikazuje potrošnju energije u javnom cestovnom prijevozu. Prosječna potrošnja goriva u gradskom prijevozu u 2010. godini iznosila je 20 l/100 km, dok je u 2017. godini iznosila 12 l/100 km.

Tablica 30 Potrošnja goriva javnog cestovnog prijevoza na području grada Varaždina

	Potrošnja goriva [l]		Potrošnja energije [kWh]	
	2010.	2017.	2010.	2017.
Gradski prijevoz	84.850	35.809	848.500	352.621
Učenici/djeca	56.450	358.232	564.500	3.527.590
Ukupno	141.300	394.041	1.413.000	3.880.211

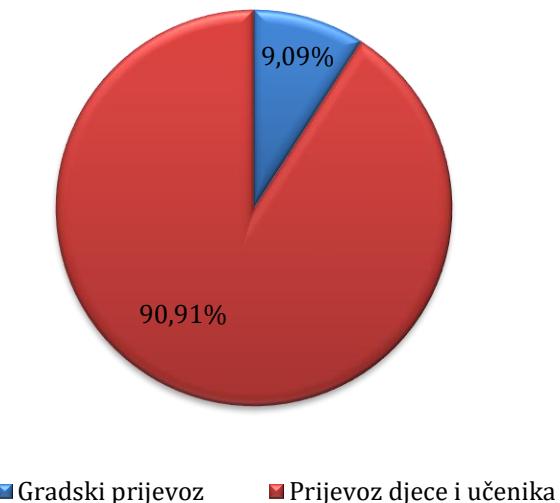
⁷ Analiza željezničkog prijevoza nije uključena u Izvješće jer nema podataka o željezničkom prijevozu za 2010. godinu

⁸ Podaci dostavljeni od Autobusni prijevoz d.o.o. Varaždin

⁹ Podaci dostavljeni od Vincek d.o.o. Varaždin

Na temelju analize podataka, potrošnja goriva u gradskom prijevozu smanjila se za 57,79 %, dok je potrošnja goriva u prijevozu učenika višestruko porasla zbog uvođenja linija za prijevoz učenika u nekoliko škola u gradu.

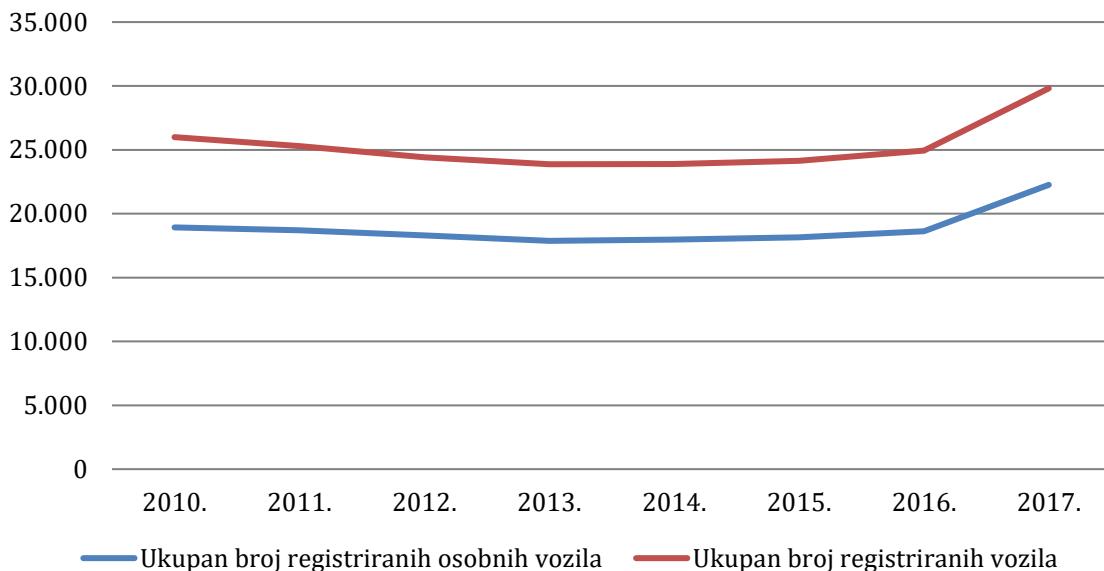
Slika 33 prikazuje udjele gradskog i učeničkog prijevoza u ukupnoj potrošnji energije javnog cestovnog prijevoza na području grada Varaždina.

Slika 33 Raspodjela potrošnje energije javnog cestovnog prijevoza na području grada Varaždina

6.3 Gradski cestovni promet

U 2017. godini broj registriranih vozila za Grad Varaždin iznosio je 29.812 i to je najviši broj od 2010. godine. Slika 34 prikazuje trend kretanja ukupnog broja registriranih vozila te broj registriranih osobnih vozila na području Grada Varaždina.

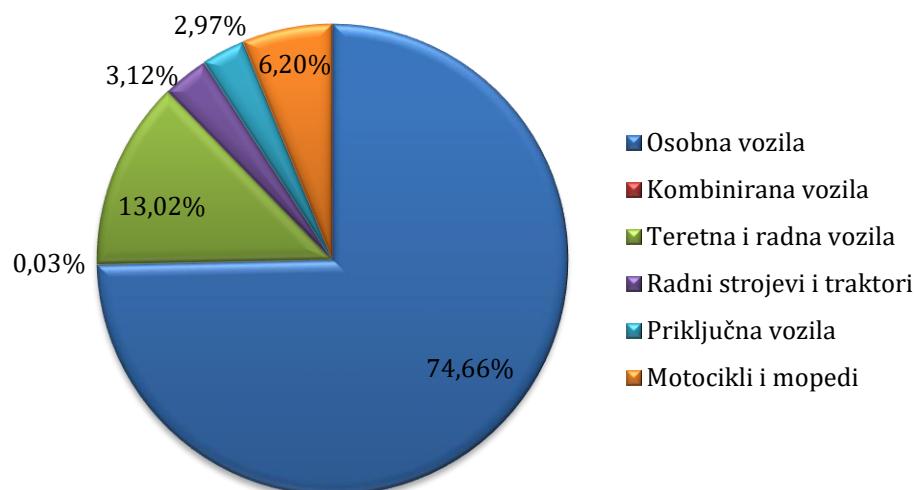
Slika 34 Broj registriranih vozila na području Grada Varaždina 2010. – 2017.

6.3.1 Analiza prema vrsti vozila

Za gradski cestovni prijevoz Grada Varaždina korištena je sljedeća podjela vozila prema vrsti:

- osobna vozila = osobni automobili
- kombinirana vozila = kombinirani automobili
- teretna i radna vozila = autobusi + teretna i radna vozila
- motocikli i mopedi = motocikli + mopedi + laki četverocikli + četverocikli
- radni strojevi i traktori
- priključna vozila.

Od ukupno 29.812 registriranih vozila, 22.258 opada na osobna vozila, 10 na kombinirana vozila, 3.881 na teretna i radna vozila, 1.848 na motocikle i mopeđe, 931 na radne strojeve i traktore te 884 na priključna vozila. Slika 35 prikazuje strukturu vozila.

Slika 35 Struktura vozila gradskog cestovnog prometa

6.3.2 Analiza prema pogonskom gorivu

Prema pogonskom gorivu vozila su podijeljena na benzin, dizel i ukapljeni naftni plin (UNP). Udio vozila prema vrsti goriva utvrđen je temeljem strukture iz statističke baze Eurostat i primjenom modela COPERT IV, razvijenog od strane Europske agencije za okoliš (engl. European Environment Agency, EEA). Tablica 31 prikazuje strukturu vozila prema pogonskom gorivu za 2010. i 2017. godinu.

U modelu COPERT IV korištena je slijedeća podjela vozila prema vrsti:

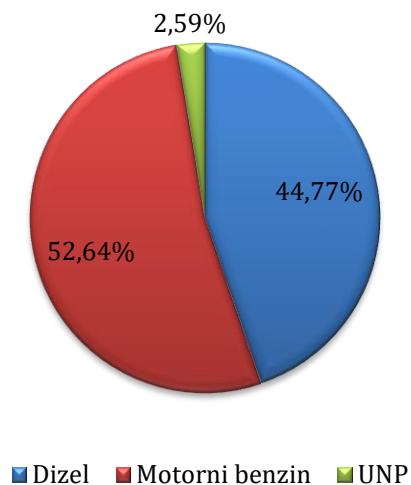
- osobna vozila = osobni automobili
- kombinirana vozila = kombinirani automobili
- teretna i radna vozila = autobusi + teretna i radna vozila + radni strojevi + traktori
- motocikli i mopedi = motocikli + mopedi + laki četverocikli + četverocikli.

Tablica 31 Struktura vozila gradskog cestovnog prometa prema pogonskom gorivu

	Dizel		Motorni benzin		UNP		Ukupno	
	2010.	2017.	2010.	2017.	2010.	2017.	2010.	2017.
Osobna vozila	4.769	8.045	13.997	13.281	148	745	18.914	22.071
Kombinirana vozila	81	10	12	0	0	0	93	10
Teretna i radna vozila	4.198	4.812	0	0	0	0	4.198	4.812
Motocikli i mopedi	0	0	2.168	1.848	0	0	2.168	1.848
Ukupno	9.048	12.867	16.177	15.129	148	745	25.373	28.741

Na temelju analize iz 2010. godine, broj vozila koja koriste dizel kao pogonsko gorivo porastao je za 42,20 % dok se broj vozila koja koriste benzin smanjio za 6,48 %. Broj vozila pogonjena UNP-om se višestruko povećao. Ukupno povećanje broja vozila iznosi 13,27 %.

Motorni benzin kao pogonsko gorivo ukupno koristi 52,64 % vozila gradskog cestovnog prometa. UNP se koristi samo u kategoriji osobna vozila, a dizel u kategorijama osobna vozila, kombinirana te teretna i radna vozila. Motocikli i mopedi kao pogonsko gorivo koriste motorni benzin. Slika 36 prikazuje strukturu vozila gradskog cestovnog prometa prema pogonskom gorivu.

Slika 36 Struktura vozila gradskog i cestovnog prometa prema pogonskom gorivu

6.3.3 Analiza potrošnje goriva

Na temelju strukture vozila prema pogonskom gorivu te na temelju pretpostavki o aktivnosti pojedinih vozila na prometnicama Grada Varaždina (prema modelu COPERT IV razvijenom od strane EEA) izračunata je potrošnja goriva za 2017. godinu u sektoru gradskog cestovnog prometa.

Tablica 32 prikazuje potrošnju goriva prema utvrđenoj strukturi vozila, a Tablica 33 potrošnju goriva prikazanu u kWh. Za proračune su uzeti podaci iz Tablica 27.

Tablica 32 Struktura potrošnje goriva vozila gradskog cestovnog prometa

	Dizel [l]	Motorni benzin [l]	UNP [l]	Ukupno
Osobna vozila	3.346.475	4.472.077	573.345	8.391.897
Kombinirana vozila	10.423	411	0	10.834
Teretna i radna vozila	13.326.487	57.983	26.085	13.410.554
Motocikli i mopedi	0	138.340	0	138.340
Ukupno	16.683.385	4.668.811	599.429	21.951.625

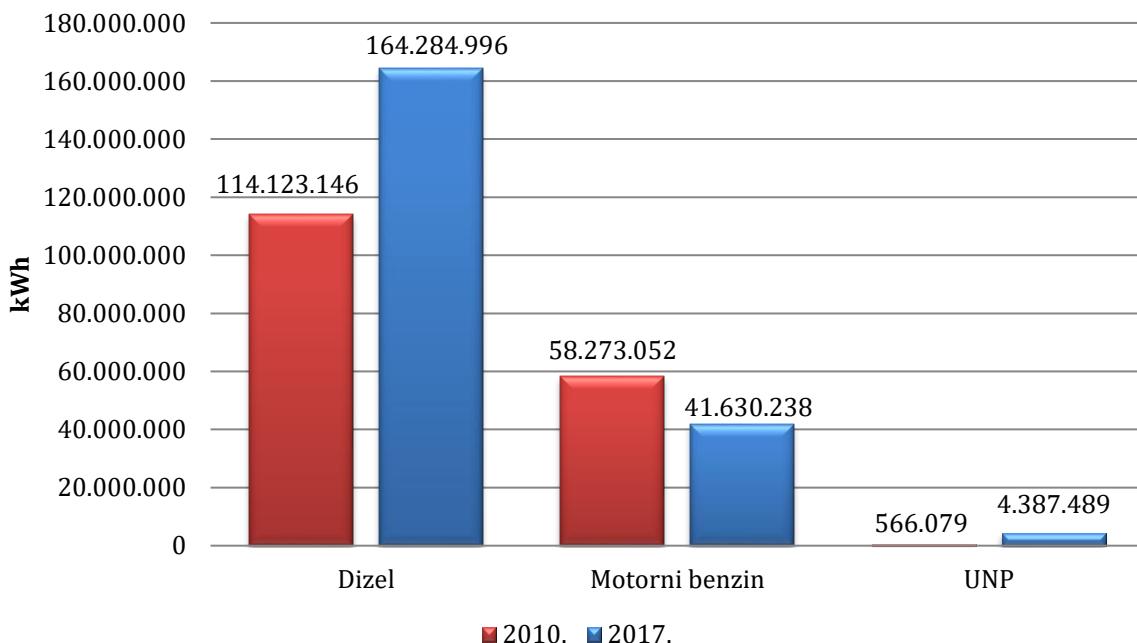
Tablica 33 Struktura potrošnje goriva vozila gradskog i cestovnog prometa u kWh

Potrošnja goriva [kWh]	Dizel [kWh]	Motorni benzin [kWh]	UNP [kWh]	Ukupno
Osobna vozila	32.953.483	39.876.024	4.196.564	77.026.071
Kombinirana vozila	102.637	3.668	0,00	106.305
Teretna i radna vozila	131.228.876	517.012	190.925	131.936.814
Motocikli i mopedi	0,00	1.233.534	0,00	1.233.534
Ukupno	164.284.996	41.630.238	4.387.489	210.302.723

Tablica 34 i Slika 37 prikazuju usporedbu potrošnje goriva vozila gradskog cestovnog prometa u 2010. i 2017. godini.

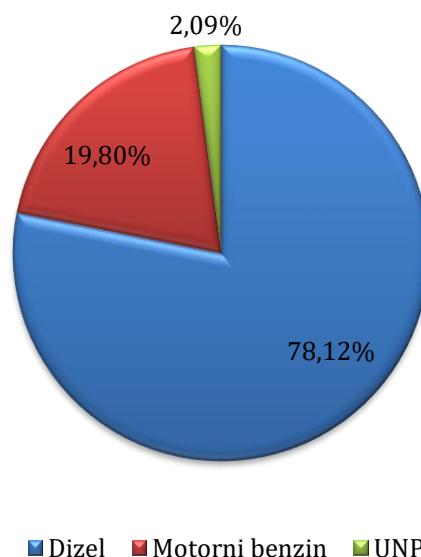
Tablica 34 Ukupna potrošnja goriva u 2010. i 2017. godini

	Potrošnja goriva [kWh]	
	2010.	2017.
Dizel [kWh]	114.123.146	164.284.996
Motorni benzin [kWh]	58.273.052	41.630.238
UNP [kWh]	566.079	4.387.489
Ukupno	172.962.277	210.302.723

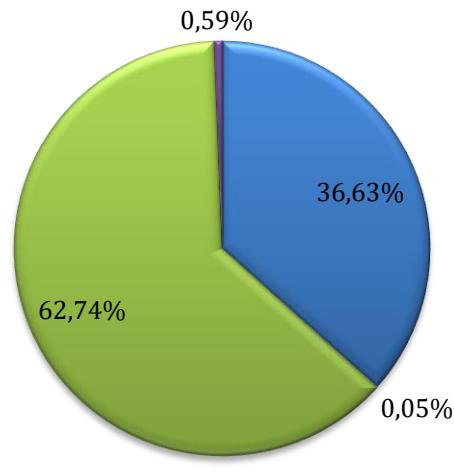

Slika 37 Potrošnja goriva vozila gradskog cestovnog prometa u 2010. i 2017. godini

Slika 38 prikazuje strukturu potrošnje pogonskog goriva prema vrsti goriva. Vidljivo je da dizel čini 78,12 % utrošenog goriva u gradskom cestovnom prometu, 19,80 % čini motorni benzin, a 2,09 % UNP. Razlog velike potrošnje dizela je značajan udio teretnih i radnih vozila u gradskom cestovnom prometu, čija je prosječna potrošnja nekoliko puta veća od potrošnje osobnih vozila. Slika 39 prikazuje strukturu potrošnje pogonskog goriva prema kategorijama vozila.

Slika 38 Struktura potrošnje pogonskog goriva vozila gradskog cestovnog prometa

■ Osobna vozila ■ Kombinirana vozila ■ Teretna i radna vozila ■ Motocikli i mopedi

Slika 39 Struktura potrošnje pogonskog goriva vozila gradskog cestovnog prometa prema kategorijama vozila

6.4 Analiza ukupne energetske potrošnje u sektoru prometa

Sektor prometa Grada Varaždina sastoji se od 29.812 vozila, od čega 28.741 čine vozila gradskog cestovnog prometa.

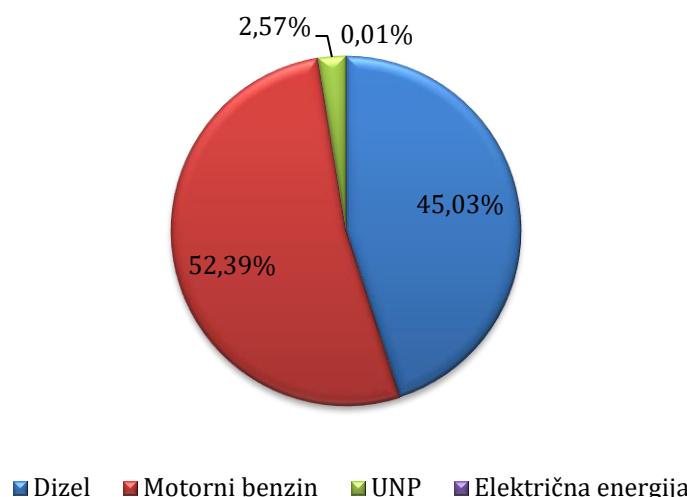
Tablica 35 prikazuje broj vozila prema pogonskom gorivu, a Tablica 36 prikazuje udjele vozila prema vrsti goriva. Slika 40 prikazuje strukturu svih vozila prema pogonskom gorivu.

Tablica 35 Broj vozila prema pogonskom gorivu

	Dizel	Motorni benzin	UNP	Električna energija
Vozila Gradske uprave i Gradskih ustanova/poduzeća	149	34		4
Javni prijevoz	17	0	0	
Gradski cestovni promet	12.867	15.129	745	

Tablica 36 Udjeli vozila prema gorivu prometu Grada Varaždina

	Dizel [%]	Benzin [%]	Električna energija [%]	UNP [%]
Vozila gradske uprave i gradskih ustanova/poduzeća	79,68	18,18	2,14	0,00
Javni prijevoz	100,00	0,00	0,00	0,00
Gradski cestovni promet	44,77	52,64	0,00	2,59

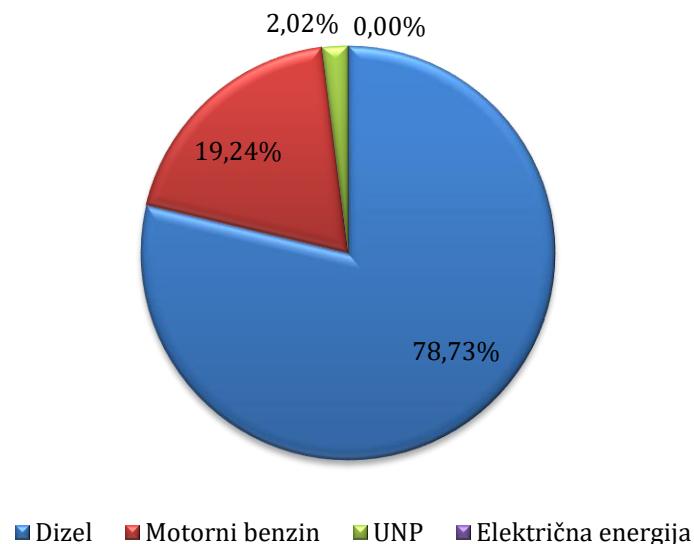
Slika 40 Struktura svih vozila prema pogonskom gorivu

Tablica 37 prikazuje ukupnu potrošnju energije u sektoru prometa.

Tablica 37 Potrošnja energije po sektorima

	Dizel [MWh]		Motorni benzin [MWh]		UNP [MWh]		Električna energija [MWh]		Ukupno [MWh]	
	2010.	2017.	2010.	2017.	2010.	2017.	2010.	2017.	2010.	2017.
Vozila gradske uprave i gradskih ustanova / poduzeća	3.346,32	2.608,60	349,75	107,45	18,76	0	0	8,21	3.714,83	2.724,27
Javni prijevoz	1.413,00	3.880,21	0	0	0	0	0	0	1.413,00	3.880,21
Gradski cestovni promet	114.123,15	164.284,99	58.273,06	41.630,24	566,08	4.387,49	0	0	172.962,28	210.302,72
Ukupno	145.939,47	170.773,82	58.602,54	41.737,68	588,06	4.387,49	0	8,21	178.090,11	216.907,20

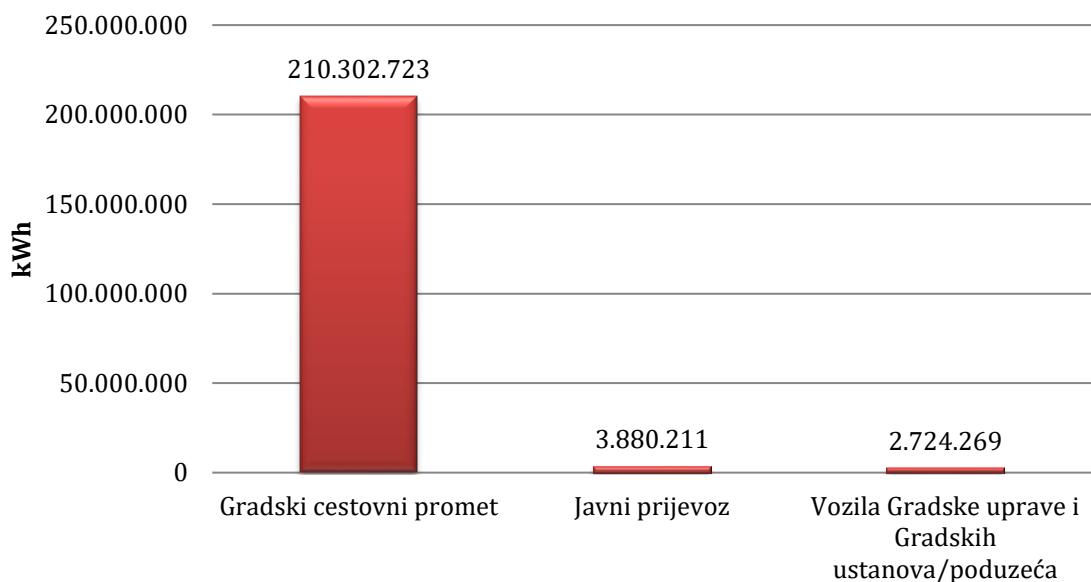
Prema udjelima ukupne potrošnje energije u gradskom cestovnom prometu Grada Varaždina, dizelska vozila prevladavaju sa 78,73 %, dok vozila pogonjena motornim benzinom čine 19,24 %. Potrošnja ukapljenog naftnog plina (UNP) iznosi svega 2,02 % od ukupne potrošnje, dok ostatak (> 0,01 %) opada na električnu energiju. Slika 41 prikazuje strukturu svih vozila prema potrošnji energije.

Slika 41 Struktura svih vozila prema potrošnji goriva

Prema strukturi potrošnje u sektoru prometa Grada Varaždina, vidljivo je da najveći dio (96,96 %) čine vozila gradskog cestovnog prometa.

Slika 42 prikazuje ukupnu potrošnju energije sektora prometa prema podsektorima.

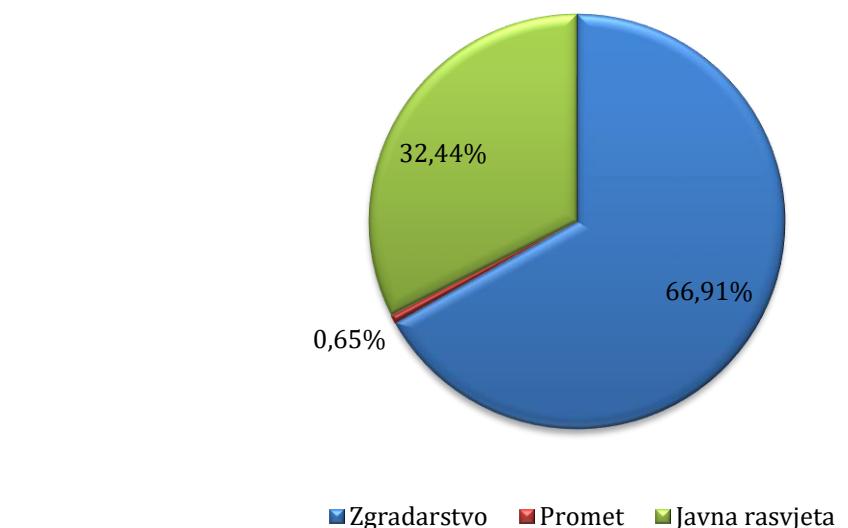
Slika 42 Potrošnja energije sektora prometa prema podsektorima

7 Analiza ukupne energetske potrošnje Grada Varaždina

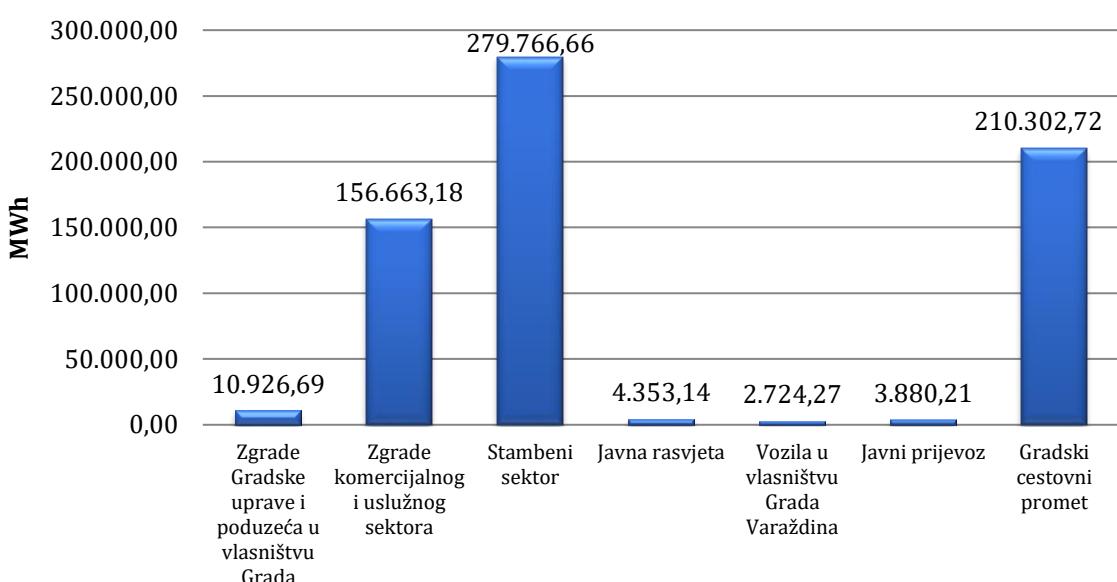
Tablica 38 prikazuje ukupnu potrošnju energije Grada Varaždina prema podsektorima uključenima u sektore zgradarstva, javne rasvjete i prometa. Ukupna potrošnja energije u 2017. godini iznosila je 668.616.866 MWh, što je za 2,79 % manje od referentne 2010. godine. Slika 43 prikazuje udjele sektora u ukupnoj potrošnji, a Slika 44 ukupnu potrošnju prema podsektorima u MWh.

Tablica 38 Ukupna potrošnja energije Grada Varaždina

Sektor	Podsektor	Potrošnja energije [kWh]	
		2010.	2017.
Zgradarstvo	Zgrade gradske uprave i poduzeća u vlasništvu Grada Varaždina	12.564.779	10.926.687
	Zgrade komercijalnog i uslužnog sektora	145.146.238	156.663.180
	Stambeni sektor	347.842.504	279.766.660
	Ukupno	505.553.521	447.356.527
Javna rasvjeta		4.187.277	4.353.135
Promet	Vozila u vlasništvu Grada Varaždina	3.714.834	2.724.269
	Javni prijevoz	1.413.000	3.880.211
	Gradski cestovni promet	172.962.277	210.302.723
	Ukupno	178.090.111	216.907.203
Ukupno		687.830.909	668.616.866

Slika 43 Struktura ukupne potrošnje energije na području Grada Varaždina

Slika 44 Ukupna potrošnja energije prema sektorima u MWh

8 Referentni inventar emisija CO₂

Referentni inventar emisija CO₂ Grada Varaždina (u dalnjem tekstu: inventar) izrađen je u skladu s priručnikom „Kako izraditi akcijski plan energetske održivog razvijanja (SEAP)“ izdan od strane Ureda Sporazuma gradonačelnika pri Europskoj komisiji.

Prema prethodno izrađenoj analizi potrošnje izvršen je izračun emisija. Potrošnja energije klasificirana je prema korištenim energentima određenog podsektora, kao što su električna energija, prirodni plin, ogrjevno drvo, potrošnja toplinske energije iz centralne toplinske stanice (kotlovnice) i ukapljeni naftni plin te su u skladu potrošnje tih energenata korišteni odgovarajući emisijski faktori.

Emisijski faktori (Tablica 39) vezani uz potrošnju toplinske energije preuzeti su iz SEAP priručnika, osim za električnu energiju za koju su vrijednosti preuzete iz hrvatskih emisijskih faktora. Emisijski faktor za električnu energiju korišten u SEAP-u iznosio je 0,376 t(CO₂)/MWh. Razlog smanjenja vrijednosti emisijskog faktora je razlika u energetskom miksu¹⁰ 2010. i 2017. godine jer je u 2017. porasla količina električne energije proizvedene iz obnovljivih izvora.

Tablica 39 Emisijski faktori prema vrsti goriva

	t (CO ₂)/MWh
Električna energija	0,235
Prirodni plin	0,202
UNP	0,227
Benzin	0,249
Dizel	0,267
CTS	0,202
Ogrjevno drvo	0

¹⁰ Pojam energetski miks odnosi se na kombinaciju različitih izvora energije korištenih u proizvodnji električne energije.

8.1 Sektor zgradarstva

Inventar je u sklopu sektora zgradarstva podijeljen na tri podsektora:

- zgrade gradske uprave i ustanova/poduzeća kojima je Grad Varaždin osnivač, vlasnik ili suvlasnik
- zgrade komercijalnog i uslužnog sektora
- stambeni objekti.

8.1.1 Zgrade gradske uprave i ustanova/poduzeća kojima je Grad Varaždin osnivač, vlasnik ili suvlasnik

U sklopu podsektora zgrada gradske uprave i zgrade ustanova/poduzeća kojima je Grad Varaždin osnivač, vlasnik ili suvlasnik izvršena je analiza emisija sljedećih objekata:

- dječji vrtići i osnovne škole
- knjižnice
- sportski objekti
- kulturne ustanove
- gradska uprava i javne službe.

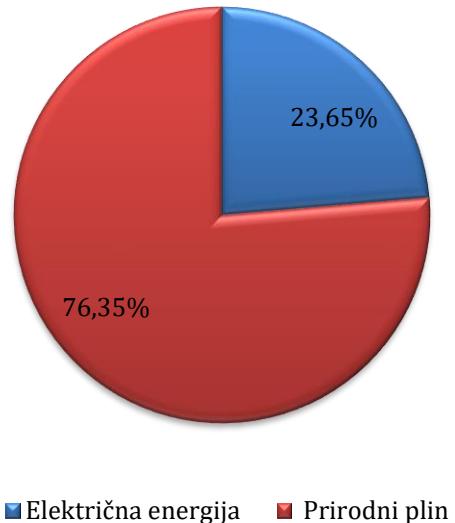
Dječji vrtići i osnovne škole spojene su u grupu odgojno-obrazovne ustanove, a knjižnice su svrstane u grupu kulturne ustanove. Tablica 40 prikazuje emisiju CO₂ po grupama objekata podsektora zgrada gradske uprave i zgrada ustanova/poduzeća kojima je Grad Varaždin osnivač, vlasnik ili suvlasnik.

Tablica 40 Emisije CO₂ podsektora zgrada gradske uprave i zgrade ustanova/poduzeća kojima je Grad Varaždin osnivač, vlasnik ili suvlasnik

	Električna energija [t(CO ₂)]		Prirodni plin [t(CO ₂)]		Ukupno [t(CO ₂)]	
	2010.	2017.	2010.	2017.	2010.	2017.
Odgojno - obrazovne ustanove	298,30	211,36	1.165,89	957,90	1.464,19	1.169,26
Sportski objekti	400,74	222,20	530,16	443,85	930,90	666,06
Kulturne ustanove	113,15	62,80	248,07	220,15	361,22	282,96
Gradska uprava i javne službe	42,99	43,51	134,54	121,22	177,52	164,73
Ukupno	855,18	539,87	2.078,66	1.743,14	2.933,83	2.283,00

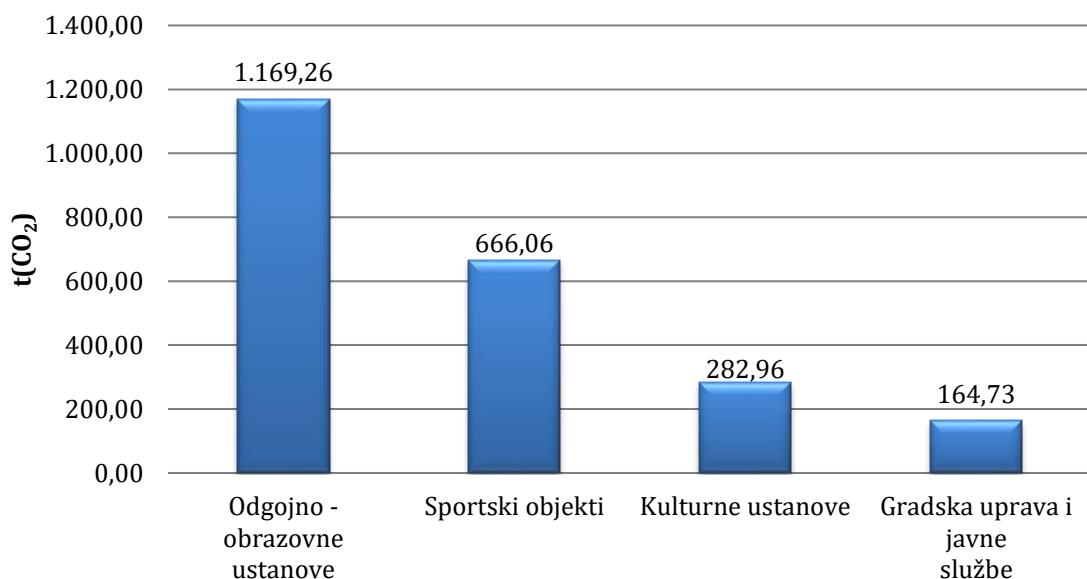
Na temelju analize podataka, emisije CO₂ u potrošnji električne energije smanjenje su za 36,87 % pretežno zbog smanjenja vrijednosti emisijskog faktora kao posljedica povećanja proizvodnje energije iz obnovljivih izvora. Emisije CO₂ u potrošnji prirodnog plina smanjene su za 16,14 %. Ukupno smanjenje emisija iznosi 22,18 %. Ovako veliko smanjenje emisija CO₂ pripisuje se smanjenoj vrijednosti faktora emisija CO₂ pošto je potrošnja električne energije porasla od 2010.

do 2017. god za 1.01 %. Slika 45 prikazuje raspodjelu emisija CO₂ podsektora zgrada gradske uprave i zgrada ustanova/poduzeća kojima je Grad Varaždin osnivač, vlasnik ili suvlasnik prema energentima.

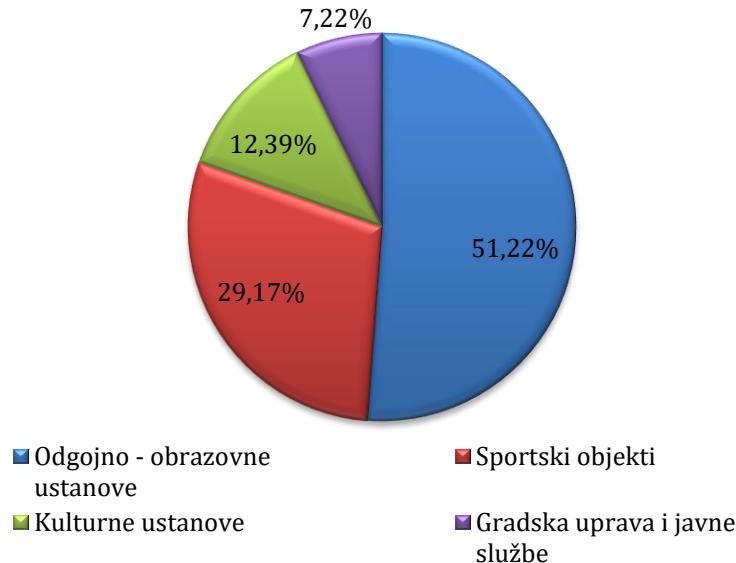

Slika 45 Udjeli izvora energije u ukupnoj emisiji CO₂ podsektora zgrada gradske uprave i zgrada ustanova/poduzeća kojima je Grad Varaždin osnivač, vlasnik ili suvlasnik

Slika 46 prikazuje emisije CO₂ prema grupama zgrada. Slika 47 prikazuje udjele pojedinih grupa u ukupnoj emisiji CO₂ podsektora zgrada gradske uprave i zgrada ustanova/poduzeća kojima je Grad Varaždin osnivač, vlasnik ili suvlasnik.

Slika 46 Emisije CO₂ prema grupama zgrada podsektora zgrada gradske uprave i zgrada ustanova/poduzeća kojima je Grad Varaždin osnivač, vlasnik ili suvlasnik

Slika 47 Udjeli grupa zgrada u ukupnoj emisiji CO₂ podsektora zgrada gradske uprave i zgrada ustanova/poduzeća kojima je Grad Varaždin osnivač, vlasnik ili suvlasnik

8.1.2 Zgrade komercijalnog i uslužnog sektora

Prema prethodno izrađenoj analizi energetske potrošnje izvršen je izračun emisija. Potrošnja toplinske energije ovisi samo o prirodnom plinu te je u skladu s potrošnjom korišten odgovarajući emisijski faktor.

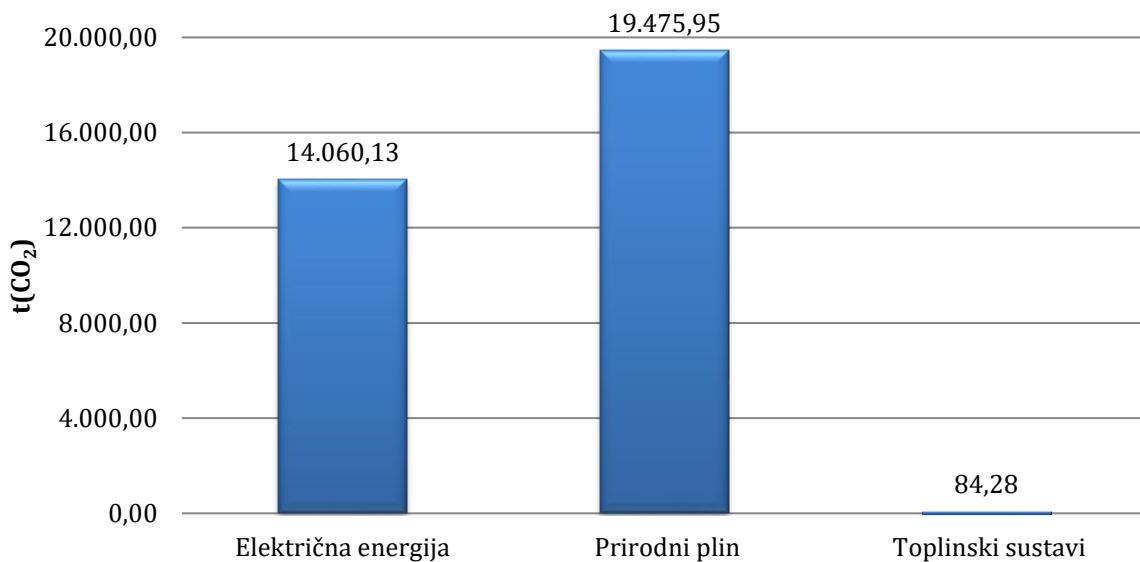
Tablica 41 prikazuje emisije CO₂ podsektora zgrada komercijalnog i uslužnog sektora za 2010. i 2017. godinu.

Tablica 41 Emisije CO₂ podsektora zgrada komercijalnog i uslužnog sektora

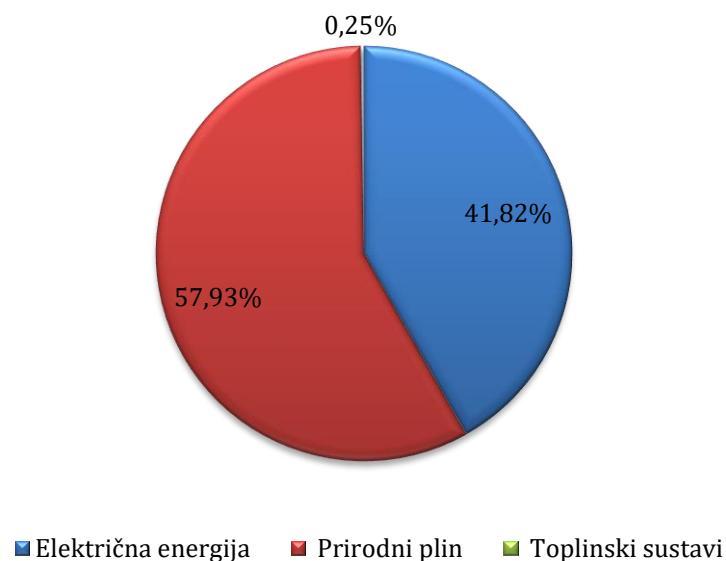
	Električna energija [t(CO ₂)]		Prirodni plin i toplinski sustavi [t(CO ₂)]		Ukupno [t(CO ₂)]	
	2010.	2017.	2010.	2017.	2010.	2017.
Komercijalni i uslužni sektor	23.629,43	14.060,13	16.625,00	19.560,23	40.254,44	33.620,36

Na temelju analize podataka, emisije CO₂ u potrošnji električne energije smanjene su za 40,50 % ponajviše zbog promjene faktora emisija CO₂ jer se potrošnja smanjila za 4,80 %. Emisije CO₂ u potrošnji prirodnog plina te korištenjem toplinskih sustava povećane su za 17,66 %.

Slika 48 prikazuje emisije CO₂ prema grupama zgrada. Slika 49 prikazuje udjele izvora energije u ukupnoj emisiji CO₂ podsektora zgrada komercijalnog i uslužnog sektora.

Slika 48 Emisije CO₂ prema izvorima energije podsektora zgrada komercijalnog uslužnog sektora

Slika 49 Udjeli izvora energije u ukupnoj emisiji CO₂ podsektora zgrada komercijalnog i uslužnog sektora

8.1.3 Stambeni objekti

Prema izračunatoj potrošnji energenata u sektoru stambenih objekata izračunate su emisije CO₂ iz potrošnje električne i toplinske energije. Emisije iz korištenja toplinske energije klasificirane su prema korištenim energetima na prirodni plin i toplinske sustave.

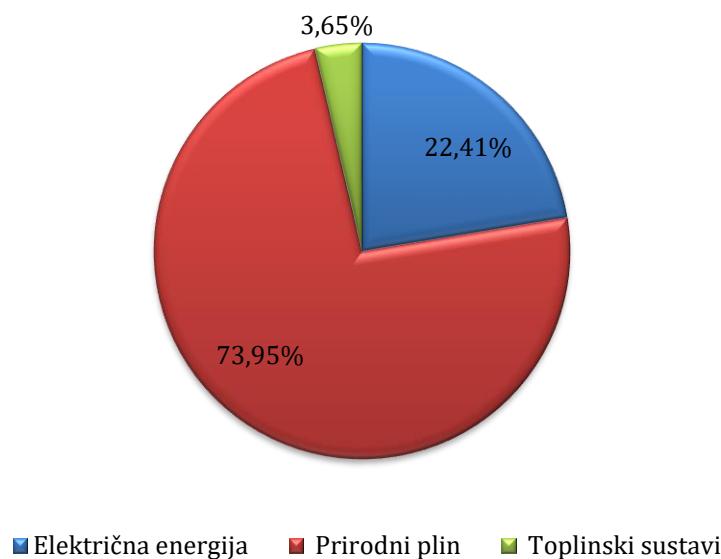
Tablica 42 prikazuje emisije CO₂ iz toplinske i električne energije korištene u stambenim objektima Grada Varaždina.

Tablica 42 Emisije CO₂ podsektora stambenih objekata

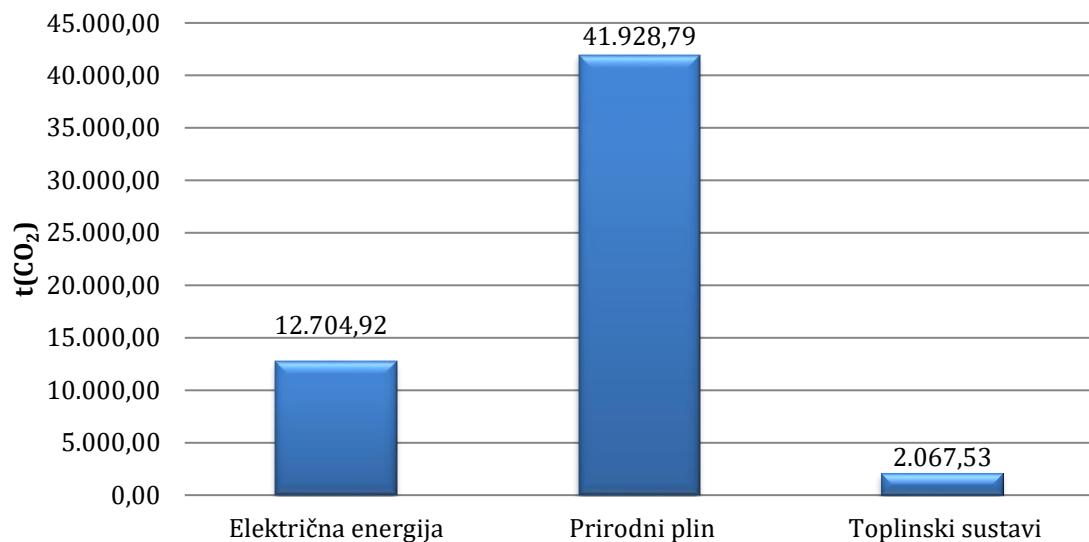
	Električna energija [t(CO ₂)]		Prirodni plin i toplinski sustavi [t(CO ₂)]		Ukupno [t(CO ₂)]	
	2010.	2017.	2010.	2017.	2010.	2017.
Stambeni objekti	21.399,69	12.704,92	56.702,25	43.996,32	78.101,93	56.701,24

Na temelju analize podataka, emisije CO₂ u potrošnji električne energije smanjene su za 40,63 % zbog promjene vrijednosti emisijskog faktora pošto je potrošnja električne energije smanjena za 5,01 %. Emisije CO₂ prilikom potrošnje prirodnog plina i u toplinskim sustavima smanjene su za 19,96 %. Posljedica smanjenja je bolje energetsko stanje zgrada stambenog sektora provođenjem energetskih obnova.

Na temelju izračuna vidljivo su emisije CO₂ iz potrošnje toplinske energije (prirodni plin i toplinski sustavi) nekoliko puta veće od emisija iz potrošnje električne energije, što je u skladu sa ukupnom potrošnjom toplinske i električne energije. Slika 50 prikazuje udjele izvora energije u ukupnoj emisiji CO₂ podsektora stambenih objekata. Slika 51 prikazuje ukupne emisije CO₂ prema izvorima energije.

Slika 50 Udjeli izvora energije u ukupnoj emisiji CO₂ podsektora stambenih objekata

Slika 51 Emisije CO₂ podsektora stambenih zgrada prema korištenom energentu

8.1.4 Ukupne emisije CO₂ u sektoru zgradarstva

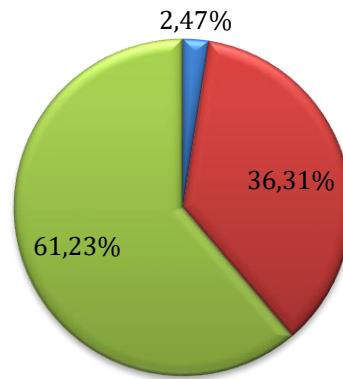
Tablica 43 prikazuje emisije CO₂ prema izvorima električne i toplinske (prirodni plin i toplinski sustavi) energije sektora zgradarstva.

Tablica 43 Emisije CO₂ sektora zgradarstva

	Električna energija [t(CO ₂)]		Prirodni plin i toplinski sustavi [t(CO ₂)]		Ukupno [t(CO ₂)]	
	2010.	2017.	2010.	2017.	2010.	2017.
Zgrade gradske uprave i gradskih ustanova/poduzeća	855,18	539,87	2.078,66	1.743,14	2.933,83	2.283,00
Zgrade komercijalnog i uslužnog sektora	23.629,43	14.060,13	16.625,00	19.560,23	40.254,44	33.620,36
Stambeni objekti	21.399,69	12.704,92	56.702,25	43.996,32	78.101,93	56.701,24
Ukupno	45.884,29	27.304,92	75.405,90	65.299,68	121.290,20	92.604,61

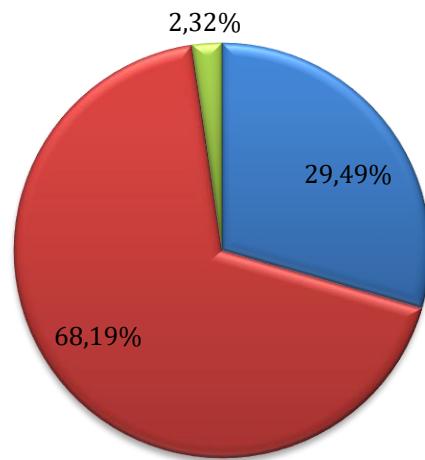
Na temelju izračuna vidljivo je da većina emisija CO₂ dolazi iz stambenog sektora i sektora komercijalnih i uslužnih djelatnosti. Ukupno smanjenje emisija CO₂ u sektoru zgradarstva iznosi 23,65 %. Slika 52 prikazuje udjele podsektora u ukupnoj emisiji CO₂ sektora zgradarstva.

Slika 53 prikazuje udjele izvora energije u ukupnoj emisiji CO₂. Slika 54 prikazuje ukupne emisije CO₂ prema podsektorima.

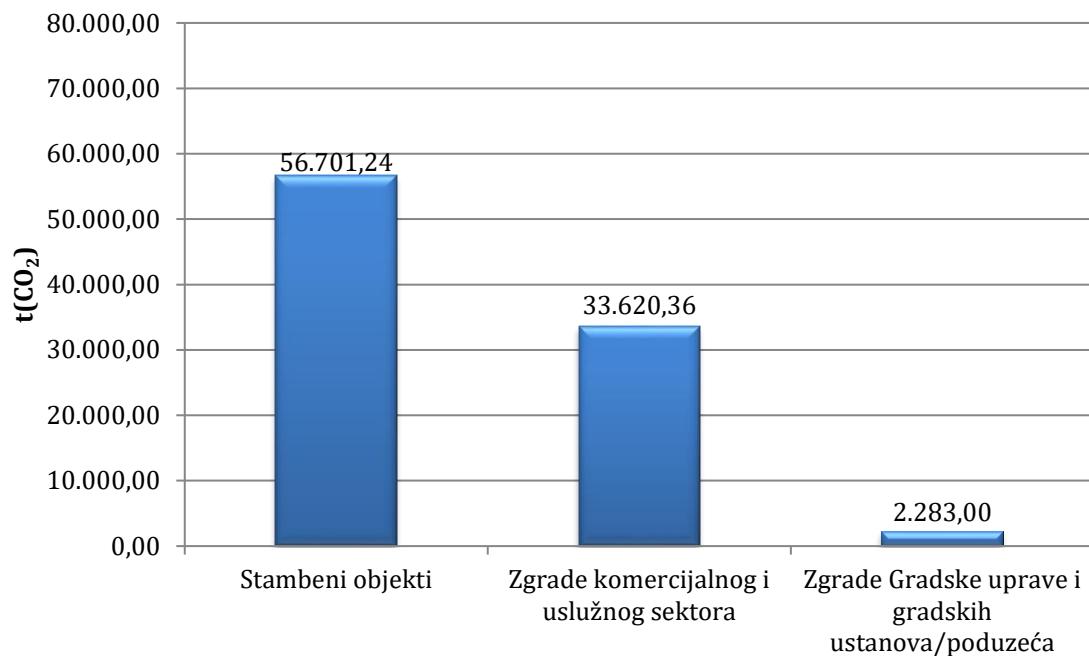
- Zgrade Gradske uprave i gradskih ustanova/poduzeća
- Zgrade komercijalnog i uslužnog sektora
- Stambeni objekti

Slika 52 Udjeli podsektora u ukupnoj emisiji CO₂ sektora zgradarstva

- Električna energija
- Prirodni plin
- Toplinski sustavi

Slika 53 Udjeli izvora energije u ukupnoj emisiji CO₂ sektora zgradarstva

Slika 54 Emisije CO₂ podsektora stambenih zgrada

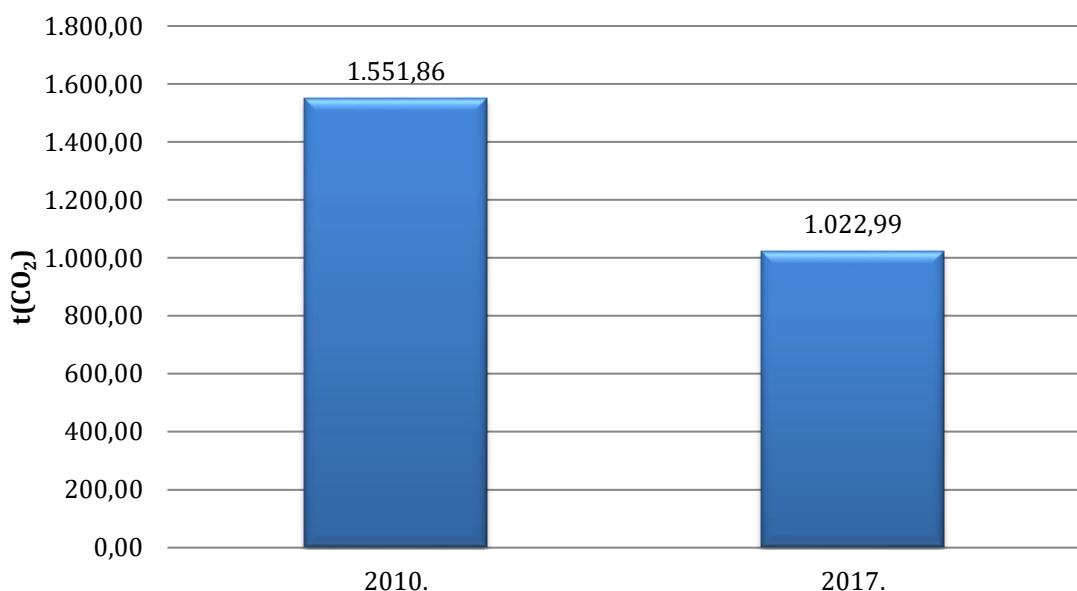
8.2 Sektor javne rasvjete

Emisija CO₂ sektora javne rasvjete na području Grada Varaždina proizlazi iz potrošnje električne energije. Tablica 44 prikazuje emisiju CO₂ u sektoru javne rasvjete. Slika 55 prikazuje usporedbu emisija CO₂ javne rasvjete za 2010. i 2017. godinu.

Tablica 44 Emisija CO₂ sektora javne rasvjete Grada Varaždina za 2010. i 2017. godinu

	Emisija [t(CO ₂)]	
	2010.	2017.
Javna rasvjeta Grada Varaždina	1.551,86	1.022,99

Ukupna emisija CO₂ u sektoru javne rasvjete za 2017. godinu iznosi 1.022,99 tona CO₂ što je za 34,08 % manje u odnosu na 2010. godinu.

Slika 55 Usporedba emisije CO₂ 2010. i 2017. godine javne rasvjete

8.3 Sektor prometa

Referentni inventar emisija CO₂ iz sektora prometa Grada Varaždina podijeljen je kao i u energetskoj analizi na tri podsektora:

- vozila gradske uprave i gradskih ustanova/poduzeća
- javni prijevoz
- gradski cestovni promet.

8.3.1 Vozila gradske uprave i gradskih ustanova/poduzeća

Na temelju analize potrošnje energije u podsektoru vozila gradske uprave i gradskih ustanova/poduzeća i definiranim emisijskim faktorima izračunate su emisije. Tablica 45 prikazuje emisije CO₂ podsektora vozila gradske uprave i gradskih ustanova/poduzeća, a Tablica 46 usporedbu emisija u 2010. i 2017. godini.

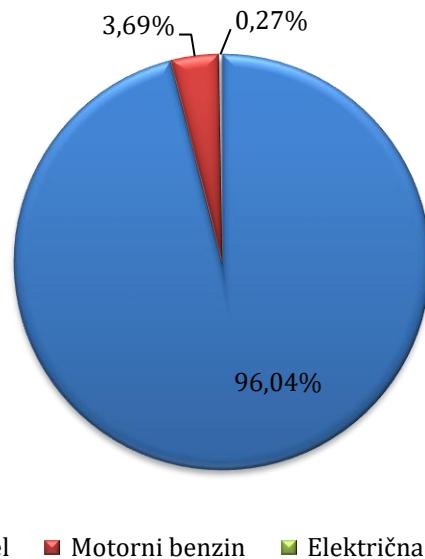
Tablica 45 Emisije CO₂ vozila u vlasništvu gradske uprave i gradskih ustanova/ poduzeća

	Dizel [t(CO ₂)]		Motorni benzin [t(CO ₂)]		UNP [t(CO ₂)]		Električna energija [t(CO ₂)]	
	2010.	2017.	2010.	2017.	2010.	2017.	2010.	2017.
Osobna vozila	70,76	79,39	46,55	26,71	4,26	0,00	0,00	0,00
Kombinirana vozila	123,03	202,12	40,54	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Teretna i radna vozila	699,68	414,99	0,00	0,04	0,00	0,00	0,00	1,93
Ukupno	893,47	696,50	87,09	26,75	4,26	0,00	0,00	1,93

Na temelju izračuna vidljivo je da najviše emisija CO₂ uzrokuju vozila koja koriste dizel (96,04 %), što je u skladu sa potrošnjom goriva. Prema vrsti vozila, teretna i radna vozila emitiraju 57,50 %, kombinirana vozila 27,87 %, a osobna vozila 14,63 % ukupnih emisija. Slika 56 prikazuje strukturu emisija CO₂ prema vrsti goriva. Slika 57 prikazuje ukupne emisije podsektora vozila u vlasništvu gradske uprave i gradskih ustanova/poduzeća prema grupi vozila.

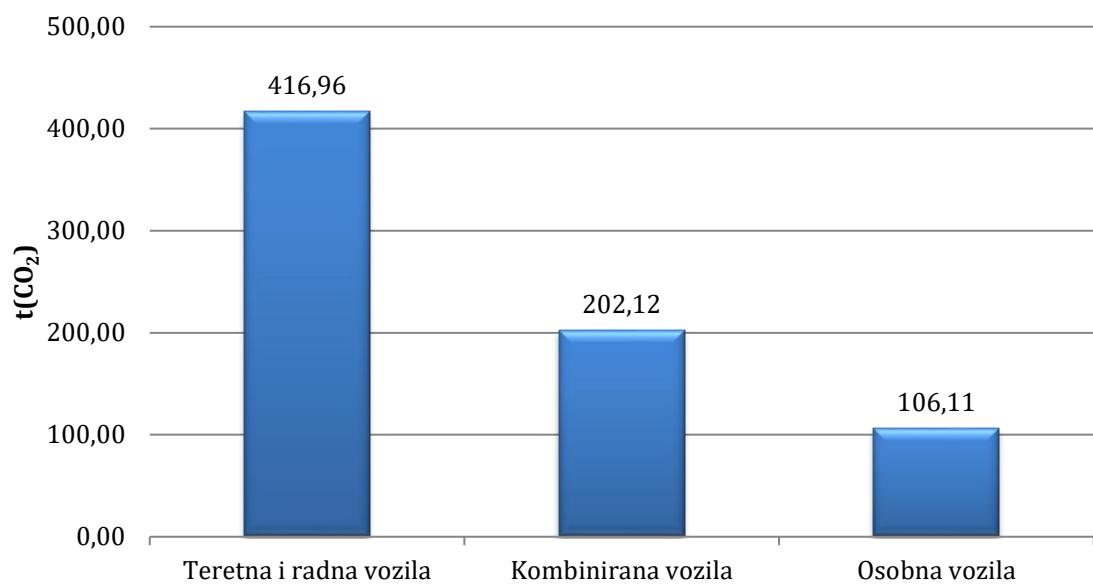
Tablica 46 Usporedba emisija CO₂ vozila u vlasništvu gradske uprave i gradskih ustanova/ poduzeća u 2010. i 2017. godini

	Emisije CO ₂ [t]	
	2010.	2017.
Osobna vozila	121,57	106,11
Kombinirana vozila	163,57	202,12
Teretna i radna vozila	699,68	416,96
Ukupno	984,81	725,18

■ Diesel ■ Motorni benzin ■ Električna energija

Slika 56 Struktura emisija CO₂ podsektora vozila u vlasništvu gradske uprave i gradskih ustanova/poduzeća prema vrsti goriva

Slika 57 Ukupne emisije CO₂ podsektora vozila u vlasništvu gradske uprave i gradskih ustanova/poduzeća prema grupi vozila

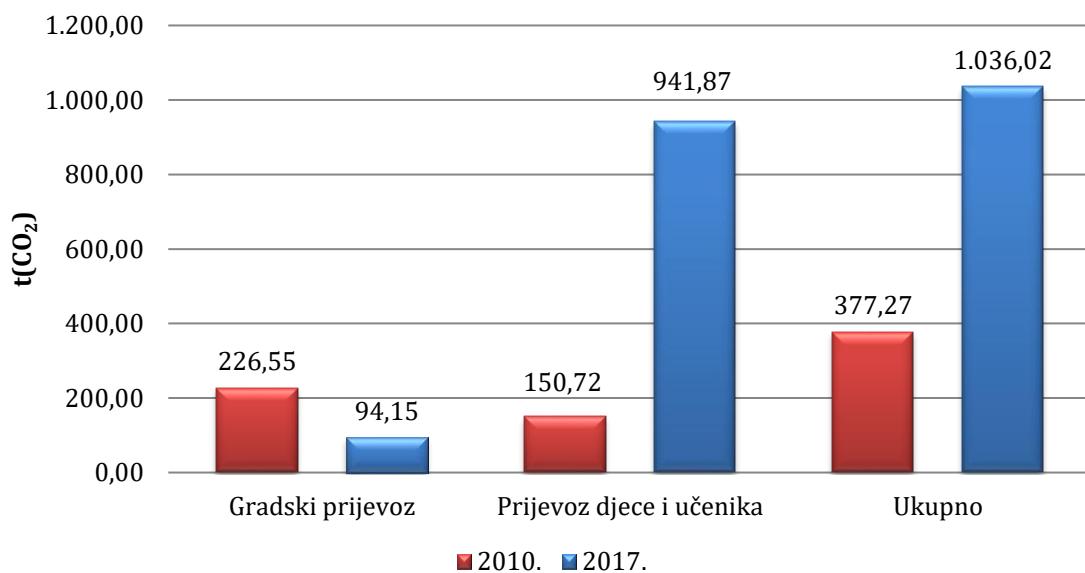
8.3.2 Javni prijevoz

Potrošnja javnog prijevoza na području grada Varaždina iznosi 3.880.211 kWh. Obzirom da je javni prijevoz na području Grada Varaždina autobusni i kombi prijevoz, emisije CO₂ nastaju jedino sagorijevanjem dizelskog goriva. Tablica 47 i Slika 58 prikazuju strukturu emisija na području Grada Varaždina u 2010. i 2017. godini.

Tablica 47 Emisije CO₂ iz javnog prijevoza na području Grada Varaždina

	Gradski prijevoz [t(CO ₂)]		Prijevoz djece i učenika [t(CO ₂)]		Ukupno [t(CO ₂)]	
	2010.	2017.	2010.	2017.	2010.	2017.
Javni prijevoz	226,55	94,15	150,72	941,87	377,27	1.036,02

Na temelju analize podataka, vidljivo je smanjenje emisija CO₂ u gradskom prijevozu za 58,44 % te za višestruko povećanje u prijevozu djece i učenika ponajviše zbog povećanja broja učenika koji koriste javni prijevoz za odlazak u školu.

Slika 58 Emisije CO₂ iz javnog prijevoza na području Grada Varaždina

8.3.3 Gradski cestovni promet

Prema količini utrošene energije u podsektoru gradskog cestovnog prometa i na temelju emisijskih faktora izvršena je analiza emisija CO₂. Tablica 48 prikazuje strukturu emisija CO₂ prema vrsti vozila i gorivu, a Tablica 49 usporedbu emisija CO₂ u 2010. i 2017. godini.

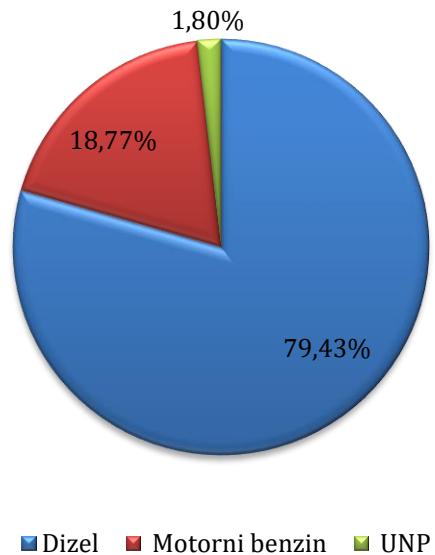
Tablica 48 Struktura emisija CO₂ podsektora gradskog i cestovnog prometa

	Dizel t[(CO ₂)]		Motorni benzin [t(CO ₂)]		UNP [t(CO ₂)]	
	2010.	2017.	2010.	2017.	2010.	2017.
Osobna vozila	6.968,87	8.798,58	14.204,80	9.929,13	128,50	952,62
Kombinirana vozila	214,51	27,40	36,41	0,91	0,00	0,00
Teretna i radna vozila	23.287,51	35.038,11	0,00	128,74	0,00	43,34
Motocikli i mopedi	0,00	0,00	268,78	307,15	0,00	0,00
Ukupno	30.470,88	43.864,09	14.509,99	10.365,93	128,50	995,96

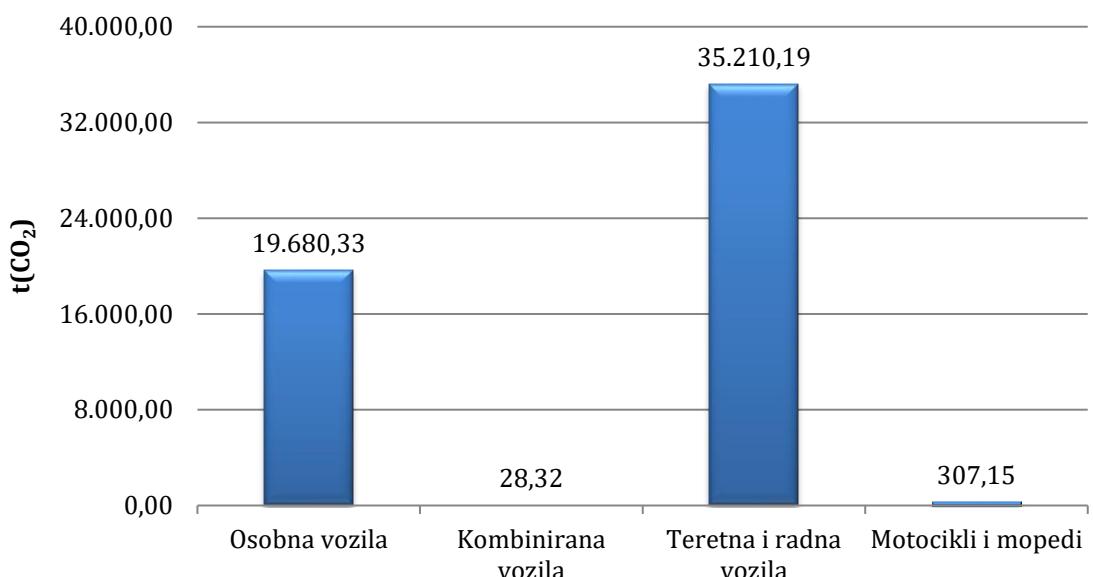
Tablica 49 Usporedba emisija CO₂ podsektora gradskog i cestovnog prometa u 2010. i 2017. godini

	Emisije CO ₂ [t]	
	2010.	2017.
Osobna vozila	21.302,17	19.680,33
Kombinirana vozila	250,91	28,32
Teretna i radna vozila	23.287,51	35.210,19
Motocikli i mopedi	268,78	307,15
Ukupno	45.109,38	55.225,98

Slika 59 prikazuje strukturu emisija podsektora gradskog i cestovnog prometa prema gorivima. Slika 60 prikazuje ukupne emisije po grupama vozila.

Slika 59 Struktura emisija CO₂ sektora prometa prema vrsti goriva

Slika 60 Ukupne emisije CO₂ podsektora gradskog i cestovnog prometa prema vrsti vozila

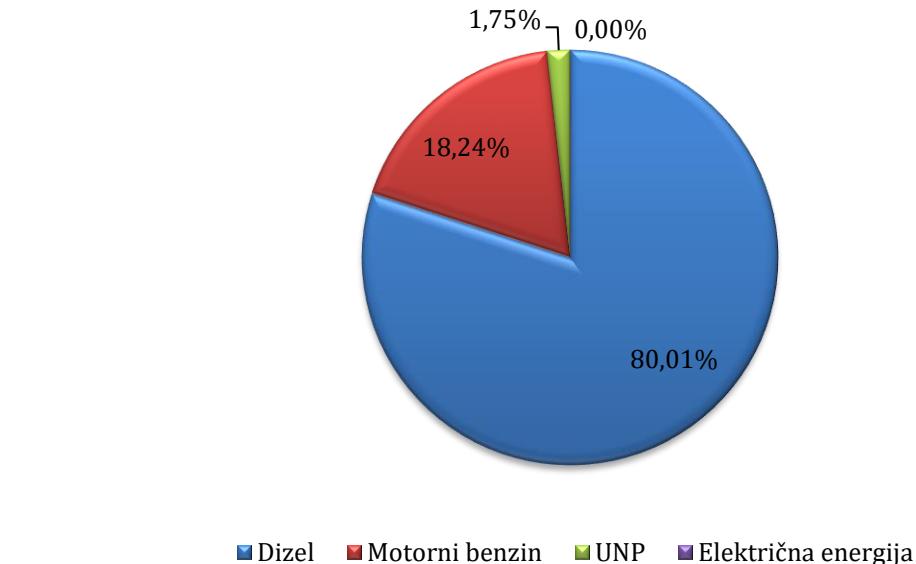
8.3.4 Ukupne emisije CO₂ u sektoru prometa

Na temelju ukupne potrošnje energije u sektoru prometa izvršen je izračun emisija CO₂. Tablica 50 prikazuje emisije CO₂ ukupnog prometa Grada Varaždina, prema podsektorima i gorivima.

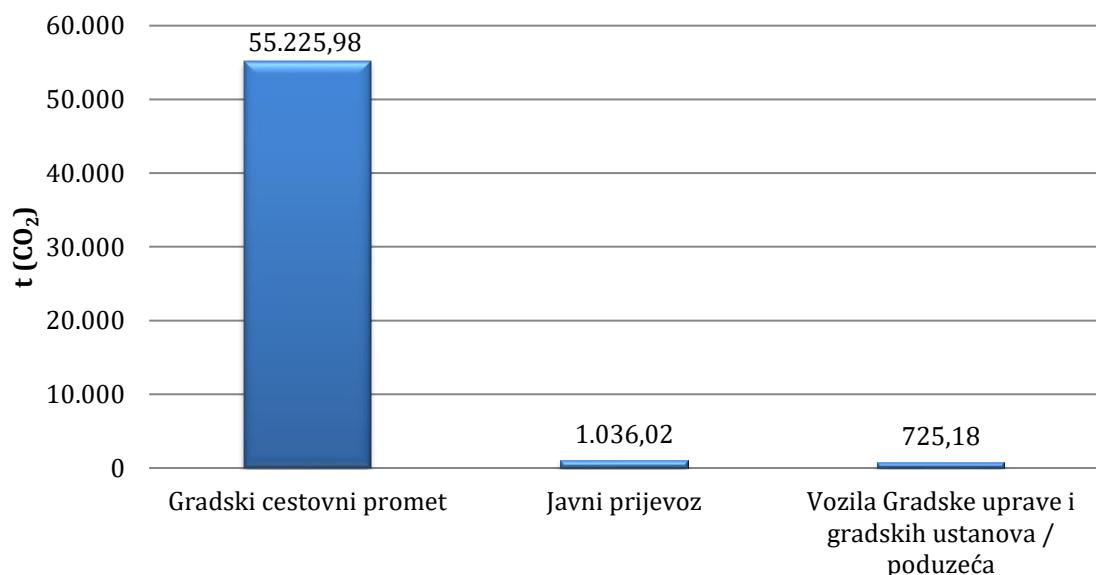
Tablica 50 Emisija CO₂ ukupnog prometa Grada Varaždina

	Dizel [t(CO ₂)]		Motorni benzin [t(CO ₂)]		UNP [t(CO ₂)]		Električna energija [t(CO ₂)]		Ukupno[t(CO ₂)]	
	2010.	2017.	2010.	2017.	2010.	2017.	2010.	2017.	2010.	2017.
Vozila gradske uprave i gradskih ustanova/poduzeća	893,47	696,50	87,09	26,75	4,26	0,00	0,00	1,93	984,81	725,18
Javni prijevoz	377,27	1.036,02	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	377,27	1.036,02
Gradski cestovni promet	30.470,88	43.864,09	14.509,99	10.365,93	128,50	995,96	0,00	0,00	45.110,52	55.225,98
Ukupno	31.741,62	45.596,61	14.597,08	10.392,68	133,90	995,96	0,00	1,93	46.472,60	56.987,18

Ukupna količina emitiranog CO₂ na području Grada Varaždina iz sektora prometa je za 22,63 % viša u odnosu na količinu iz 2010. godine. Slika 61 prikazuje strukturu emisija CO₂ prema vrsti goriva. Slika 62 prikazuje ukupne emisije CO₂ sektora prometa prema podsektorima.

Slika 61 Struktura ukupnih emisija CO₂ na području Grada Varaždina

Slika 62 Ukupne emisije CO₂ sektora prometa prema podsektorima

8.4 Ukupne emisije CO₂ na području Grada Varaždina

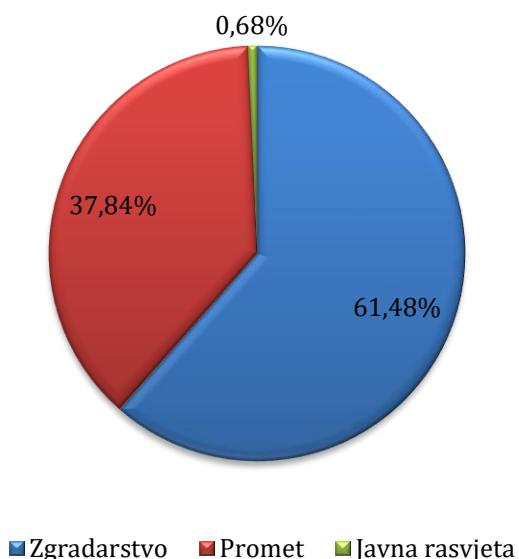
Tablica 51 prikazuje ukupne emisije CO₂ na području Grada Varaždina za 2010. i 2017. godinu, što obuhvaća izravne emisije nastale sagorijevanjem goriva i neizravne iz potrošnje električne i toplinske energije.

Tablica 51 Ukupne emisije CO₂ na području Grada Varaždina i uštede

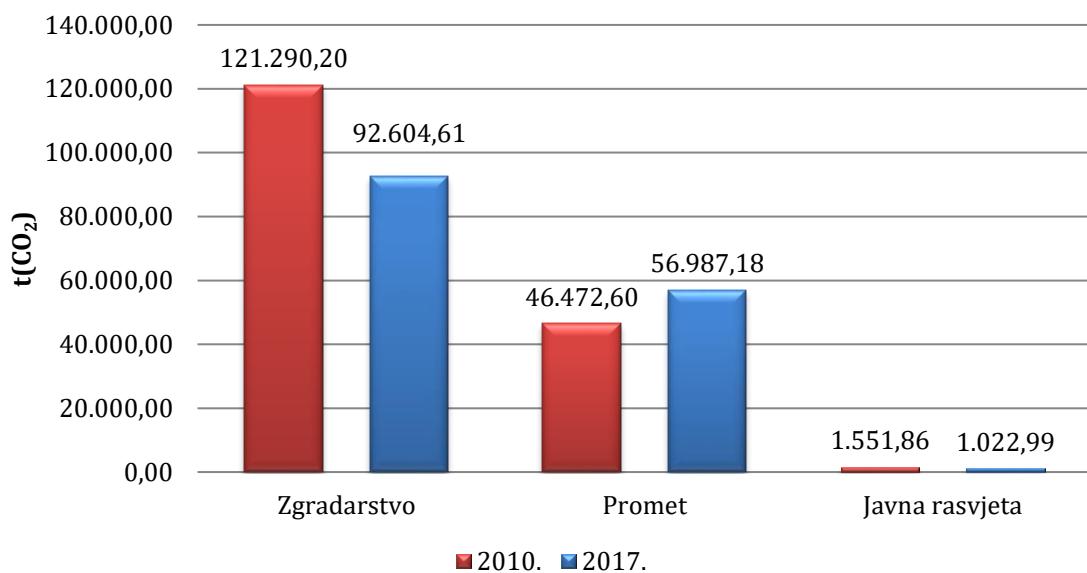
	t [CO ₂]		Udio [%]		Uštede [%]
	2010.	2017.	2010.	2017.	
Zgradarstvo	121.290,20	92.604,61	71,6	61,48	-23,65
Promet	46.472,60	56.987,18	27,4	37,84	+22,63
Javna rasvjeta	1.551,86	1.022,99	0,90	0,68	-34,08
Ukupno	169.314,66	150.614,78	100	100	-11,04

Ukupna emisija CO₂ smanjila se za 11,04 % pri čemu je najveći pad emisija u sektoru zgradarstva dok je u prometu emisija CO₂ porasla.

Slika 63 prikazuje udjele sektora zgradarstva, javne rasvjete i prometa u ukupnoj emisiji CO₂ Grada Varaždina. Slika 64 prikazuje ukupne emisije CO₂ prema sektorima.

Slika 63 Struktura ukupnih emisija CO₂ na području Grada Varaždina

Slika 64 Ukupne emisije CO₂ prema sektorima u 2010. i 2017

9 Revizija mjera

Akcijski plan predstavlja niz mjera (aktivnosti, programa ili projekata) koje imaju za cilj smanjiti emisije CO₂ za najmanje 20 % do 2020. godine prema inicijativi Sporazuma gradonačelnika. U okviru Akcijskog plana izrađenog 2014. godine, Grad Varaždin se obvezao smanjiti emisije CO₂ za 21 %.

Akcijskim planom dan je prijedlog mjera za povećanje energetske učinkovitosti, korištenja obnovljivih izvora energije te smanjenje energetske potrošnje i emisija CO₂ u sektorima zgradarstva, prometa te javne rasvjete u Gradu Varaždinu. Tijekom četverogodišnjeg razdoblja od donošenja Akcijskog plana do njegove revizije započela je provedba ukupno 38 mjera povećanja energetske učinkovitosti (Tablica 52). S obzirom na to da je provedba definiranih mjera dugotrajan proces koji često obuhvaća više različitih subjekata, ali i zahtjeva vrlo visoka finansijska sredstva, do sada je završena provedba tek nekoliko mjera, međutim valja napomenuti da je započela provedba 12 novih mjera koje nisu definirane Akcijskim planom, ponajviše u sektoru prometa. Novouvedene mjerne u tablicama u nastavku istaknute su zelenom bojom.

Tablica 52 Mjere energetske učinkovitosti čija je provedba u tijeku i koje su završene

#	Naziv mjere	Troškovi provedbe [kn]
1.	Obrazovanje i promocija energetske učinkovitosti djelatnika/korisnika zgrada u vlasništvu Grada	-
2.	Ugradnja programibilnih termostatskih ventila na radijatore u objektima u vlasništvu Grada	82.300
3.	Postavljanje termometara u svim grijanim prostorijama zgrada u vlasništvu Grada	2.000
4.	Ugradnja štednih žarulja u sve prostorije zgrada u vlasništvu Grada	55.700
5.	Rekonstrukcija vanjske ovojnica i sanacija krovišta na zgradama u vlasništvu Grada	7.181.200
6.	Ugradnja energetski učinkovite stolarije na zgradama u vlasništvu Grada	181.300
7.	Ugradnja fotonaponskih sustava snage do 30 kW na krovove zgrada u vlasništvu Grada	231.200
8.	Ugradnja toplinskih solarnih sustava za pripremu PTV/dopunu grijanju na krovove zgrada u vlasništvu Grada	86.000
9.	Ugradnja fotonaponskih sustava snage iznad 30 kW na krovove zgrada u vlasništvu Grada	1.104.100
10.	Izrada energetskih certifikata zgrada u vlasništvu Grada	16.000
11.	Obrazovanje i promocija energetske učinkovitosti za građane	-
12.	Ugradnja termostatskih ventila na radijatore u stanovima	-
13.	Ugradnja štednih žarulja	-
14.	Zamjena kućanskih uređaja energetski učinkovitim, energetskog razreda A	-
15.	Poticanje korištenja obnovljivih izvora energije u obiteljskim kućama	2.363.000

16.	Zamjena sustava grijanja u obiteljskim kućama	575.900
17.	Ugradnja fotonaponskih sustava snage do 10 kW na krovove obiteljskih kuća	-
18.	Rekonstrukcija vanjske ovojnica i sanacija krovišta stambenih zgrada	18.527.500
19.	Rekonstrukcija vanjske ovojnica i sanacije krovišta obiteljskih kuća	6.452.800
20.	Obrazovanje i promocija promjene ponašanja korisnika zgrada komercijalnog i uslužnog sektora	-
21.	Kupovina energetski učinkovitijih električnih uređaja u komercijalnom i uslužnom sektoru	-
22.	Ugradnja toplinskih solarnih sustava za pripremu PTV/dopunu grijanja na zgrade komercijalnog i uslužnog sektora	-
23.	Ugradnja fotonaponskih sustava snage do 30 kW na krovove zgrada komercijalnog i uslužnog sektora	-
24.	Rekonstrukcija vanjske ovojnica i sanacija krovišta i stolarije na zgradama komercijalnog i uslužnog sektora	2.981.400
25.	Zamjena sustava grijanja u zgradama komercijalnog i uslužnog sektora	11.000.000
26.	Izgradnja zgrada prema niskoenergetskim standardima	13.600.000
27.	Obrazovanje i promocija energetske učinkovitosti u prometu	-
28.	Unapređenje biciklističkog prijevoza	-
29.	Poticanje korištenja javnog prijevoza	1.200.000
30.	Energetska obnova autobusnog kolodvora Varaždin	7.000.000
31.	Postavljanje punionice za električne autobuse	750.000
32.	Nabava novih vozila s malom emisijom CO ₂	1.700.100
33.	Izgradnja punionica za električna vozila	420.000
34.	Poboljšanje pješačke infrastrukture	-
35.	Izgradnja intermodalnih terminala i stajališta u sustavu javnog prijevoza	-
36.	Integracija sustava javnog prijevoza	-
37.	Zamjena starih rasvjetnih tijela s energetski učinkovitijim rasvjetnim tijelima (LED)	1.620.000
38.	Regulacija javne rasvjete	-
Ukupno		77.130.500

Tablica 53 daje sumarni prikaz mjera koje su planirane za provedbu do 2020. godine (definiranih Akcijskim planom i novouvedenih), pri čemu je za iste definirano sljedeće:

- sektor i pod-sektor
- naziv mjere, status provedbe i godina završetka
- opis provedenih akcija
- ukupni troškovi provedbe do 2020. godine, definirani Akcijskim planom
- procijenjene uštede energije i smanjenje emisija CO₂.

Tablica 53 Prikaz mjera planiranih za provedbu do 2020. godine sa statusom provedenosti u 2018. godini

Sektor	Podsektor	Naziv mjere	Status 2017. godine			Procjene do 2020. godine		
			Stanje provedbe	Godina završetka	Napomena / komentar	Ukupni trošak provedbe [kn]	Uštede energije [MWh]	Smanjenje emisija CO ₂ [t]
Zgradarstvo	Zgrade Gradske uprave i zgrade ustanova/poduzeća kojima je Grad Varaždin osnivač, vlasnik ili suvlasnik	Obrazovanje i promocija energetske učinkovitosti djelatnika/korisnika zgrada u vlasništvu Grada	U tijeku	Nastavak aktivnosti	Provredene su edukacije prilikom prijavljivanja projekata energetske obnove osnovnih škola i dječjih vrtića na Fond za zaštitu okoliša (REA Sjever) i energetsku učinkovitost. Održan GREEN TALKS – energetska obnova zgrada i zgrade gotovo nulte energije (2018. godine)	150.000	959,69	217,60
		Kupovina novih električnih uređaja u skladu s kriterijima Zelene javne nabave	Nije započeto	n/a ¹¹		-	94,50	85,52
		Ugradnja programabilnih termostatskih ventila na radijatore u objektima u vlasništvu Grada	U tijeku	Nastavak aktivnosti	U 2 zgrade u vlasništvu Grada ugrađeni su termostatski ventili te je izvršen popravak postojeće instalacije centralnog grijanja i instalacija nove.	1.450.000	1.029,04	207,87

¹¹ n/a – nije primjenjivo

	Postavljanje termometara u svim grijanim prostorijama zgrada u vlasništvu Grada	U tijeku	Nastavak aktivnosti	Postavljeni su termometri u nekoliko zgrada u vlasništvu Grada.	4.908	617,42	124,72
	Ugradnja štednih žarulja u sve prostorije zgrada u vlasništvu Grada	U tijeku	Nastavak aktivnosti	Postojeća rasvjeta zamijenjena je LED rasvjetom u nekoliko zgrada u vlasništvu Grada.	1.291.000	408,45	153,58
	Rekonstrukcija vanjske ovojnica i sanacija krovišta na zgradama u vlasništvu Grada	U tijeku	Nastavak aktivnosti	Provedeni su radovi energetske obnove na zgradama Gradske uprave. Provedeni su radovi rekonstrukcije vanjske ovojnica i sanacije krovišta na objektima DV Varaždin. Provedeni su radovi uređenja fasade i sanacije krovišta na još 7 objekata u vlasništvu Grada.	11.432.000	979,90	197,94
	Ugradnja energetski učinkovite stolarije na zgradama u vlasništvu Grada	U tijeku	Nastavak aktivnosti	Na 4 zgrade u vlasništvu Grada provedeni su radovi zamjene postojeće stolarije PVC stolarijom.	7.145.000	571,61	115,46
	Ugradnja fotonaponskih sustava snage do 30 kW na krovove	U tijeku	Nastavak aktivnosti	Na objektu prihvatne cikloturističke točke Varaždin ugrađen je fotonaponski sustav snage 2 kW.	1.143.000	94,50	35,53

	zgrada u vlasništvu Grada			Na krovu zgrade DV Varaždin (objekt Dravska) ugrađen je fotonaponski sustav snage 15 kW. Izgradnja sunčane elektrane „Parkovi 1“ 23 kW.			
	Ugradnja toplinskih solarnih sustava za pripremu PTV/dopunu grijanju na krovove zgrada u vlasništvu Grada	U tijeku	Nastavak aktivnosti	Ugradnja solarnih kolektora i rekonstrukcija kotlovnice uz ugradnju spremnika za PTV na sportskim objektima u vlasništvu Grada.	9.165.800	346,30	69,95
	Ugradnja fotonaponskih sustava snage iznad 30 kW na krovove zgrada u vlasništvu Grada	U tijeku	Nastavak aktivnosti	Izgradnja sunčane elektrane „Varaždinski plac“ 147 kW.	1.104.100	154,35	36,27
	Izrada energetskih certifikata zgrada u vlasništvu Grada	U tijeku	Nastavak aktivnosti	Izrađeni su energetski certifikati na nekoliko sportskih objekata u vlasništvu Grada	20.000	-	-
Kućanstva	Obrazovanje i promocija energetske učinkovitosti za građane	U tijeku	Nastavak aktivnosti	Organizacija Sajma obnovljivih izvora energije CRO ECO ENERGY EXPO 2015 i CRO ECO ENERGY EXPO 2016.	480.000	33.645,97	7.382,46

	Ugradnja termostatskih ventila na radijatore u stanovima	U tijeku	Nastavak aktivnosti		6.808.650	6.637,11	1.340,70
	Ugradnja štednih žarulja	U tijeku	Nastavak aktivnosti		7.890.000	4.780,78	1.797,57
	Zamjena kućanskih uređaja energetski učinkovitim, energetskog razreda A	U tijeku	Nastavak aktivnosti		-	63.857,58	5.820,72
	Poticanje korištenja obnovljivih izvora energije u obiteljskim kućama	U tijeku	Nastavak aktivnosti	U 2014. godini subvencionirano je 14 korisnika, a tijekom 2015. godine 13 korisnika.	14.504.000	1.706,53	332,62
	Zamjena sustava grijanja u obiteljskim kućama	U tijeku	Nastavak aktivnosti		12.012.000	2.545,62	496,17
	Ugradnja fotonaponskih sustava snage do 10 kW na krovove obiteljskih kuća	U tijeku	Nastavak aktivnosti		2.540.000	1.260,00	473,76
	Rekonstrukcija vanjske ovojnica i sanacija krovišta stambenih zgrada	U tijeku	Nastavak aktivnosti	Na 6 zgrada na području Grada Varaždina završeni su radovi energetske obnove. Radovi su započeli na još 9 stambenih zgrada.	73.552.000	27.407,67	5.342,02

	Rekonstrukcija vanjske ovojnica i sanacije krovišta obiteljskih kuća	U tijeku	Nastavak aktivnosti	U 2013. godini subvencionirana su 44 korisnika, u 2014. godini 40 korisnika, te isto toliko u 2015. godini.	6.452.800	2.542,93	247,82
	Izgradnja infrastrukture za distribuciju toplinske energije u višestambenim zgradama i zgradama komercijalnog i uslužnog sektora	Nije započeto	n/a		10.000.000	5.717,65	1.154,96
Komercijalno - uslužni sektor	Obrazovanje i promocija promjene ponašanja korisnika zgrada komercijalnog i uslužnog sektora	U tijeku	Nastavak aktivnosti	Organizacija Sajma obnovljivih izvora energije CRO ECO ENERGY EXPO 2015 i CRO ECO ENERGY EXPO 2016.	-	16.160,66	4.375,94
	Kupovina energetski učinkovitijih električnih uređaja u komercijalnom i uslužnom sektoru	U tijeku	Nastavak aktivnosti		-	6.284,62	2.362,94

	Smanjenje komunalnog doprinosa za nove zgrade u komercijalnom i uslužnom sektoru koje koriste obnovljive izvore energije	Nije započeto	n/a		-	5.761,14	1.163,75
	Ugradnja toplinskih solarnih sustava za pripremu PTV/dopunu grijanja na zgrade komercijalnog i uslužnog sektora	U tijeku	Nastavak aktivnosti		-	360,00	72,72
	Ugradnja fotonaponskih sustava snage do 30 kW na krovove zgrada komercijalnog i uslužnog sektora	U tijeku	Nastavak aktivnosti		-	472,50	177,66
	Rekonstrukcija vanjske ovojnica i sanacija krovišta i stolarije na zgradama	U tijeku	Nastavak aktivnosti		28.107.000	4.996,80	1.009,35

	komercijalnog i uslužnog sektora						
	Zamjena sustava grijanja u zgradama komercijalnog i uslužnog sektora	U tijeku	Nastavak aktivnosti	Instalacije dizalica topline kao visokoučinkovitog sustava grijanja.	11.000.000	167,00	34,00
	Izgradnja zgrada prema niskoenergetskim standardima	U tijeku	Nastavak aktivnosti	Prema novoj direktivi EU, nakon 31.12.2018. godine, sve nove zgrade javne namjene moraju biti izgrađene prema niskoenergetskim standardima.	13.600.000	77,00	26,00
Promet	Obrazovanje i promocija energetske učinkovitosti u prometu	U tijeku	Nastavak aktivnosti	Održana je radionica "Održiva mobilnost novih generacija Grada Varaždina" namijenjena učenicima, studentima, zaposlenicima škola i visokoobrazovnih ustanova Grada Varaždina, odgovornim osobama lokalne samouprave, zainteresiranim predstavnicima civilnih udruga i ostaloj javnosti (dокумент „Analiza urbane mobilnosti na području Grada Varaždina“ te mjera iz Master plana za integrirani prijevoz putnika M-OS-4).	-	14.200,00	3.626,56
	Car-sharing	Nije započeto	n/a	Mjera predviđena u Master planu za integrirani prijevoz putnika	-	5.171,70	1.319,22

				(mjera M-0-8 „Uvođenje „Car-sharing“ sustava).			
Unapređenje biciklističkog prijevoza	U tijeku	Nastavak aktivnosti	Provodi se projekt CityWalk kojim se promoviraju hodanje i bicikliranje kao oblici mobilnosti. Također, ovo je jedna od mjer predložena u Master planu za integrirani prijevoz putnika (mjera M-I-4 „Izgradnja biciklističke infrastrukture“ i mjera M-0-9 „Uvođenje i dodatni razvoj sustava javnih bicikala“). Izgrađena prihvatna cikloturistička točka.	-	13.791,20	3.517,92	
Uvođenje europskih normi vezanih za automobilsku industriju	Nije započeto	n/a		-	47.381,95	12.073,22	
Nabava novih vozila u Gradskoj upravi i Gradskim poduzećima u skladu s kriterijima Zelene javne nabave	Nije započeto	n/a		-	444,00	117,79	
Poticanje korištenja javnog prijevoza	U tijeku	Nastavak aktivnosti	Grad Varaždin subvencionira karte za javni gradski prijevoz, drastično povećanje broja putnika (2016. i 2017.).	1.200.000	-	-	

Energetska obnova autobusnog kolodvora Varaždin	Završeno	2018.	Obnova autobusnog kolodvora Varaždin (adaptacija i dogradnja zgrade, promjena krova i ličenje nosive čelične konstrukcije, izgradnja terase i zelenog krova). Mjera M-I-9 „Uređenje svih stajališta javnog prijevoza u skladu sa pravilnicima“ iz Master plana za integrirani prijevoz putnika.	7.000.000	490,49	99,08
Izgradnja punionice za električne autobuse	U tijeku	Nastavak aktivnosti	U sklopu autobusnog kolodvora Varaždin, postavit će se punionice za električne autobuse te nabava istih (mjera iz Master plana za integrirani prijevoz putnika M-O-11 „Povećanje ekološki prihvatljivih vozila javnog prijevoza).	750.000	-	-
Nabava novih vozila s malom emisijom CO ₂	U tijeku	Nastavak aktivnosti	Zamjena postojećih i kupovina novih vozila po „zelenim kriterijima“.	2.000.000	45,50	11,00
Postavljanje punionica za električna vozila	U tijeku	Nastavak aktivnosti	Na području Grada postavljeno je 6 punionica za električna vozila - ispunjenje cilja M-I-11 „Razvoj terminala za punjenje električnih vozila“ iz Master plana za integrirani prijevoz putnika.	420.000	-	-

				Planira se postavljanje još nekoliko na području grada.			
	Poboljšanje pješačke infrastrukture	U tijeku	Nastavak aktivnosti	Mjera planirana u Master planu za integrirani prijevoz putnika M-I-1 „Poboljšanje pješačke infrastrukture“.	-	-	-
	Izgradnja intermodalnih terminala i stajališta u sustavu javnog prijevoza	U tijeku	Nastavak aktivnosti	Mjera planirana u Master planu za integrirani prijevoz putnika M-I-5 „Izgradnja intermodalnih terminala, mjesta integracije i stajališta u sustavu javnog prijevoza“.	-	-	-
	Integracija sustava javnog prijevoza	U tijeku	Nastavak aktivnosti	Mjera planirana u Master planu za integrirani prijevoz putnika M-O-2 „Integracija sustava javnog prijevoza“.	-	-	-
Javna rasvjeta	Zamjena starih rasvjetnih tijela s energetski učinkovitijim rasvjetnim tijelima (LED) ¹²	U tijeku	Nastavak aktivnosti	Potrebno je zamijeniti sva neučinkovita rasvjetna tijela sa LED rasvjetnim tijelima.	2.270.000	501,98	188,74
	Regulacija javne rasvjete	U tijeku	Nastavak aktivnosti		1.404.000	261,70	98,40
Ukupno					234.896.258	271.925,84	55.907,53

¹² Zbog napretka tehnologije, predložena je zamjena svih svjetiljki u učinkovitijim LED rasvjetnim tijelima koja su mnogo prihvatljivija od VTNa rasvjetnih tijela.

9.1 Usklađivanje SEAP-a s planom razvoja prometnog sustava

Budući da je 2017. godine na regionalnoj razini donesen Master plan za integrirani prijevoz putnika, mjere iz SEAP-a vezane za promet usklađene su s navedenim planom. Cilj ove aktivnosti je povećanje učinka mjera energetske učinkovitosti u prometu, smanjenje emisija CO₂ te poticanje niza dobrobiti za okoliš i kvalitetu življenja kroz usklađenje planskih i strateških dokumenata. Tablica 54 prikazuje plan mjera za razvoj prometnog sustava koje su predviđene Master planom za integrirani prijevoz putnika, a zelenom bojom su označene mjere koje su predviđene u SEAP-u.

Tablica 54 Plan mjera za razvoj prometnog sustava

	R.B.	Mjera	Opis mjere
Infrastrukturne mjere	M-I-1	Poboljšanje pješačke infrastrukture	Potrebno je orijentirati se na povećanje pješačkog prometa u svrhu promocije održive mobilnosti. Mreža nogostupa od presudne je važnosti kako bi se povećala mobilnost i dostupnost gradskih područja i sustava javnog prijevoza. Također vrlo bitno, u pogledu sigurnosnih standarda, da se razvoj nove infrastrukture uskladi sa zadnje dostupnim standardima (izgradnja rampi za osobe s posebnim potrebama). Kako bi se dodatno potaknulo pješačenje građana potrebno je izgraditi dovoljan broj klupa za sjedenje uz pješačke staze.
	M-I-2	Proširenje pješačkih staza	Pješaci bi trebali biti u mogućnosti pristupiti bilo kojem mjestu hodajući po najkraćoj sigurnoj stazi ne dolazeći u dodir sa motornim vozilima. Trenutna mreža pješačkih staza treba osigurati povezanost bez prepreka. Također, jedan od elemenata udobnosti koji se mora uzeti u obzir je širina pješačke staze, da se može hodati bez osjećaja prevelike zagušenosti, a nagib treba biti udoban za starije osobe i osobe s invaliditetom za upravljanje.
	M-I-3	Razdvajanje pješačkih zona od ostalih vrsta prometa	Pješačka zona je prostor koji je uveden kako bi se očuvalo koncept otvorenog prostora i omogućio komforan i siguran tok pješačkog prometa. Jedan od ciljeva je ograničiti dostupnost vozila u gradskim središtima i rezervirati ga za pješake. Na taj će se način smanjiti broj točaka na kojima se presijecaju tokovi pješaka i motoriziranog prometa. Takva mjera povećat će sigurnost svih sudionika u prometu, povećati popularnost pješačenja (utječe na smanjenje motoriziranog prometa) i smanjenje emisije štetnih plinova u atmosferu.
	M-I-4	Izgradnja biciklističke infrastrukture	Pravilno izgrađena biciklistička infrastruktura osigurat će sigurno kretanje biciklista. Postojeće biciklističke staze potrebno je uskladiti sa Pravilnikom o biciklističkoj infrastrukturi i izgraditi nove. Uz biciklističke staze potrebno je izgraditi odgovarajuće stalke za bicikle (npr. "klamerice") posebice na frekventnim gradskim lokacijama.

	M-I-5	Izgradnja intermodalnih terminala, mesta integracije i stajališta u sustavu javnog prijevoza	Izgraditi mrežu intermodalnih terminala, mesta integracije i novih stajališta javnog prijevoza kako bi se putnicima, uključujući i osobe s teškoćama u kretanju, omogućio jednostavan i brz prelazak sa jednog prijevoznog moda na drugi, na području obuhvata projekta.
	M-I-6	Uvođenje Park & Ride sustava	Park & Ride sustav je savršeno proširenje sustava javnog prijevoza. Izgradnja parkirališta prakticira se u kolodvorima izvan centra grada. Ljudi mogu koristiti svoj vlastiti automobil do najbližeg željezničkog kolodvora kako bi svoje putovanje nastavili održivim modom prijevoza. Dugoročno, to će dovesti do većeg modalnog udjela za javni prijevoz, koji je izravno povezan s brojem automobila na gradskim ulicama. Ovaj sustav može smanjiti dnevni promet kretanja putnika s automobilima i povećati korištenje javnog prijevoza. Smanjenjem broja automobila na ulicama, sustav će smanjiti emisije CO ₂ , povećati učinkovitosti Prometnog sustava, i dostupnost na svim gradskim područjima.
	M-I-7	Izgradnja novih stajališta za prigradski željeznički promet	Za uspostavljanje dobre prigradske uslugu na području obuhvata projekta potrebno je izgraditi dodatna željeznička stajališta. Izgradnja novih stajališta treba biti u skladu sa najnovijim standardima u pogledu sigurnosti, zaštite okoliša, održivost i dostupnosti. Poseban naglasak treba dati osobama sa smanjenom pokretljivošću. Osim toga, nova željeznička stajališta trebaju biti opremljene sa stajalištima za bicikle, parkiralištima (P&R), dizalima, izvodom iz voznog reda i ostalom potrebnom opremom.
	M-I-8	Uvođenje ERTMS-a	Na cijelom Mediteranskom koridoru potrebno je ugraditi ERTMS sustav kako bi se ostvarila interoperabilnost, povećao kapacitet i razina sigurnosti. Europski željeznički prometni sustav upravljanja (ERTMS) se sastoji od dva dijela - GSM-R (globalni sustav mobilnih komunikacija za željeznice) i ETCS (sustav kontrole Europskih vlakova). Sustav se razdvaja na 3 razine. Ova mjera predlaže uvođenje na prvoj razini, što rezultira povećanjem kapaciteta (do 40%), brzina, sigurnost (za prijevoz putnika i tereta) i pouzdanosti, te minimiziranje troškova proizvodnje i održavanja. Nakon uvođenja prve razine, prijedlog je da se nastavi razvoj do viših razina, koji će omogućiti još više pogodnosti.
	M-I-9	Uređenje svih stajališta javnog prijevoza u skladu sa pravilnicima	Svi kolodvori i stajališta (uključujući željezničke i autobusne) trebaju biti u skladu s posljednjim sigurnosnim standardima i sveopće pristupačnosti. To znači da se kolodvori i stajališta koji nisu standardizirani trebaju rekonstruirati u skladu s pravilima sigurnosti,

		dostupnosti i drugih važnih standarda koji se odnose na specifični tip stanice (autobusne stanice, željeznička službena mjesta).
M-I-10	Povećati broj prometnih traka rezerviranih za vozila javnog prijevoza	Za povećanje prosječne brzine vozila javnog gradskog prijevoza u gradovima je potrebno povećati broj cestovnih traka rezerviranih samo vozilima javnog prijevoza. To će smanjiti vrijeme putovanja što znači da će veći broj ljudi koristiti javni prijevoz i manje ljudi će koristiti osobna vozila što je izravno povezano s prometnim gužvama. Navedene trake poželjno je implementirati na način da se prenamjene postojeće kolničke trake.
M-I-11	Razvoj terminala za punjenje električnih vozila	Zbog sve većeg broja električnih vozila, postoji potreba za električnim stanicama za punjenje, koje bi trebale biti opremljene s najnovijim tehnologijama i nuditi brzo i pouzdano punjenje. U početku parkirna mjesta s mogućnošću punjenja mogu biti smještена na često posjećene lokacije kao što su gradske garaže ili u trgovačkim centrima. Nakon toga, mreža bi trebala biti proširena na ostala područja, i pružati module za punjenje koji se mogu koristiti za dijeljenje automobila sustav ili električnih bicikala.
M-I-12	Implementacija ITS tehnologije na glavnim cestovnim pravcima	ITS rješenja na glavnim cestovnim pravcima će pomoći pri upravljanju visoke razine prometa i tereta da se smanje zagušenja i prometne nesreće. Informacije u realnom vremenu mogu biti pružene kontrolnim centrima u prometu i korisnicima. Upravljanje prometom, sustavi kontrole i infrastruktura obuhvaćaju inteligentni nadzor vozila, adaptivnu kontrolu prometa, upravljanje nesrećama i informatičkih sustava za putnike, za autoceste i okolne magistrale, kako bi se osigurale integrirane operacije.
M-I-13	Prilagodba infrastrukture osobama s posebnim potrebama	Postojeća infrastruktura na kolodvorima i stajalištima u cilju povećanja pristupačnosti osobama sa smanjenom mobilnosti treba biti prilagođena. Prilagodba na kolodvorima podrazumijeva izgradnju liftova, pokretnih stepenica, toaleta sa pristupom za invalidska kolica, zvučne informativne najave. Prilagodba na stajalištima treba ići u smjeru olakšavanja ulaza/izlaz osobama sa smanjenom mobilnosti i zvučne informativne najave.
M-I-14	Izgradnja i modernizacija željezničko-cestovnih prijelaza	Potrebna su ulaganja u opremu nužnu za sigurno odvijanje prometa na željezničko-cestovnim prijelazima. Ciljevi Europske unije jesu osiguranje svih željezničko-cestovnih prijelaza sa minimalnom opremljenosti koja podrazumijevaju zvučnu, svjetlosnu signalizaciju, te opremljenost polubranicima. Također, jedan od osnovnih ciljeva je postepeno odvajanje cestovnog prometa od željezničkih sustava denivelacijom.

	M-I-15	Izgradnja informacijske infrastrukture za upravljanje sustavom i kvalitetno informiranje korisnika	Pružiti točne i pravodobne informacije za prijevoz korisnicima je kritični element poslovanja i upravljanja transportnog sustava. Sustav razmatra uvođenje mobilnih aplikacija, prikazuje informacije o postajama, web stranice s jednostavnim rasporeda, informacijski sustavi u svim vozilima itd. Sustav će unaprijediti rad i upravljanje cijelim sustavom i nuditi će veću pouzdanost i "user friendly" uslugu putnicima.
	M-I-16	Nabavka i/ili prilagodba vozila javnog prijevoza osobama s posebnim potrebama	Potrebno je prilikom nabave novih vozila javnog prijevoza (vlakovi i autobusi) voditi računa da su prilagođeni potrebama osoba sa smanjenom mobilnosti, kako bi im se olakšao ulaz/izlaz te osigurala sigurnost prilikom vožnje.
Organizacijske mjeru	M-O-1	Uvođenje i razvoj koridora za učenike	Ulice za školarce predstavljaju rute na kojima djeca mogu hodati sama i na siguran način, s ciljem upoznavanja njihovog susjedstva i poboljšanja osjećaja orientacije. Mjera predlaže uvođenje projekta "Učeničkih koridora" koji podrazumijeva educiranje stanovništva, osoblja barova, restorana, trgovina i sl. na rutama koje djeca koriste na putu prema školi kako bi se djeci pružio dobar primjer (npr. prilikom prelaska ceste). Uz to na koridorima bi se trebali rješavati svi potencijalni problemi uzimajući u obzir da se njima kreću djeca (npr. ugradnja naprava za smirivanje prometa, povećanje preglednosti, izgradnja zaštitnih ograda i sl.).
	M-O-2	Integracija sustava javnog prijevoza	Cijeli sustav javnog prijevoza treba revidirati što znači da sve autobusne i željezničke linije bi se trebale temeljiti na principima ponude i potražnje s ciljem poboljšanja međužupanijske, županijske i gradske povezanosti (s obzirom na cijenu/vrijeme putovanja) biti konkurentniji od privatnih mobilnosti automobila.
	M-O-3	Uvođenje sustava prigradske željeznice	Na cijelom području projekta potrebno je maksimalno iskoristiti željeznički sustav posebice u pogledu javnog gradskog i prigradskog prijevoza. Potrebno je implementirati sustav prigradske željeznice koji će biti integriran sa ostalim prijevoznim modovima (autobus, sustavi javnih bicikala, "car sharing" sustav) pružajući povezanost svih županijskih područja u razumnom vremenu konkuriranja osobnome vozilu.
	M-O-4	Uvođenje zajedničkog tarifnog sustava	Uvođenje zajedničkog tarifnog sustava omogućava korištenje svih prijevoznih modova uključenih u sustav IPP-a (željezница, autobusni prijevoz, car sharing sustav, sustavi javnih bicikala itd...), uz zajedničku tarifu i prijevoznu kartu. Zajednički tarifni sustav omogućuje jednostavno korištenje JP-a, povećava njegovu popularnost što za posljedicu ima smanjeno korištenje automobila, a time i smanjenje prometnih gužvi.

	M-0-5	Uvođenje integriranog taktnog voznog reda	Uvođenje taktnog voznog reda u željezničkom i autobusnom sustavu ukoliko je interval slijedeњa dulji od 10 minuta. Potrebno je koristiti intervale od 10, 20, 30 i 60 minuta. Takvi intervali u obliku voznog reda lako su pamtljivi što krajnjim korisnicima omogućuje jednostavnije korištenje javnog gradskog prijevoza. Također, potrebna je integracija voznih redova svih modova javnog prijevoza. Osnovu prijevoza čini željeznički sustava i na njega se nadovezuju ostali sustavi. Prilikom integracije potrebno je voditi računa o vremenima potrebnima za promjenu prijevoznog sredstva na intermodalnim terminalima. Na taj se način olakšava korištenje sustava javnog prijevoza te smanjuje ukupno vrijeme putovanja što za korisnika predstavlja jedan od glavnih uvjeta pri odabiru načina prijevoza.
	M-0-6	Osnivanje komunalnog pod odsjeka / Prometnog ureda	Osnivanje tijela koji će imati zadatak da koordinira, razvija, unaprjeđuje i nadzire sveukupni sustav gradske i prigradske mobilnosti. Također, u suradnji s državnim tijelima (Ministarstvom pomorstva, prometa i infrastrukture) koordinira strateški razvoj javnog prijevoza na utvrđenom administrativnom području unije. Tijelo se u načelu osniva od strane jedinica lokalne samouprave (županije, općine, gradovi), međutim moguća su i javno-privatna partnerstva. Temelj za osnivanje tijela će biti Zakon o Integriranom prijevozu putnika čiji prijedlog Nacrta je u izradi.
	M-0-7	Uvođenje usluge javnog prijevoza na zahtjev	U područjima gdje uvođenje konvencionalnog voznog reda nije moguće zbog nedostatne prijevozne potražnje (manja naselja) uspostavlja se usluga "prijevoza na zahtjev". Usluga omogućuje povezanost manjih naselja sa sustavom javnog prijevoza te je integrirana sa ostatkom sustava JP-a.
	M-0-8	Uvođenje "car sharing" sustava	Car sharing sustav je sustav javnih automobila integriran u sustav javnog prijevoza. Uvođenje sustava provodi se u cilju povećanja mobilnosti unutar grada na održiv i ekološki prihvatljivih način. Sustav može biti osnovan kao gradsko poduzeće ili za njega može biti dana koncesija. Ova mjera rezultirat će smanjenim brojem vozila unutar grada, u povećanjem mobilnosti stanovnika, poštujući ekološku prihvatljivost i održivost.
	M-0-9	Uvođenje i dodatni razvoj sustava javnih bicikala	Bicikli u ovom sustavu dostupni su svima tijekom cijelog dana i korisnik može ostavljati bicikl na bilo kojem terminalu u gradu. Sustav će pružiti odličnu alternativu automobilu na kraćim udaljenostima (5-7km) čime se smanjuje motorizirani promet u gradovima. Sustav javnih

		bicikala trebao bih imati dobro razvijenu mrežu terminala kako bi ga moglo koristiti što više korisnika.	
M-0-10	Uvođenje novih kanala za prodaju karata	U cijelom sustavu mreže javnog prijevoza treba primijeniti nove kanale za prodaju karata. Primjeri su: strojevi za kupnju ulaznica, internet ulaznice, mobilna aplikacija za ulaznice, beskontaktna ulaznice i slično. Novi kanali prodaje će poboljšati dostupnost ulaznica i ponuditi pojednostavljen i "user friendly" sustav za sve vrste putnika (redovite putnike, turiste i slično).	
M-0-11	Povećanje ekološki prihvatljivih vozila javnog prijevoza	Nabavka vozila javnog prijevoza pogonjenih alternativnim/kombiniranim izvorima energije (osnovni cilj prometne politike Europske unije jest smanjenje utjecaja Prometnog sustava na okoliš). Potrebna je implementacija većeg broja vozila - modernizacija vozognog parka javnog prijevoza kako bi se povećala energetska učinkovitost i koristila ekološki prihvatljiva vozila.	
M-0-12	Uvođenje prioritizacije vozila javnog gradskog prijevoza	Za bržu uslugu javnog prijevoza koja će za putnike biti atraktivnija treba biti uvedena prioritizacija vozila javnog prijevoza na raskrižjima. To znači da bi sustav semafora trebao biti integriran s GPS uređajem u autobusima. Kada autobus stiže do raskrižja, semafor automatski postavlja zeleno svjetlo iz smjera kojeg dolazi autobus.	
Ostale mjere	M-OS-1	Kontinuirano prikupljanje podataka o mobilnosti i funkcioniranju sustava	Potreba za kontinuiranim prikupljanjem prometnih podataka uz redoviti plan prikupljanja podatka. Potrebno je definirati koji dionici prikupljaju koju vrstu prometnih podataka, na koji način te koliko često.
	M-OS-2	Kreiranje baze podataka bitnih za razvoj JP-a	Uspostava zajedničke baze podataka u cilju poboljšanja i gospodarenja podacima i informacijama potrebnih za donošenje strateških smjernica te unapređenje kvalitete upravljanja javnim prijevozom. Podaci relevantni za poboljšavanje i razvoj javnog prijevoza trebaju biti dostavljeni nadležnom tijelu (Prometni ured/Prometan uprava) koji upravlja i nadzire uspostavljenim integriranim prijevozom na području obuhvata projekta.
	M-OS-3	Utvrđivanje minimalnih kriterija mobilnosti građana	Kvaliteta javnog prijevoza definirana je kriterijima širine usluge, njezine učestalosti, dostupnosti informacija, kvaliteti infrastrukture itd.
	M-OS-4	Edukacije za građane o učinkovitom i sigurnom načinu korištenja JP-a	Osmišljavanje i organizacija edukacije za građane, posebice za ranjive skupine, o učinkovitom i sigurnom načinu korištenja JP-a. Potreba za uključivanje i davanje potpore civilnim organizacijama i udrušugama koja promoviraju prava putnika.

	M-OS-5	Organiziranje promotivnih kampanja o prednostima javnog prijevoza	Potreba za promocijom prepoznatljivosti branda javnog prijevoza, pogotovo IPP-a putem raznih medija (plakati, televizija, razne promocije, akcije, radio, novine itd.).
	M-OS-6	Edukacija zaposlenika javnih prijevoznika o ekonomičnoj i sigurnoj vožnji te o komunikaciji s putnicima	Kako bi prijevoznici u sustavu integriranog javnog prijevoza svojim korisnicima pružili najkvalitetniju uslugu te pravovremenu i kvalitetnu informaciju, biti će potrebno raditi kontinuirane edukacije zaposlenika, kako bi se prvenstveno oni upoznali sa novim uslugama. Sustav integriranog prijevoza biti će na svim strateškim i organizacijskim razinama gospodaren od strane Prometnog ureda/prometne uprave.
	M-OS-7	Uvođenje video nadzora u vozila javnog prijevoza, na prometnice i stajališta JP-a	Video nadzor potrebno je uvesti u vozila javnog prijevoza gdje je moguće (do 2025 u sva vozila javnog prijevoza), na prometnice i stajališta javnoga prijevoza kako bi se povećala sigurnost korisnika javnog prijevoza, smanjenje kriminalne radnje, povećala uspješnost identifikacije počinitelja prekršajnih i kaznenih djela, smanjio broj vožnji bez prijevoznih karata, vandalizam na inventar vozila i stajališta, te trošak održavanja i popravaka.
	M-OS-8	Nabavka opreme i edukacija djelatnika za održavanje vozila i infrastrukture i ostalih sastavnica JP-a radi uspostave najviših sigurnosnih standarda u eksploataciji	Potrebna su ulaganja u opremu nužnu za održavanje voznog parka, te kontinuirana edukacija osoblja u cilju držanja koraka sa najvišim normama sigurnosti vozila, ali i kvalitete održavanja infrastrukture javnog prijevoza

10 Mjerila izvrsnosti (engl. *Benchmark of Excellence*)

U sljedećem poglavlju su prikazane mjeru energetske učinkovitosti čija je provedba dobar primjer i putokaz ka ostvarenju planova Akcijskog plana. Spomenute mjeru su dobar primjer povećanja energetske učinkovitosti, korištenja obnovljivih izvora energije te smanjenja energetske potrošnje i emisija CO₂ u Gradu Varaždinu.

10.1 Energetska obnova kolodvora Varaždin

Autobusni kolodvor u Varaždinu, kroz koji na dan prođe četiri tisuće putnika, izgrađen je 1965. godine i od tada nije obnavljan. Tromjesečni radovi obuhvaćali su adaptaciju i dogradnju zgrade, promjenu krova i ličenje nosive čelične konstrukcije, izgradnju terase i zelenog krova, a građevina od 290 m² dobila je još 80 te terasu na građevini od 75 m² (Slika 65). Uz zgradu kolodvora, nalazi se i punionica za električna vozila, a u planu je izgradnja punionice za električne autobuse te nabava istih. Ovim projektom je Grad dobio moderan, zeleni autobusni kolodvor kojih ima vrlo malo u Hrvatskoj. Troškovi adaptacije kolodvora iznosili su 7 milijuna kuna, financirano od strane vlasnika AP Varaždin, Presečki Grupe.

Slika 65 Obnovljeni autobusni kolodvor u Varaždinu

10.2 Energetska obnova zgrada u vlasništvu Grada

Ova mjera obuhvaća rekonstrukciju vanjske ovojnica i sanaciju krovišta na zgradama u vlasništvu Grada (mjera #5, Tablica 52). Fond za zaštitu okoliša i energetsku učinkovitost sufinancira energetsku obnovu zgrada i to:

- ugradnju/zamjenu energetski učinkovite stolarije
- obnovu vanjske ovojnice
- obnovu krovišta.

Energetska obnova zgrada u vlasništvu Grada Varaždina je rezultirala energetskim uštedama za 980 MWh/godišnje i smanjenjem emisija CO₂ za 198 t/godišnje.

Ukupni troškovi provedbe ove mjere su iznosili 11.400.000 kn pri čemu je za navedenu obnovu Fond za zaštitu okoliša i energetsku učinkovitost sufinancirao do 57 % opravdanih troškova na nekoliko objekata dok je ostatak troškova financiran iz proračuna Grada. Slika 66 prikazuje radove na energetskoj obnovi vrtića u Gradu Varaždinu te kako zgrada izgleda nakon obnove.

Slika 66 Energetska obnova vrtića u Varaždinu

10.3 Energetska obnova obiteljskih kuća

Ova mjera obuhvaća rekonstrukciju vanjske ovojnica i sanaciju krovišta obiteljskih kuća (mjera #19, Tablica 52). Grad Varaždin u suradnji sa Fondom za zaštitu okoliša i energetsku učinkovitost sufinancira energetsku obnovu kućanstva i to:

- ugradnju/zamjenu energetski učinkovite stolarije
- obnovu vanjske ovojnice
- obnovu krovišta.

Energetska obnova obiteljskih kuća u Gradu Varaždinu je rezultirala energetskim uštedama za 2.543 MWh/godišnje i smanjenjem emisija CO₂ za 248 t/godišnje.

Ukupni troškovi provedbe ove mjere su iznosili 6.500.000 kn pri čemu je za navedenu obnovu Fond za zaštitu okoliša i energetsku učinkovitost je sufinancirao 40 % opravdanih troškova, a Grad Varaždin dodatnih 10 %. Slika 67 prikazuje primjer kuće prije i nakon energetske obnove.

Slika 67 Primjer energetske obnove kuće

11 Analiza utrošenih sredstava

Budući da troškovi za provedbu mjera energetske učinkovitosti nadilaze finansijske mogućnosti Varaždina, dio sredstava je osiguran iz sljedećih izvora financiranja:

- nacionalni izvori financiranja (FZOEU, ministarstva)
- europski izvori financiranja
- alternativni izvori financiranja (npr. vlastita sredstva građana, donacije).

Ukupni troškovi provedbe svih mjera predviđenih Akcijskim planom energetski održivog razvijanja do 2020. godine procijenjeni su na ~ 235 mil. kn, od čega je su realizirane mjere u vrijednosti ~ 40,3 mil. kn. Uz predviđene mjere, realizirane su i novouvedene mjere u vrijednosti 36,7 mil. kn. Procijenjeni trošak svih realiziranih mjera (predviđenih Akcijskim planom i novouvedenih) procijenjen je na preko 77 mil. kn.

Među kapitalnim provedenim i djelomično provedenim mjerama ističu se:

- Rekonstrukcija vanjske ovojnice i sanacija krovišta na zgradama u vlasništvu Grada ~ 7,1 mil. kuna
- Rekonstrukcija vanjske ovojnice i sanacija krovišta obiteljskih kuća i višestambenih zgrada ~ 25 mil. kuna
- Zamjena sustava grijanja u zgradama komercijalnog i uslužnog sektora ~ 11 mil. kuna
- Izgradnja zgrada prema niskoenergetskim standardima ~ 13,6 mil. kuna.

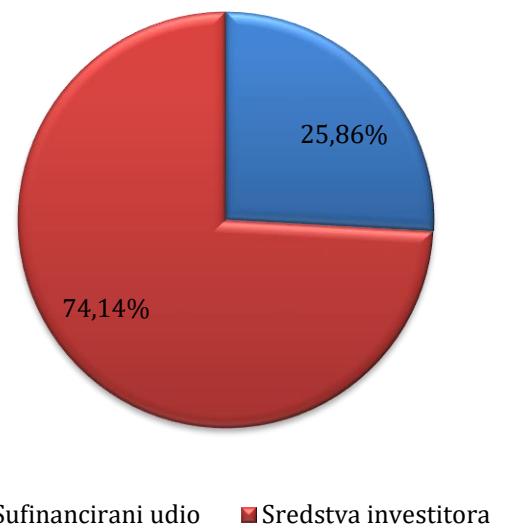
Prema prethodno izvedenoj analizi potrošnje energije i analizi emisija CO₂, navedeni projekti uvelike su doprinijeli smanjenju emisija CO₂ u zgradama u vlasništvu Grada (22,18 %) te u stambenom sektoru (27,40 %) te (Poglavlja 8.1.1 i 8.1.3).

Ukupni troškovi provedbe mjera energetske učinkovitosti iznose 77.130.500 kn od čega je 25,86 % sredstava sufinancirano od strane Fonda za zaštitu okoliša i energetsku učinkovitost i to u iznosu od 19.945.900 kn.

Tablica 55 i Slika 68 prikazuju ukupno utrošena sredstva i udio sufinanciranih sredstava za provođenje svih mjera povećanja energetske učinkovitosti.

Tablica 55 Ukupni trošak provedenih mjera i postotak sufinanciranja po podsektorima

Sektor	Podsektor	Ukupni trošak mjera [kn]	Ukupni trošak mjera [€] ¹³	Iznos sufinanciranja [€]	Postotak [%]
Zgradarstvo	Zgrade u vlasništvu Grada	8.939.800	1.205.475 ¹⁴	450.850	37,40
	Kućanstva	27.919.200	3.764.725	1.734.466	46,07
	Komercijalni i uslužni sektor	27.581.400	3.719.175	504.261	13,56
Javna rasvjeta		1.620.000	218.447	0	-
Promet		11.070.100	1.492.732	0	-
Ukupno		77.130.500	10.400.553	2.689.577	25,86

Slika 68 Udio sufinanciranih sredstava u ukupnom investiranom iznosu svih mjera povećanja energetske učinkovitosti

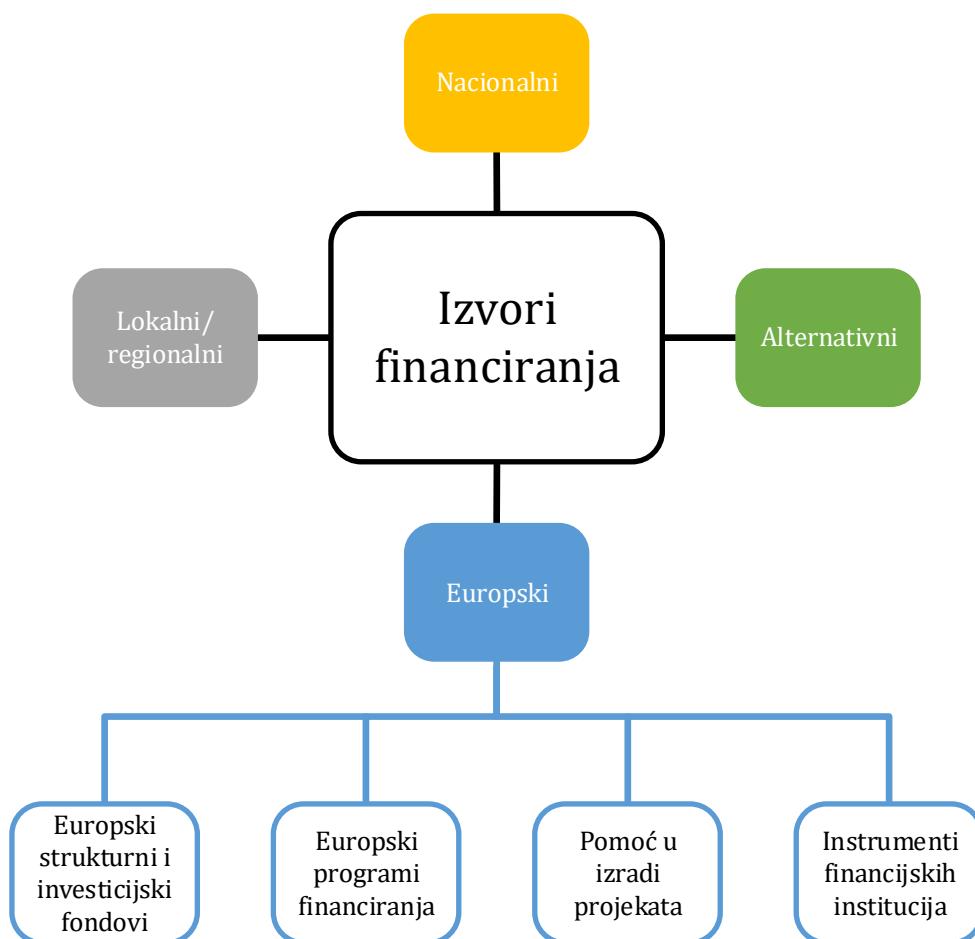
¹³ Troškovi provedbe i implementacije mjera energetske učinkovitosti su prikazani i u eurima zbog potrebe unošenja izvještaja u SEAP obrazac.

¹⁴ Na dan izrade analize, srednji tečaj eura prema HNB-u iznosi je 1 EUR = 7,416001 HRK.

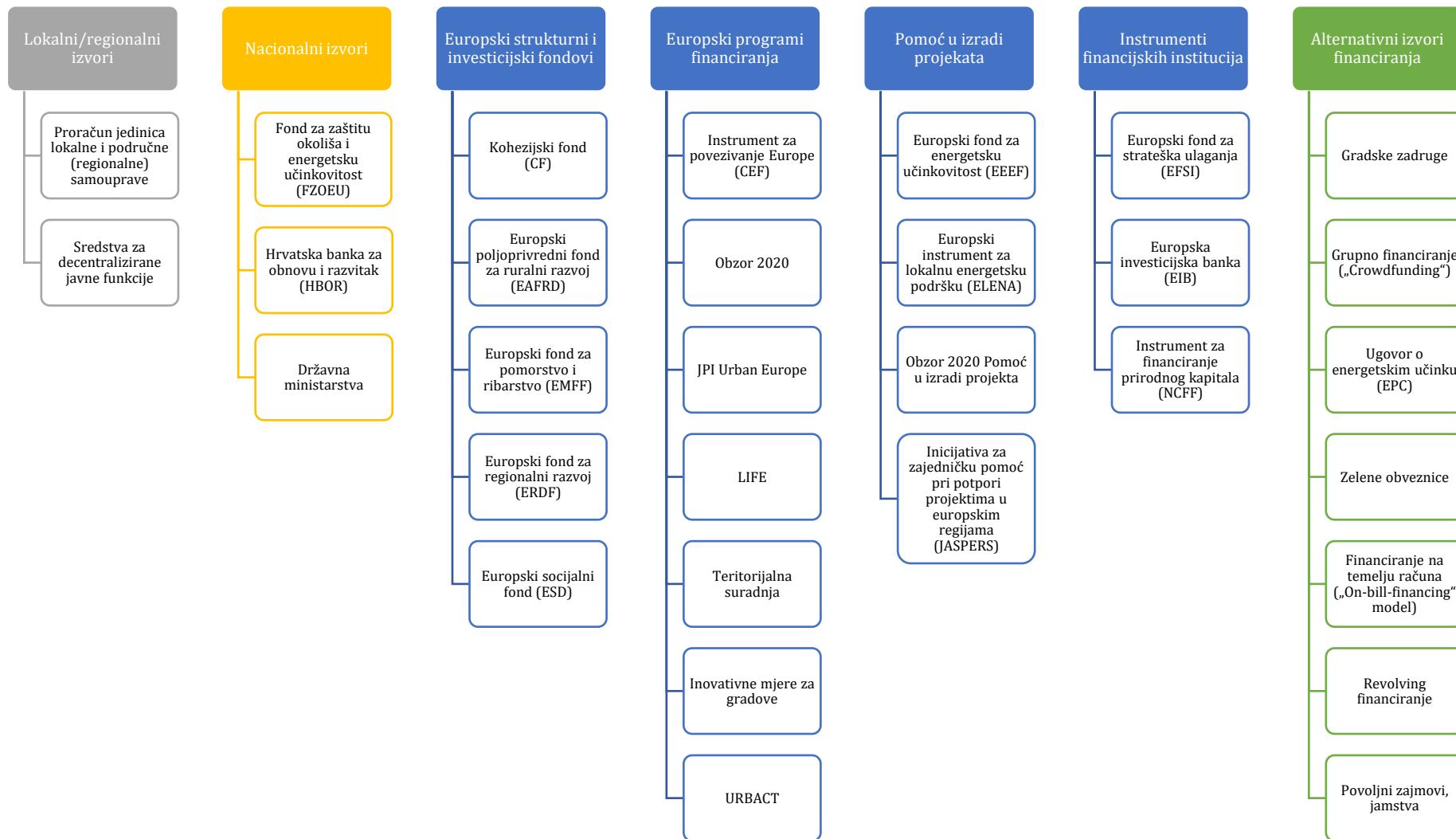
12 Prijedlog izvora financiranja predloženih mjera

Realizacija predloženih mjera može zahtijevati značajna ulaganja. Hrvatskoj kao punopravnoj članici Europske unije otvorene su mogućnosti za povlačenje sredstava iz Strukturnih i Kohezijskih fondova, a povećani su i dostupni izvori financiranja. Osim Strukturnih i Kohezijskih fondova, na raspolaganju su i drugi odnosno modeli financiranja. ESCO model, revolving fondovi i javno – privatno partnerstvo samo su neki od izvora financiranja koji bi mogli doprinijeti oživljavanju investicijskih aktivnosti, a u ovom se trenutku ne koriste u značajnoj mjeri. Iz Europskih programa financiranja dobivaju se izravni finansijski poticaji javnim tijelima za izradu profitabilnih projekata. Za potporu projekata koriste se i finansijski proizvodi poput jamstava i vlasničkog kapitala.

Osnovna i detaljna podjela izvora financiranja prikazana je u nastavku, Slika 69 i Slika 70.

Slika 69 Izvori financiranja

Slika 70 Podjela glavnih izvora financiranja

12.1 Lokalni/regionalni izvori financiranja

Proračun jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave

Sredstva iz Gradskog i Županijskog proračuna mogu se iskoristiti u provedbi projekata.

Sredstva za decentralizirane javne funkcije

Jedinicama koje su preuzele decentralizirane funkcije, a iz dodatnog udjela u porezu na dohodak ne ostvare dovoljno sredstava do razine minimalnoga finansijskog standarda država dodjeljuje sredstva iz fonda izravnavanja.

12.2 Nacionalni izvori financiranja

Fond za zaštitu okoliša i energetsku učinkovitost (FZOEU)

Fond za zaštitu okoliša i energetsku učinkovitost (FZOEU) središnje je mjesto prikupljanja i ulaganja izvanproračunskih sredstava u programe i projekte zaštite okoliša i prirode, energetske učinkovitosti i korištenja obnovljivih izvora energije. Sredstva za financiranje aktivnosti Fonda osiguravaju se iz namjenskih prihoda od onečišćivača okoliša. Dodjela sredstava vrši se na temelju provedenog javnog natječaja odnosno javnog poziva. Korisnici sredstava Fonda mogu biti jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave te ostale pravne i fizičke osobe. Djelatnost Fonda obuhvaća poslove u svezi s financiranjem pripreme, provedbe i razvoja programa i projekata i sličnih aktivnosti u području očuvanja, održivog korištenja, zaštite i unapređivanja okoliša, korištenju obnovljivih izvora energije i poboljšanju energetske učinkovitosti. Fond je direktno utjecao na povećanje ulaganja u energetiku u javnom, ali i u privatnom sektoru.

Hrvatska banka za obnovu i razvitak (HBOR)

HBOR je državna razvojna i izvozna banka koja je uspostavila sljedeća tri programa za potporu projektima iz sektora energetike:

- program kreditiranja projekata zaštite okoliša, energetske učinkovitosti i obnovljivih izvora energije
- sporazum o suradnji s FZOEU o subvencioniranju kreditnih linija HBOR-a
- suradnja s EIB-om (Europska investicijska banka) – Darovnica iz Programa Europske komisije EEFF (Energy Efficiency Finance Facility).

Državna ministarstva

Proračun Ministarstva gospodarstva (MINGO) i Ministarstva graditeljstva i prostornog uređenja (MGIPU)

Sredstva iz Proračuna Ministarstva gospodarstva i Ministarstva graditeljstva i prostornoga uređenja mogu se iskoristiti u provedbi mjera energetske učinkovitosti.

12.3 Europski izvori financiranja

Europskim izvorima financiranja provedbe mjera energetske učinkovitosti pripadaju Europski strukturni i investicijski fondovi, Europski programi financiranja, Pomoć u izradi projekata i Instrumenti finansijskih institucija.

12.3.1 Europski strukturni i investicijski fondovi

Ova grupa financiranja je usmjerenica kroz operativne programe u državama članicama a sastoji se od:

1. Kohezijski fond (engl. Cohesion Fund - CF)
2. Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj (engl. European Agricultural Fund for Rural Development - EAFRD)
3. Europski fond za pomorstvo i ribarstvo (engl. European Maritime Fisheries Fund - EMFF)
4. Europski fond za regionalni razvoj (engl. European Regional Development Fund - ERDF)
5. Europski socijalni fond (engl. European Social Fund - ESF).

Kohezijski fond

Kohezijski fond potiče ulaganja u prioritetne transeuropske transportne mreže i ulaganja u energente ili transport koji imaju koristi od okoliša u smislu energetske učinkovitosti, uporabe obnovljivih izvora energije, unaprjeđenja transporta i potpore intermodalnih oblika prijevoza. Kako bi se financirao iz Kohezijskog fonda projekt mora biti u skladu s operativnim programom regije/područja. Aplikacije za program mogu se podnijeti nacionalnom upravljačkom tijelu. CF se može koristiti i u obliku finansijskih instrumenata. Svi Europski strukturni i investicijski fondovi (ESI fondovi) koji uključuju CF mogu se koristiti u sklopu integriranih paketa na lokalnoj, regionalnoj i nacionalnoj razini kroz teritorijalno integrirane instrumente poput Lokalnog razvoja pod vodstvom zajednice (CLLD) i Integriranih teritorijalnih ulaganja (ITI).

Podrška za:

- razvoj „mjera EnU i OIE“
- provedba „mjera EnU i OIE“ (blaže mjere, npr. podizanje svijesti, uključivanje dioničara)
- provedba „mjera EnU i OIE“ (obvezujuće mjere).

Informacije o financiranju (vrsta financiranja i sufinanciranje):

- bespovratna sredstva
- finansijski instrumenti
- tehnička pomoć
- instrumenti sufinanciranja: zajam, jamstvo, vlasnički kapital
- razina sufinanciranja programa iz Kohezijskog fonda može doseći najviše 85 % troškova programa.

Informacije o korisnicima (tko se može prijaviti):

- lokalne vlasti i administrativna tijela
- društvene, kulturne i obrazovne institucije
- nevladine organizacije

- poduzeća, MSP-ovi i udruge.

Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj

Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj jedan je od europskih strukturnih i investicijskih fondova, usmjeren na rješavanje posebnih izazova s kojima su suočena ruralna područja EU. EAFRD sufinancira ruralni razvoj kroz programe koje vode nacionalne vlade (programi ruralnog razvoja): vlada imenuje upravljačko tijelo čiji je zadatak potencijalne korisnike informirati o dostupnoj potpori, pravilima koja se primjenjuju i visini sudjelovanja EU-a. U programskom razdoblju 2014.-2020 ponuđeno je 118 nacionalnih i regionalnih programa ruralnog razvoja čija se provedba sufinancira iz EAFRD-a i nacionalnih doprinosa. Programi ruralnog razvoja obuhvaćaju 4 od 6 prioriteta određenih na razini EU-a:

1. transfer znanja i inovacija
2. konkurentnost i održivost poljoprivrede
3. konkurentnost i održivost poljoprivrede
4. organizacija prehrambenog lanca i upravljanje rizicima
5. obnova, očuvanje i unapređivanje ekosustava
6. učinkovitost resursa, gospodarstvo otporno na klimatske uvjete.

Podrška za:

- provedbu „mjera EnU i OIE“ (obvezujuće mjere).

Informacije o financiranju (vrsta financiranja i sufinanciranje):

- bespovratna sredstva
- finansijski instrumenti
- instrumenti financiranja: zajam, jamstvo, vlasnički kapital
- sufinanciranje ovisi o regijama i operativnim programima.

Informacije o korisnicima (tko se može prijaviti):

- lokalne vlasti i administrativna tijela
- društvene, kulturne i obrazovne institucije
- nevladine organizacije
- poduzeća, MSP-ovi i udruge.

Europski fond za pomorstvo i ribarstvo

Europski fond za pomorstvo i ribarstvo jest fond za provedbu pomorskih i ribarstvenih politika EU-a. Fond ribarima pomaže u tranziciji ka održivom ribarstvu, osigurava potporu zajednicama obalnog područja u diversifikaciji gospodarstva, financira projekte kojima se otvaraju nova radna mjesta i unapređuje kvaliteta života u priobalnim područjima. Šest prioriteta ovog fonda čine:

1. ekološki održivo, konkurentno ribarstvo s učinkovitim resursima
2. ekološki održiva, konkurentna akvakultura s učinkovitim resursima
3. poticanje provedbe zajedničkih ribarstvenih politika
4. povećanje zapošljavanja i teritorijalne kohezije promicanjem ekonomskog rasta i društvene uključenosti u obalnim i kopnenim zajednicama koje ovise o ribarstvu

5. poticanje marketinga i obrade kroz unaprijeđeno uređenje tržišta proizvoda ribarstva i akvakulture te kroz unaprjeđenje sektora obrade i marketinga, naročito u najudaljenijim regijama
6. poticanje provedbe integrirane pomorske politike.

Podrška za:

- provedbu „mjera EnU i OIE“ (blaže mjere, npr. podizanje svijesti, uključivanje dioničara)
- provedbu „mjera EnU i OIE“ (obvezujuće mjere).

Informacije o financiranju (vrsta financiranja i sufinanciranje):

- bespovratna sredstva
- finansijski instrumenti
- instrumenti financiranja: zajam, jamstvo, vlasnički kapital
- sufinanciranje ovisi o regijama i operativnim programima.

Informacije o korisnicima (tko se može prijaviti):

- zajednice u obalnim i kopnenim područjima koje ovise o ribarstvu.

Europski fond za regionalni razvoj

Europski fond za regionalni razvoj potpomaže gospodarski rast, otvaranje radnih mesta i smanjivanje razlika među regijama. ERDF je usmjeren na ulaganja u nekoliko ključnih područja prioriteta:

1. inovacije i istraživanja
2. informacijske i komunikacijske tehnologije
3. konkurentnost malih i srednjih poduzeća (MSP-ova)
4. niskougljično gospodarstvo.

Organizacije koje mogu ostvariti korist od ERDF-a su javna tijela, organizacije u privatnom sektoru (posebice MSP-ovi), sveučilišta, udruge, nevladine organizacije, organizacije za dobrovoljni rad, ovisno o operativnom programu. Postoji nekoliko prioriteta ulaganja ERDF-a koji su izravno usmjereni na urbana područja. To primjerice znači više prilika za održivu urbanu mobilnost, obnovu osiromašenih zajednica i unaprjeđenje kapaciteta za istraživanja i inovacije.

Podrška za:

- razvoj „mjera EnU i OIE“
- provedbu „mjera EnU i OIE“ (blaže mjere, npr. podizanje svijesti, uključivanje dioničara)
- provedbu „mjera EnU i OIE“ (obvezujuće mjere).

Informacije o financiranju (vrsta financiranja i sufinanciranje):

- bespovratna sredstva
- finansijski instrumenti
- instrumenti financiranja: zajam, jamstvo, vlasnički kapital
- sufinanciranje ovisi o regijama i operativnim programima.

Informacije o korisnicima (tko se može prijaviti):

- lokalne vlasti i administrativna tijela
- društvene, kulturne i obrazovne institucije
- nevladine organizacije
- poduzeća, MSP-ovi i udruge.

Europski socijalni fond

Europski socijalni fond potpomaže tranziciju prema novim poslovnim modelima i profilima radnih mjesta. U razdoblju 2014.-2020. najmanje 1,1 milijun EUR iz ESF-a bit će osigurano za unapređenje obrazovanja i sustava osposobljavanja potrebnog za prilagodbu vještina i kvalifikacija stvaranju novih radnih mjesta povezanih s energetikom i okolišem. Primjerice, sredstvima ESF-a moglo bi se financirati osposobljavanje instalatera tehnologija obnovljivih izvora energije, graditeljskih poduzeća za gradnju pasivnih ili nisko-energetskih zgrada, poduzeća koja obavljaju energetsku obnovu zgrada na globalnoj razini ili obrazovni programi/stažiranje za menadžere u području energetike u gradovima. Organizacije koje mogu ostvariti korist od ESF-a su javna tijela, neke organizacije u privatnom sektoru (posebice mala poduzeća), sveučilišta, udruge, nevladine organizacije i organizacije za dobrovoljni rad. Projekt mora biti u skladu s operativnim programom (OP) vaše regije/područja. Operativnim programom upravljaju upravljačka tijela.

Podrška za:

- razvoj „mjera EnU i OIE“
- provedbu „mjera EnU i OIE“(blaže mjere, npr. podizanje svijesti, uključivanje dioničara)
- zapošljavanje stručnjaka / priprema projekata koji se mogu unovčiti.

Informacije o financiranju (vrsta financiranja i sufinanciranje):

- bespovratna sredstva
- finansijski instrumenti
- instrumenti financiranja: zajam, jamstvo, vlasnički kapital
- sufinanciranje ovisi o regijama i operativnim programima.

Informacije o korisnicima (tko se može prijaviti):

- lokalne vlasti i administrativna tijela
- društvene, kulturne i obrazovne institucije
- nevladine organizacije
- poduzeća, MSP-ovi i udruge.

12.3.2 Europski programi financiranja

Europski programi financiranja su izravni poticaji financiranja Europske komisije ili njenih izvršnih agencija za projekte sa specifičnim ciljevima a sastoje se od:

1. Instrument za povezivanje Europe (engl. Connecting Europe Facility – CEF)
2. Obzor 2020 (engl. Horizon 2020)
3. JPI Urban Europe
4. LIFE
5. Europska teritorijalna suradnja (engl. Territorial Cooperation)

6. Inovativne mjere za gradove.
7. URBACT.

Instrument za povezivanje Europe

Instrument za povezivanje Europe potpomaže razvoj učinkovito povezanih transeuropskih održivih mreža visokih performansi u području prijevoza, energetike i digitalnih usluga. Osim bespovratnih sredstava, CEF finansijsku potporu projektima nudi kroz inovativne finansijske instrumente, poput jamstava i obveznica. CEF je podijeljen u tri sektora:

- ENERGETIKA

Projekti od zajedničkog interesa u sektoru energetike, naročito električne energije i plina. Projekti su potporu ostvarili za sljedeće ciljeve:

- 1) okončanje energetske izoliranosti
- 2) povećanje tržišne konkurentnosti promicanjem integracije unutarnjeg energetskog tržišta i interoperabilnosti prekograničnih plinskih mreža te mreža električne energije
- 3) poboljšanje sigurnosti opskrbe električnom energijom u Uniji
- 4) integraciju energije dobivene iz obnovljivih izvora i razvoj pametnih energetskih mreža.
- 5) otklanjanje uskih grla energetike
- 6) dovršenje unutarnjeg energetskog tržišta.

- TRANSPORT

Cilj mu je osigurati potporu ulaganjima u izgradnju nove prometne infrastrukture u Europi ili obnovu i unaprjeđenje postojeće.

CEF Transport usmjeren je na prekogranične projekte i projekte čiji je cilj ukidanjanje uskih grla ili premošćivanje veza koje nedostaju u različitim sektorima Glavne mreže, kao i na horizontalne prioritete poput sustava upravljanja prometom. TEN-T projekti koji se provode u svim državama članicama EU-a, obuhvaćaju sve vrste prijevoza: cestovni, željeznički, pomorskim, riječni, zračni, logistiku, komodalnost, inovacije.

- TELECOM

CEF u telekomunikacijama je ključni instrument EU-a kojim se omogućuje prekogranična interakcija između javnih uprava, poduzeća i građana, širenjem infrastrukture za digitalne usluge (DSI) i širokopojasne mreže. Podržani projekti pridonijeti će stvaranju europskog eko-sustava interoperabilnih i međusobno povezanih digitalnih usluga kojima se održava jedinstveno digitalno tržište.

Podrška za:

- provedbu „mjera EnU i OIE“ (obvezujuće mjere)
- zapošljavanje stručnjaka / priprema projekata koji se mogu unovčiti.

Informacije o financiranju (vrsta financiranja i sufinanciranje):

- bespovratna sredstva

- instrumenti financiranja: vlasničko ulaganje, zajmovi i/ili jamstva
- sufinanciranje se razlikuje ovisno o pozivu i sektoru od 15 % do 60 % i odnosi na financiranje studija izvedivosti projekta.

Informacije o korisnicima (tko se može prijaviti):

- javna tijela
- privatna poduzeća
- MSP
- privatne nekomercijalne organizacije, nevladine organizacije ili sporazumi s nacionalnom vladom.

Obzor 2020

Obzor 2020 (H2020) najveći je program za istraživanje i inovacije ikad u EU-u, s gotovo 80 milijardi eura dostupnih u razdoblju od 7 godina (od 2014. do 2020.). Ovaj program teži postizanju pametnog, održivog i inkluzivnog gospodarskog rasta. Organizaciju programa O2020 čine tematske cjeline od kojih je svaka posvećena specifičnom izazovu. Među njima, one posebno relevantne za lokalna tijela vlasti su takozvani društveni izazovi (Societal Challenges – SC):

- 1) SC1 Zdravlje, demografske promjene i dobrobit
- 2) SC2 Prehrambena sigurnost, održiva poljoprivreda i šumarstvo, morsko i pomorsko istraživanje i istraživanje unutarnjih voda te bioekonomija
- 3) SC3 Sigurna, čista i učinkovita energija
- 4) SC4 Pametni, „zeleni“ i integrirani prijevoz
- 5) SC5 Klimatske aktivnosti, okoliš, učinkovitost resursa i sirovina
- 6) SC6 Europa u svijetu koji se mijenja - uključenije, inovativnije i reflektivnije društvo
- 7) SC7 Sigurna društva - zaštita slobode i sigurnosti Europe i njenih građana.

Podrška za:

- razvoj „mjera EnU i OIE“
- provedbu „mjera EnU i OIE“ (blaže mjere, npr. podizanje svijesti, uključivanje dioničara)
- provedbu „mjera EnU i OIE“ (obvezujuće mjere)
- zapošljavanje stručnjaka / priprema projekata koji se mogu unovčiti.

Informacije o financiranju (vrsta financiranje i sufinanciranje):

- bespovratna sredstva.

Informacije o korisnicima (tko se može prijaviti):

- sve pravne osobe s poslovnim nastanom u EU i ostale države sudionice.

Program H2020 obično zahtijeva sudjelovanje najmanje tri partnera iz najmanje tri države sudionice. Za posebne pozive mogu se primjenjivati posebni uvjeti.

JPI Urban Europe

JPI „Urbana Europa“ jest transnacionalni program za istraživanje i inovacije temeljen na i usklađen s nacionalnim strategijama i istraživačkim programima. Njena misija „Globalni urbani

izazovi - zajednička europska rješenja" izraz je ambicije ove inicijative za osiguravanjem pravih rješenja i unaprjeđenja gradova, njihovih stanovnika i poduzeća. Strateška agenda za istraživanje i inovacije (SRIA) razvijena je kako bi se utvrdili i dogovorili prioriteti istraživanja i utvrđile mјere za zajedničku provedbu. SRIA opisuje dugoročnu strategiju i prioritete istraživanja te ocrtava plan provedbe u razdoblju 2015 – 2020. Utvrđeno je pet prioritetnih područja; pozivi na podnošenje prijedloga obuhvaćaju jedno od ovih područja. Tih pet područja su:

- 1) dinamična urbana gospodarstva
- 2) dobrobit i financijez
- 3) otpornost urbanog okoliša
- 4) dostupnost i povezanost
- 5) upravljanje i sudjelovanje
- 6) Poziv na podnošenje prijedloga.

Podrška za:

- razvoj „mjera EnU i OIE“.

Informacije o finansiranju (vrsta finansiranja i sufinanciranje):

- bespovratna sredstva
- sufinanciranje se nažalost razlikuje od poziva do poziva i od države do države. Većina gradova osigurava potpuno finansiranje školstva i sufinanciranje općina, no stope se mogu razlikovati.

Informacije o korisnicima (tko se može prijaviti):

- lokalne / regionalne vlasti
- lokalne energetske agencije
- sveučilišta
- istraživački instituti
- poduzetnici
- građanske platforme.

LIFE

LIFE finansira inovativne projekte koji predstavljaju nove tehnike i metode. Ove „klasične“ vrste projekata nadopunjene su „integriranim“ projektima koji su kombinacija LIFE finansiranja iz drugih izvora potpore kako bi se maksimizirao njihov učinak na velikom području. LIFE finansiranje može biti potpomognuto putem dva finansijska instrumenta, Instrumentom za finansiranje prirodnog kapitala i Instrumentom za privatno finansiranje energetske učinkovitosti. Uz to, projektima LIFE može se osigurati tehnička pomoć, učvrstiti kapaciteti gradnje i obaviti pripremni radovi za zadovoljavanje sukladnosti zakonodavstva o zaštiti okoliša. Njima se može prenositi i inicijativa Europske snage solidarnosti osiguravanjem prilika za uključivanje mlađih.

Projekti se finansiraju po sljedećim kategorijama:

- 1) klasični projekti su projekti najbolje prakse, demonstracijski, pilot-projekti, informativni, projekti za podizanje svijesti ili projekti širenja

2) pripremni projekti bave se specifičnim potrebama razvoja i provedbe politike i zakonodavstva EU-a o zaštiti okoliša ili klimatskoj politici.

Integrirani projekti provode se na teritoriju većem (regionalni, više-regionalni, nacionalni ili trans-nacionalni) od ostalih LIFE projekata. U okviru pod-programa za okoliš, ovim se projektima provode planovi ili strategije propisani posebnim zakonodavstvom EU o zaštiti okoliša - primarno u području prirode, voda, otpada i zraka. U okviru pod-programa za klimatske aktivnosti, integriranim projektima provode se akcijski planovi, strategije ili programi prilagođavanja klimatskim promjenama koje propisuje zakonodavstvo EU - primarno u području ublažavanja i prilagođavanja klimatskim promjenama. Projekti za tehničku pomoć, u okviru oba pod-programa za mjeru zaštite okoliša i klimu, osiguravaju poticaje za mjere i finansijsku potporu kojima se podnositeljima prijava pomaže u pripremi integriranih projekata. Bespovratnim sredstvima za nevladine organizacije pomaže se razvoj i provedba politike zaštite okoliša ili klimatske politike EU, omogućavanjem dijaloga s dionicima. Europske nevladine organizacije koordiniraju i usmjeravaju stajališta nacionalnih organizacija i građana kao osnovu za procese odlučivanja, sudjelovanje u izradi pripremnih studija i imaju značajnu ulogu u podizanju svijesti.

Podrška za:

- razvoj „mjera EnU i OIE“
- provedbu „mjera EnU i OIE“(blaže mjere, npr. podizanje svijesti, uključivanje dioničara)
- provedbu „mjera EnU i OIE“(obvezujuće mjere)
- zapošljavanje stručnjaka / priprema projekata koji se mogu unovčiti informacije o financiranju (vrsta financiranja i sufinanciranje).

Informacije o financiranju (vrsta financiranja i sufinanciranje):

- bespovratna sredstva
- 60 % (iznimno, stopa sufinanciranja do najviše 75 % ukupno prihvatljivih troškova može se odobriti za prijedloge LIFE Priroda i bio-raznolikost).

Informacije o korisnicima (tko se može prijaviti):

- javno tijelo (lokalno, regionalno, nacionalno)
- privatne komercijalne organizacije
- privatne nekomercijalne organizacije, primjerice nevladine organizacije.

Europska teritorijalna suradnja

Interreg Europe regionalnim i lokalnim vladama u cijeloj Europi pomaže razvijati i ostvarivati bolju politiku. Stvaranjem okruženja i prilika za razmjenu rješenja cilj je fonda osigurati da vladina ulaganja, inovacije i napor u uloženi u njihovu provedbu zajednički dovedu do integriranog i održivog utjecaja na ljude i prostor. Fond podupire projekte sa sljedećim temama:

- 1) istraživanje i razvoj;
- 2) konkurentnost MSP-ova;
- 3) niskougljično gospodarstvo;
- 4) okoliš i učinkovitost resursa.

Kroz međuregionalni projekt suradnje partneri moraju identificirati zajednički interes i zatim zajednički raditi 3 - 5 godina. U početku partneri razmjenjuju iskustvo, ideje i najbolji način za rješavanje određenog pitanja. Svaka regija-partner obvezna je: izraditi akcijski plan, sastaviti skupinu dionika, sudjelovati u radu Europskih političkih platformi za učenje. U ovoj fazi svaki partner mora pratiti napredak provedbe svog akcijskog plana i podnijeti izvješće glavnom partneru. U ovom razdoblju moguće je podupirati i pilot-mjere.

Podrška za:

- razvoj „mjera EnU i OIE“
- provedbu „mjera EnU i OIE“(blaže mjere, npr. podizanje svijesti, uključivanje dioničara).

Informacije o financiranju (vrsta financiranja i sufinanciranje):

- bespovratna sredstva
- finansijski instrumenti
- instrumenti financiranja: zajmovi, vlasničko ulaganje i jamstva
- sufinanciranje: 85 % javna tijela 75 % privatna tijela 50 % za Norvešku i Švicarsku.

Informacije o korisnicima (tko se može prijaviti):

- javna tijela - lokalna, regionalna i nacionalna
- upravljačka tijela/posrednička tijela - zadužena za programe Ulaganja za rast i radna mesta ili Europsku teritorijalnu suradnju
- agencije, instituti za istraživanja, tematske i neprofitne organizacije, koji djeluju zajednički s lokalnim oblikovateljima politika
- prijedlog: od 5 do 10 partnera iz najmanje 3 države.

Inovativne mjere za gradove

Glavni cilj Inovativnih mjer za gradove (UIA) jest urbanim sredinama diljem Europe osigurati sredstva za ispitna inovativna rješenja za glavne urbane izazove i vidjeti kako to djeluje u praksi i reagira na složenost stvarnog života. Program podržava provedbu pilot-projekata i naglasak stavlja na procese sudjelovanja koji uključuju različite dionike poput agencija, partnera iz privatnog sektora, udruge, institute za istraživanja, nevladine organizacije itd. Mogu se uključiti kao partneri za realizaciju ili kao dio šire skupine dionika.

Projekte može podnosići:

- 1) jedno samostalno urbano područje ili
- 2) partneri iz iste države ili
- 3) partneri iz više zemalja
- 4) vrijednost projekta trebala bi iznositi min. 1 - maks. 5 milijuna EUR
- 5) prijave se mogu podnosići na različitim jezicima EU-a.

Podrška za:

- provedbu „mjera EnU i OIE“(blaže mjere, npr. podizanje svijesti, uključivanje dioničara)
- provedbu „mjera EnU i OIE“(obvezujuće mjere)

- zapošljavanje stručnjaka / priprema projekata koji se mogu unovčiti.

Informacije o financiranju (vrsta financiranja i sufinanciranje):

- bespovratna sredstva
- poticaj koji uključuje uplatu predujma
- najviše 80% troškova projekta.

URBACT

Misija URBACT-a jest gradovima omogućiti zajednički rad i razvijanje integriranih rješenja povezivanjem u mrežu, učenjem razmjenom iskustava, učenjem na temelju iskustva te identificiranjem dobre prakse radi poboljšanja urbanih politika. URBACT III (2014. - 2020.) je razvijen za nastavak promicanja održivog integriranog urbanoj razvoja i sudjelovanja u izradi strategije Europe 2020. Program se temelji na četiri glavna cilja:

- 1) kapacitetu za provedbu politike: kako bi se unaprijedio kapacitet gradova za upravljanje održivim politikama i praksama na integrirani i participativni način.
- 2) osmišljavanju politike: kako bi se unaprijedilo osmišljavanje održivih urbanih politika i praksi u gradovima.
- 3) provedbi politike: kako bi se unaprijedila provedba integriranih i održivih urbanih strategija i mjera u gradovima.
- 4) gradnji i razmjeni znanja: kako bi se praktičarima i onima koji donose odluke na svim razinama omogućio pristup znanju i razmjeni know-howa o svim vidovima održivog urbanog razvoja radi unaprjeđivanja urbanih razvojnih politika.

Za postizanje ovih ciljeva URBACT III će razviti tri oblika interventnih mjera: transnacionalnu razmjenu, razvoj kapaciteta, kapitalizaciju i širenje. Program podupire mjere u sljedećim područjima:

- 1) okoliš i bio-raznolikost
- 2) integrirani urbani razvoj
- 3) upravljanje
- 4) gospodarstvo
- 5) uključivanje.

Podrška za:

- provedbu „mjera EnU i OIE“ (blaže mjere, npr. podizanje svijesti, uključivanje dioničara)
- zapošljavanje stručnjaka / priprema projekata koji se mogu unovčiti.

Informacije o financiranju (vrsta financiranja i sufinanciranje):

- bespovratna sredstva
- sufinanciranje: 85 % za partnere iz slabije razvijenih regija 70 % za partnere iz razvijenijih regija 50 % za partnere iz Norveške i Švicarske.

Informacije o korisnicima (tko se može prijaviti):

- gradovi i općine

- razine upravljanja komunalnom infrastrukturom, primjerice gradske četvrti i okruzi u slučajevima kada ih predstavljaju političko-administrativne institucije zadužene za oblikovanje i provedbu politika u području politike koju obuhvaća pripadajuća URBACT mreža u koju se oni žele uključiti
- tijela metropolitanskih središta i organiziranih aglomeracija, kada ih predstavljaju političko-administrativne institucije s delegiranim ovlastima za oblikovanje i provedbu politika u području politike koju obuhvaća pripadajuća URBACT mreža.
- pokrajinska, regionalna i nacionalna tijela, u mjeri u kojoj se radi o urbanim pitanjima
- lokalne agencije definirane kao javne ili polu-javne organizacije koje su osnovali gradovi, koje su u potpunom ili djelomičnom vlasništvu gradskih tijela, koje su odgovorne za izradu i provedbu posebnih politika (za gospodarski razvoj, opskrbu energentima, zdravstvene usluge, prijevoz itd.)
- sveučilišta i istraživački centri, u mjeri u kojoj se radi o urbanim pitanjima
- javno tijelo iste kategorije.

12.3.3 Pomoć u izradi projekata

Izravne finansijske poticaje javnim tijelima za izradu profitabilnih projekata čine:

1. Europski fond za energetsku učinkovitost (engl. European Energy Efficiency Fund - EEEF)
2. Europski instrument za lokalnu energetsку podršku (engl. European Local Energy Assistance - ELENA)
3. Obzor 2020 Pomoć u izradi projekata (engl. Horizon 2020 Project Development Assistance)
4. Inicijativa za zajedničku pomoć pri potpori projektima u europskim regijama (engl. Joint Assistance to Support Projects in European Region - JASPERS).

Europski fond za energetsku učinkovitost

Europski fond za energetsku učinkovitost – Instrument za tehničku pomoć (engl. *Technical Assistance Facility - TAF*) potpomaže projekte u sektoru energetske učinkovitosti. Cilj je EEEF-TA premostiti razliku između planova održive energije i realnih ulaganja potpomaganjem korisnika osiguravanjem konzultantskih usluga vezanih na programe ulaganja (primjerice studije izvodljivosti, energetske analize i ocjenjivanje ekonomske održivosti ulaganja, pravne pomoći). Obuhvaća i izravne troškove članova osoblja korisnika TA-a, ako je to potrebno. Ako se program ulaganja ne financira iz EEEF-a, postoji obveza nadoknade troškova usluga koje je ranije podmirio EEEF.

Podrška za:

- zapošljavanje stručnjaka / priprema projekata koji se mogu unovčiti.

Informacije o financiranju (vrsta financiranja i sufinanciranje):

- tehnička pomoć
- nema sufinanciranja.

Informacije o korisnicima (tko se može prijaviti):

- regije

- gradska vijeća
- sveučilišta
- javne bolnice
- ostali javni subjekti.

Europski instrument za lokalnu energetsku podršku

Europski instrument za lokalnu energetsku podršku osigurava poticaje za tehničku pomoć usmjerenu na provedbu učinkovitosti energije, distribuciju obnovljive energije te projekte i programe prijevoza u gradovima. Poticaj se može koristiti za financiranje troškova povezanih s izradom studija isplativosti i istraživanja tržišta, za izradu strukture programa, poslovnih planova, energetskih analiza i strukturiranja financija te za pripremu postupka nabave, ugovaranja i jedinica za provedbu projekta. ELENA potpomaže programe iznad 30 milijuna EUR u trajanju od 2-4 godine i može pokrivati najviše 90 % troškova tehničke pomoći/izrade projekta. Manji projekti mogu se podržati ako su integrirani u veće investicijske programe.

Podrška za:

- razvoj „mjera EnU i OIE“
- zapošljavanje stručnjaka / priprema projekata koji se mogu unovčiti.

Informacije o financiranju (vrsta financiranja i sufinanciranje):

- tehnička pomoć
- sufinancira se najviše 90 % prihvatljivih troškova.

Informacije o korisnicima (tko se može prijaviti):

- javni i privatni nositelji projekta poput lokalnih, regionalnih ili državnih tijela
- tijela i gospodarski subjekti u domeni prijevoza
- gospodarski subjekti u domeni socijalnih stanova
- ostala poduzeća (npr. upravitelji objekata, maloprodajni lanci, poduzeća za usluge energetike).

Obzor 2020 Pomoć u izradi projekata

Horizon2020 pomoć u izradi projekata (engl. *Project Development Assistance – PDA*) je instrument za tehničku pomoć. Ovaj PDA pomoći će ojačati tehničko, ekonomsko i pravno stručno znanje potrebno za razvoj projekata i omogućiti pokretanje konkretnih ulaganja, što i čini konačan cilj i rezultat projekta. Prijedlozi trebaju biti usmjereni na jedan ili više od sljedećih sektora:

- 1) postojeće javne i privatne zgrade uključujući i socijalno stanovanje, kako bi se značajno smanjila potrošnja energije za grijanje/hlađenje i struje
- 2) energetsku učinkovitost industrije i uslužnih djelatnosti
- 3) energetsku učinkovitost svih oblika javnog prijevoza (primjerice visoko učinkovit vozni park prijevoznika, učinkovita logistika tereta u urbanim sredinama, e-mobilnost te promjene i prijelazi oblika prijevoza)

- 4) energetsku učinkovitost postojeće infrastrukture poput javne rasvjete, sustava za centralizirano grijanje/hlađenje te usluge vodoopskrbe i zbrinjavanja otpadnih voda.

Podrška za:

- zapošljavanje stručnjaka / priprema projekata koji se mogu unovčiti.

Informacije o financiranju (vrsta financiranja i sufinanciranje):

- tehnička pomoć
- nema sufinanciranja.

Informacije o korisnicima (tko se može prijaviti):

- nositelj javnih i privatnih projekata poput javnih tijela ili skupina javnih tijela
- javni/privatni nositelji i tijela zaduženi za infrastrukturu
- poduzeća za energetske usluge
- maloprodajni lanci
- veleposjednici i uslužne djelatnosti/industrija.

Inicijativa za zajedničku pomoć pri potpori projektima u Europskim regijama

Inicijativa za zajedničku pomoć pri potpori projektima u europskim regijama pomaže gradovima i regijama usmjeriti europska sredstva u vrhunske projekte. JASPERS lokalnim tijelima i nositeljima projekata nudi besplatnu pomoć u svim fazama ciklusa projekta, od ranih faza ideje o projektu do konačnog podnošenja zahtjeva za EU financiranje.

Pomoć obuhvaća:

- 1) analizu projekta i davanje preporuka
- 2) horizontalne zadatke
- 3) stratešku potporu
- 4) razvoj kapaciteta
- 5) potporu provedbe
- 6) neovisnu analizu kvalitete.

Inicijativa JASPERS podržava projekte u sljedećih pet područja: Energija i kruti otpad, željeznički, zračni i pomorski prijevoz, pametan razvoj, ceste, voda i otpadne vode.

Podrška za:

- zapošljavanje stručnjaka / priprema projekata koji se mogu unovčiti.

Informacije o financiranju (vrsta financiranja i sufinanciranje):

- tehnička pomoć
- nema sufinanciranja.

Informacije o korisnicima (tko se može prijaviti):

- mogu se prijaviti lokalna, regionalna, nacionalna tijela ili ostali subjekti s javnim interesom.

12.3.4 Instrumenti finansijskih institucija

Instrumenti finansijskih institucija su finansijski proizvodi poput zajmova, jamstava, vlasničkog kapitala i ostalih rizičnih mehanizama za potporu projekata. Instrumenti se dijele na tri izvora financiranja:

1. Europski fond za strateška ulaganja (engl. European Fund for Strategic Investments - EFSI)
2. Europska investicijska banka (European Investment Bank - EIB)
3. Instrument za financiranje prirodnog kapitala (engl. Natural Capital Financing Facility – NCFF).

Europski fond za strateška ulaganja

Europski fond za strateška ulaganja (EFSI) ključni je stup Plana ulaganja u Europu (tzv. „Junckerovog plana“) koji su u studenome 2014. zajednički pokrenule Grupa Europske investicijske banke (EIB) i Europska komisija kako bi riješile pitanje nedostatka financiranja i potaknule rast i otvaranje radnih mjesta, mobiliziranjem privatnog financiranja strateških ulaganja (Uredba iz lipnja 2015.). Investicijski plan usmjeren je na uklanjanje prepreka ulaganjima, omogućavanju vidljivosti i pružanju tehničke pomoći projektima ulaganja te unaprjeđenju korištenja postojećih i novih finansijskih resursa. Cilj je financiranje visokorizičnih projekata, maksimiziranje utjecaja javnih ulaganja i deblokiranje onih privatnih te osiguravanje dodatnih oblika financiranja za strateška ulaganja, MSP-ove i srednje kapitalizirana poduzeća. Projekti financirani iz EFSI-a moraju, naročito, biti:

- 1) ekonomski i tehnički zdravi
- 2) dio najmanje jednog sektora prihvatljivog za EFSI
- 3) usmjereni postizanju ciljeva EU-a, uključujući održivi rast i zapošljavanje
- 4) dovoljno razrađeni da budu profitabilni
- 5) cjenovno prilagođeni proporcionalno preuzetom riziku.

Podrška za:

- provedbu „mjera EnU i OIE“(obvezujuće mјere)
- zapošljavanje stručnjaka / priprema projekata koji se mogu unovčiti.

Informacije o financiranju (vrsta financiranja i sufinanciranje):

- finansijski instrumenti
- instrumenti financiranja: zajmovi, jamstva i vlasnička ulaganja.

Informacije o korisnicima (tko se može prijaviti):

- prijaviti se mogu sve vrste javnih i privatnih ulagatelja u Europi imaju status prihvatljivih primatelja financiranja iz EFSI-a.

Europska investicijska banka

Investicijski zajmovi za velike samostalne projekte ulaganja: gradovi i regije imaju različite potrebe za financiranjem. Kad veliki samostalni projekt ulaganja treba dugoročno financiranje, Europska investicijska banka (EIB) može mu osigurati zajmove specifične samo za taj projekt i takvi se zajmovi nazivaju investicijski zajmovi. EIB osigurava sredstva individualnim projektima

čiji ukupan trošak ulaganja premašuje 25 milijuna EUR. Potpora EIB-e često je ključna za privlačenje ostalih ulagatelja. Ti zajmovi mogu pokrivati najviše 50 % ukupnih troškova kako javnih tako i privatnih nositelja projekta, no u prosjeku taj dio pokriva oko jedne trećine. Višekomponentni (okvirni) zajmovi: okvirni se zajmovi koriste za financiranje na desetine ili čak stotine projekata u različitim sektorima. Projekti, koji se najčešće odnose na infrastrukturu, uštedu/obnovljive izvore energije, prijevoz i urbanu obnovu, grupirani su u višekomponentne, višegodišnje programe ulaganja. Okvirni programi najprilagođljiviji su instrumentu financiranja za gradove i regije.

Uvjeti: projekt mora zadovoljavati ciljeve financiranja EIB-a i mora biti ekonomski, finansijski, tehnički i ekološki zdrav. Uvjeti financiranja ovise o vrsti ulaganja i instrumentu osiguranja koji je ponudila treća strana (banke ili sindikati banaka, ostale finansijske institucije ili matično poduzeće).

Podrška za:

- provedbu „mjera EnU i OIE“ (obvezujuće mjere).

Informacije o financiranju (vrsta financiranja i sufinanciranje):

- finansijski instrumenti
- instrumenti financiranja: zajam, min. 25 milijuna EUR
- sufinanciranje: Zajmovi pokrivaju najviše 50 % ukupnih troškova (u prosjeku je ovaj udio oko jedne trećine).

Informacije o korisnicima (tko se može prijaviti):

- prijaviti se mogu promicatelji javnog i privatnog sektora.

Instrument za financiranje prirodnog kapitala

Instrument za financiranje prirodnog kapitala (*engl. Natural Capital Financing Facility – NCFF*) nudi inovativna finansijska rješenja kao potporu onim profitabilnim projektima koji imaju potencijal osiguravati prihod ili uštedu troškova, promicanjem očuvanja, obnove, upravljanja ili naglašavanja prirodnog kapitala i prednosti prilagođavanja klimatskim promjenama, uključujući i rješenja temeljena na eko-sustavima pa sve do izazove povezanih sa zemljom, tlom, šumarstvom, poljoprivredom, vodom i otpadom. Fond nadopunjuje tehnička asistencija za podršku pripreme, provedbe i praćenja projekata. NCFF je prilagođljiv mehanizam koji omogućuje osiguravanje izravnog i/ili posredovanog financiranja zaduženja i sredstava kapitalnog ulaganja ovisno o vrstama projekta i uvjetima. Kako bi bio prihvatljiv za NCFF financiranje projekt mora zadovoljavati sljedeće kriterije:

- 1) promicati jedan od ili obe sljedeće kriterija
- 2) očuvanje, obnova, upravljanje i poticanje eko-sustava, uključujući i rješenja temeljena na eko-sustavima te
- 3) primjenu pristupa temeljenih na eko-sustavu koji poduzećima i zajednicama omogućuju utvrđivanje rizika povezanih s postojećim i planiranim utjecajem klimatskih promjena, uključujući kako urbane tako i ruralne i obalne infrastrukturne projekte

- 4) dokazati finansijske i ekonomске prednosti, uključujući sposobnost ostvarivanja prihoda ili smanjenja troškova, pri čemu ukupne koristi nadmašuju troškove
- 5) pridonijeti ostvarivanju ciljeva programa EU LIFE za prirodu i bio-raznolikost i/ili prilagođavanje na klimatske promjene
- 6) zadovoljiti standardne kriterije ulaganja EIB-a.

Podrška za:

- provedbu „mjera EnU i OIE“ (obvezujuće mjere)
- zapošljavanje stručnjaka / priprema projekata koji se mogu unovčiti.

Informacije o financiranju (vrsta financiranja i sufinanciranje):

- finansijski instrumenti
- tehnička pomoć
- instrumenti financiranja: zaduženje, vlasničko ulaganje, posredno i izravno financiranje
- sufinanciranje: NCFF izravnim financiranjem zaduženja financira najviše 75% ukupnih troškova projekta. Kod vlasničkih ulaganja, maksimalan udio NCFF-a u sredstvima iznosi 33 %.

Informacije o korisnicima (tko se može prijaviti):

- javni i privatni subjekti, javna tijela, vlasnici zemljišta i privatne nekomercijalne organizacije poput nevladinih organizacija. Finansijske institucije mogu prednosti iskoristiti kao ulagatelji ili kao finansijski posrednici.

12.4 Alternativni izvori financiranja

Alternativni izvori financiranja su kanali i instrumenti financiranja koji su izašli iz okvira klasičnog sustava financiranja i dijele se na:

- 1) Gradske zadruge (engl. *Citizen Cooperatives*)
- 2) Grupno financiranje (engl. „*Crowdfunding*“)
- 3) Ugovor o energetskom učinku (engl. *Energy Performance Contracting - EPC*)
- 4) Zelene obveznice (engl. *Green Municipal Bonds*)
- 5) Financiranje na temelju računa (engl. „*On-bill-financing“ model*)
- 6) Revolving financiranje (engl. *Revolving loan funds*)
- 7) Povoljni zajmovi i jamstva (engl. *Soft loans, guarantees*).

Za ovu grupu izvora koriste se alternativne sheme financiranja.

Gradske zadruge

Energetske zadruge upućuju na poslovne modele u kojima građani zajednički posjeduju i sudjeluju u projektima obnovljivih izvora energije ili projektima energetske učinkovitosti. U energetskim zadrugama građani sudjeluju kako u donošenje odluka tako i u finansijskom i ekonomskom aspektu. Pravo sudjelovanja imaju svi građani. Nakon što kupe udio u zadruzi, učlane se ili postanu suvlasnici lokalnog projekta RES-a, članovi zadruge dijele dobit i često imaju priliku kupovati struju po fer cijeni. Osim toga, članovi mogu aktivno sudjelovati u radu zadruge: odlučivati o tome kamo i u što bi zadruga trebala ulagati, a od njih se traži savjet i pri određivanju cijene energetika.

Podrška za:

- razvoj „mjera EnU i OIE“
- provedbu „mjera EnU i OIE“(blaže mjere, npr. podizanje svijesti, uključivanje dioničara)
- provedbu „mjera EnU i OIE“(obvezujuće mjere)
- zapošljavanje stručnjaka / priprema projekata koji se mogu unovčiti.

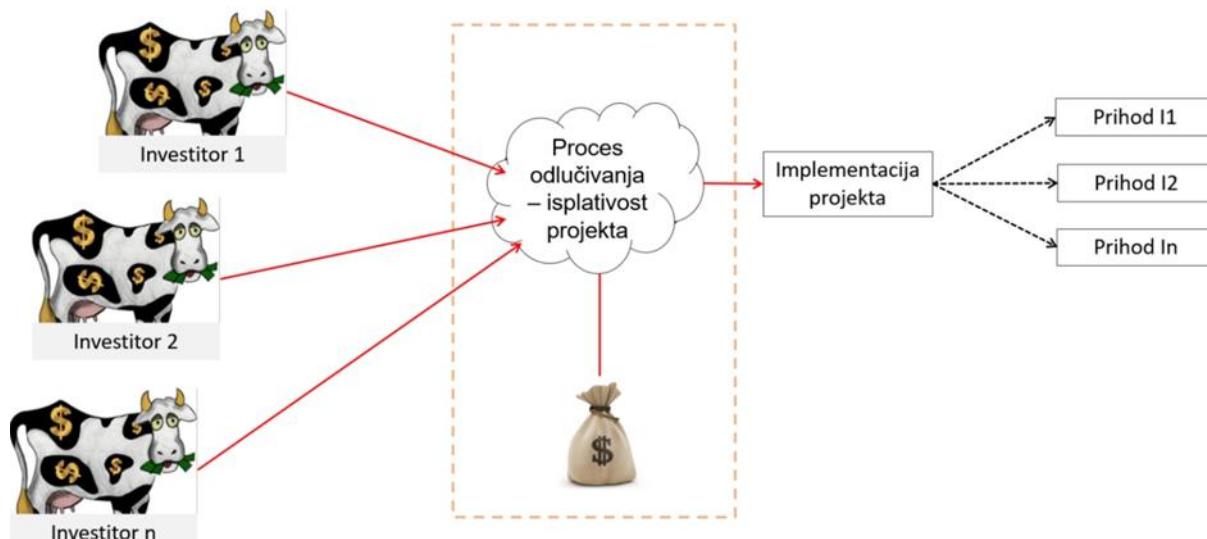
Slika 71 Gradske zadruge

Grupno financiranje

Platforma za „crowdfunding“ okuplja resurse svih nositelja većinu vremena koristeći platformu na internetu. Model „crowdfunding“ za projekte u području održive energije i u području klimatskih promjena prirođan je nastavak modela građanske zadruge čak i za veće zajednice. Zahvaljujući internetu, „crowdfundingom“ je moguće privući potporu ljudi iz cijele države, a u porastu je međunarodno grupno financiranje. Razlika između platformi za „crowdfunding“ i građanskih zadruga je strukturna. Platforme za „crowdfunding“ usmjerene na održivu energiju mogu imati više različitih projekata u različitim državama i mogu ponuditi različite vrste sudjelovanja (zajam, donaciju itd.) dok je energetska zadruga jedna organizacija koja obično sakuplja novac za financiranje vlastitih projekata. Međutim, te se razlike sve više gube: zadruge mogu izraditi vlastite ponude za ulaganje ili čak mogu koristiti platforme za „crowdfunding“ kako bi financirale dio svojih ciljeva.

Podrška za:

- razvoj „mjera EnU i OIE“
- provedbu „mjera EnU i OIE“ (blaže mjere, npr. podizanje svijesti, uključivanje dioničara)
- provedbu „mjera EnU i OIE“ (obvezujuće mjere)
- zapošljavanje stručnjaka / priprema projekata koji se mogu unovčiti.

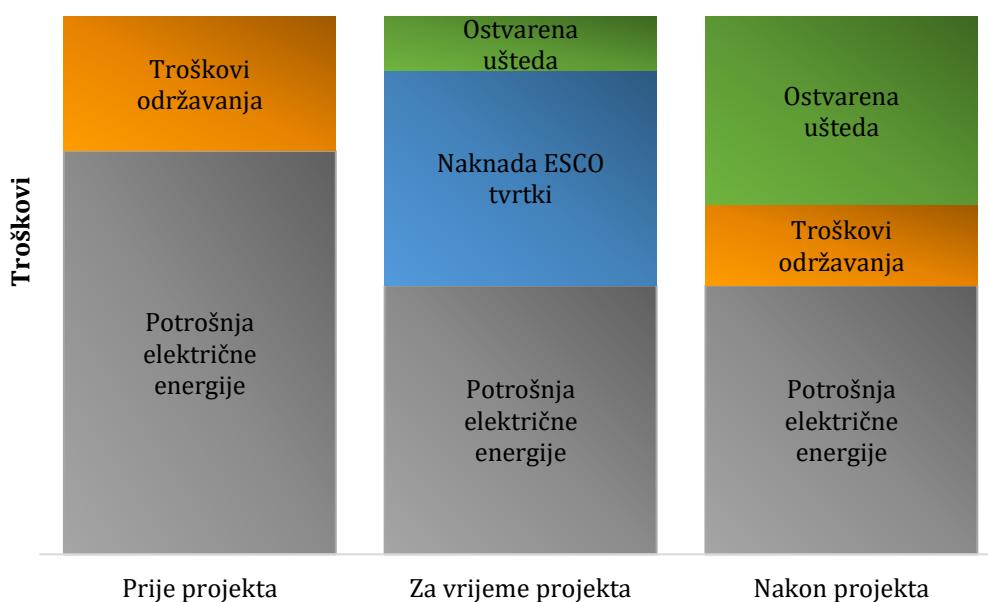

Slika 72 Crowdfunding

Ugovor o energetskim učinku

Ugovor o energetskom učinku jest oblik kreativnog financiranja unaprjeđenja kapitala koji omogućuje financiranje energetske obnove iz smanjenja cijene. U okviru dogovora, vanjska organizacija (poduzeće za energetske usluge - ESCO) provodi projekt osiguravanja energetske učinkovitosti ili projekt obnovljive energije i prihod od ušteda ili proizvedene obnovljive energije koristi za otplate troškova projekta (uključujući troškove ulaganja). Ključna je činjenica da ESCO neće primiti uplatu ako projekt ne osigurava uštede energije kako je bilo očekivano. Pristup se temelji na prijenosu tehničkih vještina s kupca na ESCO na osnovi jamstava za uredno izvršenje koja dostavlja ESCO. U slučaju ugovora o energetskom učinku naknada poduzeću za energetske usluge (ESCO) temelji se na ostvarenoj radnoj uspješnosti; mjera radne uspješnosti su postignute uštede energije ili energetske usluge. Ovaj ugovor je sredstvo za postizanje poboljšanja infrastrukture objekata kojem nedostaju vještine energetskog inženjeringu, radna snaga ili vrijeme potrebno za upravljanje, osiguravanje kapitala, razumijevanje rizika ili tehnološke informacije.

Podrška za provedbu „mjera EnU i OIE“(obvezujuće mjere).

Slika 73 Ugovor o energetskom učinku

Zelene obveznice

Obveznica predstavlja dužničko ulaganje u kojem jedan ulagatelj posuđuje novac subjektu (obično poduzeću ili instituciji) koji novac posuđuje na određeno vrijeme uz promjenjivu ili fiksnu kamatu stopu. Obveznice izdaju poduzeća, općine, države ili vlade kako bi prikupile novac i financirale svoje projekte i aktivnosti. Zelene obveznice su svi oni instrumenti koji se koriste isključivo za financiranje prihvatljivih zelenih ulaganja. Mogu postati privlačne ako su povezane s poreznim olakšicama.

Podrška za provedbu „mjera EnU i OIE“ (obvezujuće mjere).

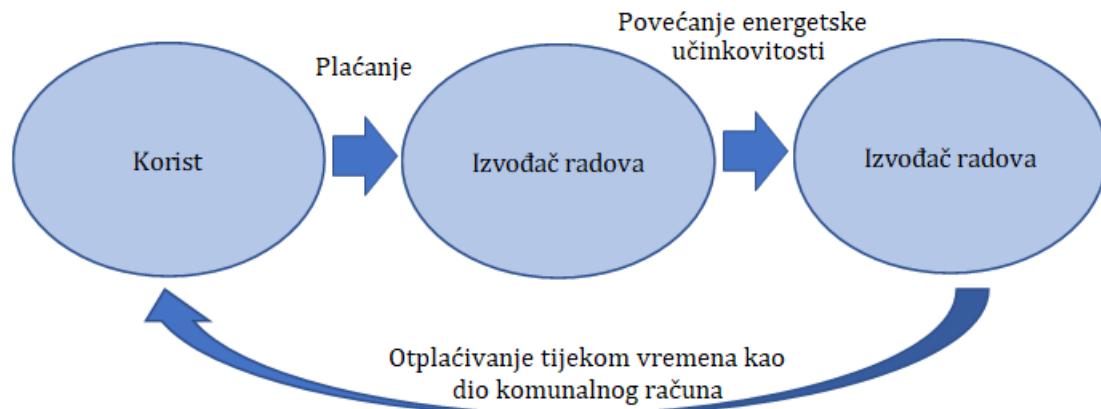

Slika 74 Zelene obveznice

Financiranje na temelju računa

„On-bill Financing“ je metoda financiranja unaprjeđenja energetske učinkovitosti koja kao osnovu za povrat uzima račune za komunalne usluge. Dobavljač energenata otplate zajma naplaćuju računima za energente. Time se kompenzira veza koja postoji između komunalnog poduzeća i kupca kako bi se omogućio pristup financiranju održivih ulaganja u energetici.

Podrška za provedbu „mjera EnU i OIE“(obvezujuće mjere).

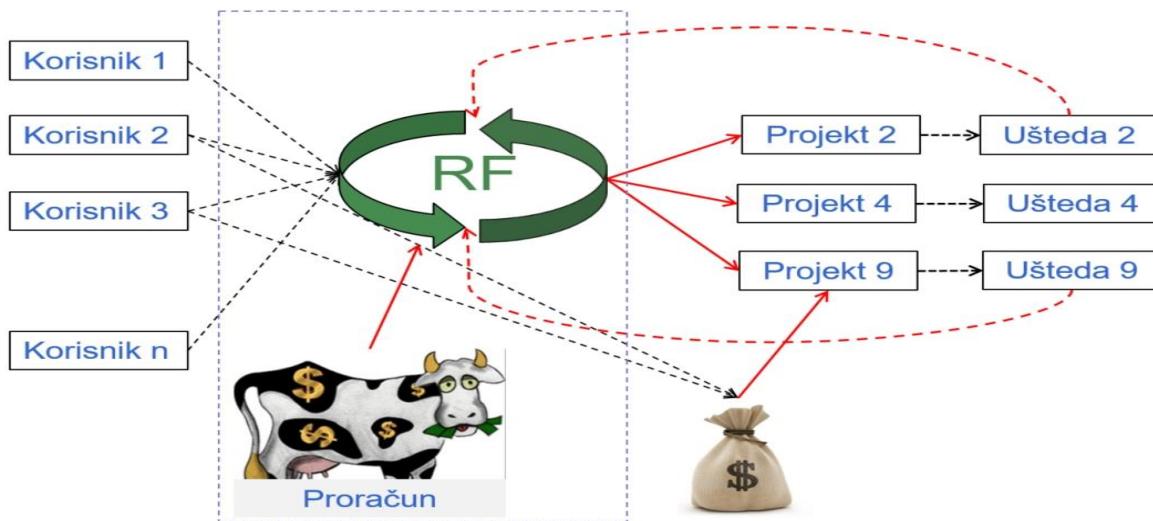
Slika 75 On-bill financing

Revolving financiranje

Financiranje iz revolving zajma predstavlja izvor novca iz kojeg se financiraju zajmovi za nekoliko projekata održive energije. Revolving financiranjem mogu se osigurati zajmovi za projekte koji nemaju pravo pristupa ostalim zajmovima finansijskih institucija ili zajmovi s kamatnom stopom koja je niža od tržišne (povoljni zajmovi).

Podrška za:

- provedbu „mjera EnU i OIE“ (blaže mjere, npr. podizanje svijesti, uključivanje dioničara)
- provedbu „mjera EnU i OIE“ (obvezujuće mjere).

Slika 76 Revolving financiranje

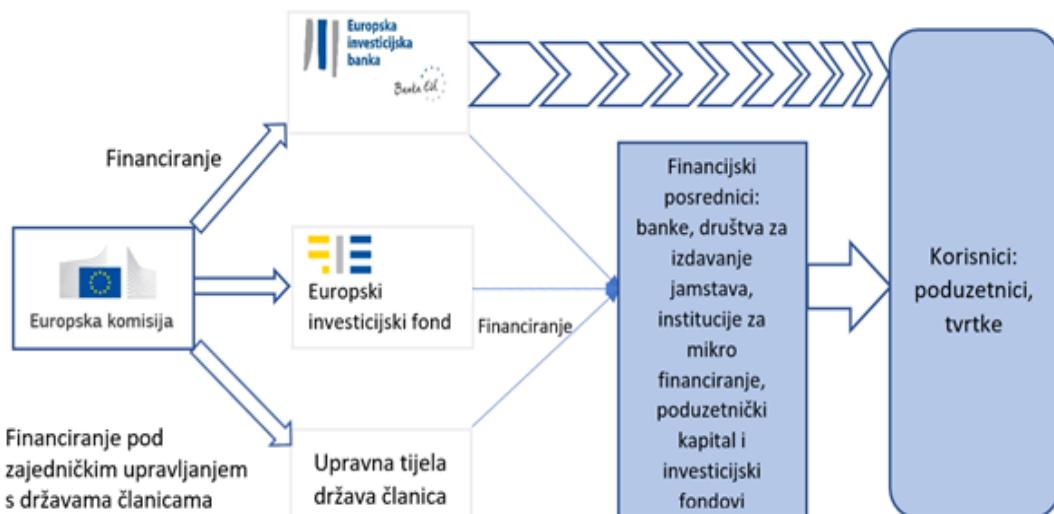
Povoljni zajmovi i jamstva

Financiranje energetske obnove zgrada veliki je izazov. Budući da ova ulaganja variraju od 200 do 1.200 EUR/m², pristup poželjnom i dugoročnom financiranju predstavlja prvu prepreku vlasnicima stanova. Financijski poticaji u obliku bespovratnih sredstava, jamstava ili povoljnih zajmova za energetsku obnovu mogli bi vlasnike stanova lakše motivirati na donošenje odluke o ulaganju. U suradnji s finansijskim institucijama lokalna i regionalna tijela mogu privatnim vlasnicima stambenih zgrada ponuditi:

- 1) povoljne zajmove: zajmove čije su kamatne stope niže od standardnih tržišnih uvjeta i imaju dulji rok otplate, uključujući i neke druge povoljnosti (npr. odgodu početka otplate, niže administrativne ili troškove osiguranja)
- 2) jamstva za zajam: za ublažavanje početnih gubitaka zbog neplaćanja, poticaji kojima se pokreću ulaganja preusmjeravaju se u obnovu energije
- 3) jamstva portfelja za poduzeća za energetske usluge (ESCO) umanjuju rizike kašnjenja otplate, a time i ukupne troškove financirana (sigurna zaštita od kašnjenja plaćanja).

Podrška za:

- provedbu „mjera EnU i OIE“(obvezujuće mjere)

Slika 77 Povoljni zajmovi i jamstva

13 Zaključak

Grad Varaždin je 2012. godine pristupio europskoj inicijativi Sporazum gradonačelnika čime se obvezao na primjenu mjera povećanja energetske učinkovitosti s ciljem smanjenja emisija CO₂ za 20 % do 2020. godine. Sukladno tome u srpnju 2014. godine izrađen je Akcijski plan energetski održivog razvijatka kojim je analizirana energetska potrošnja na području Grada, godišnje emisije CO₂ u sektorima zgradarstva, javne rasvjete i prometa te su predložene konkretne mjere s ciljem smanjenja emisija CO₂. Sukladno „Smjernicama za izvještavanje o Akcijskom planu energetski održivog razvijatka“, potpisnici Sporazuma gradonačelnika dužni su izvještavati o provedbi Akcijskog plana pri čemu četverogodišnje izvješće obuhvaća izradu novog Referentnog inventara emisija CO₂ (Poglavlje 8).

Baza za izračun Referentnog inventara emisija CO₂ je izračun ukupne potrošnje energije. Ukupna potrošnja energije u periodu od referentne do kontrolne godine smanjena je za 2,79 % dok su ukupne emisije smanjene za čak 11,04 %, što je posljedica korištenja izvora energije s manjom emisijom CO₂ po isporučenoj količini energije.

Osim izrade novog Referentnog inventara emisija CO₂, ovo Četverogodišnje izvješće o provedbi Akcijskog plana energetski održivog razvijatka obuhvaća i reviziju mjera (aktivnosti, programa ili projekta) koje imaju za cilj smanjiti emisije CO₂ za 20 % do 2020. godine. Tijekom četverogodišnjeg razdoblja od donošenja Akcijskog plana do njegove revizije gotovo sve mjere su započele od čega se provodi još 6 novih mjeru koje nisu definirane Akcijskim planom. Ukupni troškovi svih mjeru predviđenih Akcijskim planom procijenjeni su na ~ 222 mil. kn. Unatoč tome, u periodu od 2014. do 2017. godine realizirane su mjeru predviđene Akcijskim planom u vrijednosti ~ 40,7 mil. kn i novodefinirane mjeru u vrijednosti ~ 36,6 mil. kn. Među kapitalnim mjerama koje su provedene s ciljem smanjenja emisija CO₂ ističu se projekti rekonstrukcije toplinske zaštite vanjske ovojnica i sanacije krovista zgrada u vlasništvu Grada, stambenih zgrada i obiteljskih kuća, te zgrada komercijalnog i uslužnog sektora, projekti poticanja korištenja OIE u kućanstvima, projekti zamjene sustava grijanja u zgradama komercijalnog i uslužnog sektora te projekti izgradnje novih zgrada prema energetski visokoučinkovitim standardima (Poglavlje 9).

Usprkos aktivnom angažmanu Grada Varaždina u provedbi mjeru, procijenjeno je da su ukupne emisije smanjene za više od polovine postavljenog cilja do 2020 godine (11 %). S ciljem povećanja trenda smanjenja emisija CO₂ predlaže se dodatni angažman u provedbi

- kontinuirane proaktivne politike gradske uprave Grada Varaždina u cilju energetski održivog razvijatka grada
- poboljšanja organizacijske strukture za koordinaciju provedbe Akcijskog plana
- angažiranja stručnog kadra za uspješnu provedbu projekata od faze pokretanja do faze praćenja i kontrole postignutih rezultata
- osiguranja financijskih mehanizama za provedbu projekata
- kontinuirane otvorene komunikacije između gradske uprave i svih dionika u realizaciji projekata
- pružanja pravovremenih i korisnih informacija građanima.